

ΑΡΙΘ. 2

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΕΡΜΟΥ

ΔΗΜ. ΒΑΡΑΟΥΝΙΩΤΟΥ

Η ΑΦΝΕΙΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΟΣ

ΗΤΟΙ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ. —
ΠΟΙΚΙΛΑ. — ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ : Μ. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Ο "ΕΡΜΗΣ",

38 — Ὀδὸς Σταδίου — 38

ΘΡΗΣΚΕΙΑ
ΙΣΤΟΡΙΑ
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
ΠΕΡΙΓΡΑΦΑΙ
ΠΟΙΗΣΙΣ

2718

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ "ΕΡΜΟΥ,"

BAR

15

Η
ΑΦΝΕΙΟΣ ΚΟΡΙΝΘΟΣ

ΗΤΙ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀπὸ τῶν μυ-
θικῶν χρόνων μέχρι τῆς ἐν ἔτει 148
π. Χ. καταστροφῆς αὐτῆς ὑπὸ τῶν
Ῥωμαίων.

ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΟΥ

Διηγεσάμενος ἐν Ναυπλίῳ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Μ. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Ο "ΕΡΜΗΣ,"

38 — Ὀδὸς Σταδίου — 38

AKAΔHMIA

ΛΟΓΗΓΑΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΝ
ΕΚΔΟΣΗΝ Ο ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ἡ ἀνὰ χεῖρας περὶ τῆς Ἀφνειοῦ Κορίνθου διατριβή, ἦν, τῇ εὐμενεῖ ἀδείᾳ τοῦ συγγραφέως, ἀναδημοσιεύομεν ἤδη εἰς ἴδιον τεῦχος, ἐδημοσίευσεν δὲ πρῶτον τὸ περιοδικὸν σύγγραμμα «Παρνασσός» εἰς τὸ φυλλάδιον τοῦ Μαρτίου 1895, εἶνε ἀπάνθισμα ἀνεκδότου ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον ὀγκώδους μονογραφίας. Ὡς ἐν πανοράματι, εἰκονίζεται ἐν αὐτῇ ὅλη ἡ ἱστορία τῆς ἀρχαίας Κορίνθου, πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀπὸ τῶν μυθικῶν χρόνων μέχρι τῆς ἐν ἔτει 145 π. Χ. καταστροφῆς αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων.

Ἡ διατριβὴ αὕτη, ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐνταῦθα φιλολογικοῦ συλλόγου «Παρνασσού» τῇ 9ῃ Δεκεμβρίου 1894 εἰς ἐπήκοον ἐκτάκτως πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου, ἤρесе καὶ ἐπευφημήθη ἐξαιρέτως παρ' ὅλων διὰ τε τὴν γλαφυρότητα καὶ τὸν ἱστορικὸν αὐτῆς πλοῦτον.

Ἀπόδειξις τῆς ἐπιτυχίας καὶ ἀξίας τοῦ ἔργου εἶνε καὶ αὐτὸ τοῦτο, ὅπερ, ἀναγνωσκόμενον καὶ ἡδῇ, δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ, καὶ αἱ εὐμενέσταται κρίσεις τοῦ

Ἀθηναϊκοῦ τύπου, πάνυ εὐφήμως περὶ αὐτοῦ γράψαντος.

Ὅλαι αἱ ἡμερίδες τῶν Ἀθηνῶν προανήγγειλαν τὸ περισπούδαστον αὐτὸ ἐν τῷ «Παρνασσῷ» ἀνάγνωσμα· τινὲς δὲ καὶ συνώδευσαν τὴν εἰδοποίησιν δι' εὐμενεστάτων συστάσεων, ἀξίων ἀναγνώσεως.

Οὕτως· οἱ μὲν «Καιροὶ» ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 7 Δεβρίου 1894 ἔγραψαν : «Τὴν μεθαύριον Παρασκευὴν περὶ ὦραν 9ην τῆς ἑσπέρας, ὡς μανθάνομεν, θὰ ἀναγνώσῃ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ» περιέργον καὶ σπουδαίαν πραγματείαν ὁ ἐξ Ἀργους δικηγόρος καὶ εὐδόκιμος ἐν φιλολογικαῖς διατριβαῖς κ.Δ. Κ. Βαρδουνιώτης. Θέμα τῆς πραγματείας ἔσται ἡ Ἀφνειὸς Κόρινθος, ἡ περιφανεστάτη ἐν τῇ ἀρχαιότητι διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὸν πληθυσμόν, τὴν δύναμιν καὶ τὰς ἀποικίας, ἐπιβόητος δὲ ἐπὶ τρυφῇ καὶ ἡδοναῖς διὰ τὰς ἱεροδούλους καὶ τὰς Λαῖδας αὐτῆς, αἵτινες διὰ τῆς καλλονῆς καὶ τῶν θελγῆτρων αὐτῶν ἀπέβαινον ὀλέθριαι εἰς τοὺς φιληδόνους, καὶ πρὸ πάντων εἰς τοὺς ξένους, τοὺς συρρέοντας πάντοθεν εἰς Κόρινθον ἐπ' ἐμπορείᾳ καὶ διασκεδάσει. Τὸ περιώνυμον λόγιον οὐ παντὸς πλεῖν εἰς Κόρινθον, ἐντεῦθεν ἔχει τὴν καταγωγὴν. Τὸ ἀνάγνωσμα ἔσται προδήλως τερπνὸν καὶ λόγου ἀξίον, θὰ στηρίζηται δὲ εἰς τὰς αὐθεντικὰς πηγὰς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ ποιητῶν. Ἐπομένως θὰ προσελκύσῃ κόσμον πολὺν ἀπὸ τε τῶν περιέργων καὶ τῶν σπουδαίων.»

Ἡ δὲ «Ἑστία» τῆς 8 ἰδίου μηνός : «Αὐριον περὶ τὴν 9 ὥραν μ. μ. ὁ κ. Βαρδουνιώτης, θὰ ὁμιλήσῃ ἐν τῷ «Παρνασσῷ» περὶ τῆς Ἀφνειοῦ Κορίνθου. Τὸ

θέμα αὐτὸ καθ' ἑαυτό, καὶ ὁ τὸ θέμα χειρισθόμενος θ' ἀπήλασσον πάσης προκαταβολικῆς μνείας, ἥτις, ἔάν δὲν παραλείπεται ἤδη, τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς σφοδρότητος τῆς εὐλόγου περιεργείας καὶ τῆς ἄκρως ἐπαγωγοῦ ὑποθέσεως, ἐγκλειούσης πάντα τὰ εἶδη τῆς καλλονῆς, ἀπὸ τῆς Ἐπικουρείου χλιδῆς καὶ τοῦ ἡδονικωτέρου θυμιάματος εἰς τὴν Ἀφροδίτην καὶ εἰς τὴν εὐγενῆ θεότητα τῆς τέχνης, ἄχρι τῶν δραματικῶν τυχῶν τῆς ὑπὸ τοῦ Μουμμίου ἀλωθείσης καὶ καταστραφείσης πόλεως.

« Ὀλίγα θέματα, πλείοτερον τοῦ μέλλοντος νὰ ἀναπτυχθῇ αὖριον ὑπὸ τοῦ κ. Βαρδουνιώτου, παρίστανται οὕτω σύνθετα εἰς ἀγχιστρόφους τύχας, καὶ εἰς ἀλλεπαλλήλους, ὅτε ἀπολαυστικὰς καὶ ἄλλοτε τραγικὰς περιπετείας, ὅσον τὸ θέμα τῆς Κορίνθου τῆς Ἀφνειοῦ, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τῆς ἐρειπωμένης καὶ ἐρήμου σήμερον. Αἱ ὀδυνηρότεραι τῶν ἀντιθέσεων συνηττήθησαν καὶ ἐκράτησαν εἰς τὸ γοητευτικὸν ἐκεῖνο πεδῖον καὶ τοπεῖον, ἐνθα ὑψοῦνται ἔτι τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας Κορίνθου, καὶ ὅπου ἐναμίλλως ἦνθησαν καὶ ἀπελύθησαν ἔρωτος περιπαθοῦς ἐκλελυμένη λατρεία, τὸ πλούσιον ἐμπόριον, τῆς τέχνης ἡ ἑξαρσις καὶ ἡ ἀκμή, καὶ τὸ δόρυ τῆς Ῥώμης, τὸ συντελείσαν ὅ,τι ἡμιτελὲς εἶχεν ἀφήσει ἡ μανία τοῦ ἀδηνάγου πυρὸς τοῦ σκοπίμως ἀναφθέντος, καὶ ἐνῶ τὰ πολυτιμώτερα τῶν μετὰλλων ἐτάκνησαν, ἐξηφανίσθη ὅμως καὶ τι πολὺ τοῦ πολυτίμου μετὰλλου πολυτιμώτερον, ἡ πνοὴ τῆς τέχνης. Δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ὁ εὐγλωττος καὶ αἰσθηματικὸς διαλεκτικὸς συζητητὴς τῆς αὖριον ἐσπέρας, ὁ φιλόρχαιος Ἀργεῖος conférencier θ' ἀναδείχθῃ ἀντά-

ξιος τῆς δυσχερεστάτης ἀποστολῆς, ἣν ὥρισεν ἐχυτῷ.

Καὶ ἡ «Νέα Ἐφημερίς» τῆς αὐτῆς ἡμέρας· Ἀφ-
 νειὸς Κόρινθος. Τῇ προσεχεῖ Παρασκευῇ ἡ αἵθουσα
 τοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ» θὰ ἔχῃ ἐξαίρετον φιλο-
 λογικὴν ἐσπερίδα. Ὁ ἐνταῦθα παρεπιδημῶν φίλος κ.
 Δ. Κ. Βηρδουνιώτης, δικηγόρος ἐν Ναυπλίῳ καὶ ἀντε-
 πιστέλλον μέλος τοῦ συλλόγου, θὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς
 Ἀφνείου Κορίνθου. Τὸ θέμα εἶνε πλούσιον καὶ
 λαμπρὸν καὶ θὰ εὐχαριστήσῃ ὅλους τοὺς ἀκροατάς.
 Ἐν σκιαγραφίᾳ μὲν, ἀλλὰ μετὰ πάσης ἀκριβείας καὶ
 ὡς ἐν πανοράματι, θὰ ἐκτυλιχθῇ ἡ πολιτικὴ καὶ κοι-
 νωνικὴ ἱστορία τῆς πολυχρότου ἐκείνης πόλεως τῆς
 ἀρχαιότητος, τῆς ἐνδόξου, πλουσιωτάτης καὶ ἡδυπα-
 θεστάτης, μὲ ὅ,τι ἐξοχὸν καὶ ὠρχιον παρήγαγε τὸ
 ναυτικόν, τὸ ἐμπόριον, τὴν καλλιτεχνίαν, τὴν λαμ-
 πρὰν βιομηχανίαν, καὶ τὰς διαβοήτους αὐτῆς ἐταίρας,
 ἐξ ὧν ἡ περίφημος Λαῖς εἶχε κινήσει τὸν θαυμασμὸν
 ὅλου τοῦ ἀρχαίου κόσμου διὰ τὸ διαβόητον κάλλος
 τῆς, ὅλη ἐνὶ λόγῳ ἡ ἱστορία τῆς Κορίνθου μέχρι τῆς
 ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων φρικαλέας ἀλώσεως αὐτῆς. Γνω-
 ρίζομεν, ὅτι ὁ κ. Βηρδουνιώτης ἀπὸ πολλοῦ ἀσχολεῖ-
 ται εἰς ὀγκώδη περὶ τῆς Ἀφνείου Κορίνθου μονο-
 γραφίαν καὶ τὸ ἀνάγνωσμα αὐτοῦ ἐστὶ ὠρχιον καὶ
 θελκτικὸν ὑπὸ πᾶσαν ἐποψιν.»

Αἱ δὲ κρίσεις καὶ ἐντυπώσεις, ὅσαι ἐγράφησαν μετὰ
 τὸ ἀνάγνωσμα αὐτό, εἶνε τιμητικώταται διὰ τό, μι-
 κρὸν μὲν, ἀλλὰ πολλοῦ λόγου ἄξιον, τοῦτο ἔργον.
 Ἰδίως δέ.

Ἡ «Ἐστία» τῆς 10 ἰδίου μηνὸς ἔγραψεν· «Ὁ-
 ρσιότατον τὸ ἀνάγνωσμα χθὲς τοῦ κ. Δημ. Βηρδου-

νιώτου ἐν τῷ «Παρνασσῷ» περὶ Ἀφνειοῦ Κορίνθου. Κόσμος πολὺς, κυρίαι πάμπολλαι καὶ ἐπιτυχία πλήρης.»

Ἡ «Νέα Ἐφημερίς» αὐθημερόν. «Ὀμιλία Βαρδουνιώτου. Κατέθελξε χθὲς ἐν τῷ συλλόγῳ τοῦ «Παρνασσού» ὁ κ. Δ. Βαρδουνιώτης τὸ πολυπληθὲς ἀκροατήριόν του διὰ τῆς ὥραίας πραγματείας του περὶ τῆς Ἀφνειοῦ Κορίνθου, ἣν συνέταξεν ἐκ τῆς μελέτης μόνον τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. «Ἡ πραγματεία αὕτη τοῦ κ. Βαρδουνιώτου, αὐτοτελὲς ὅλως, εἶνε μοναδική εἰς τὸ εἶδός της, διὰ τὴν πρωτοτυπίαν της, διότι μέχρι τοῦδε οὐδεὶς ἔγραψε περὶ Κορίνθου, ὡς ὁ κ. Βαρδουνιώτης».

Ἡ «Ἐφημερίς αὐθημερόν. «Τὸ χθεςινὸν ἀνάγνωσμα τοῦ Παρνασσού. Ἐν πληθούσῃ ὁμιλίῳ, χθὲς τὴν ἐσπέραν ὁ κ. Δημ. Βαρδουνιώτης ὁμίλησεν ἐν τῷ συλλόγῳ «Παρνασσῷ» περὶ τῆς Ἀφνειοῦ Κορίνθου. Ὁ κ. Βαρδουνιώτης πρῶτην φοράν ὁμίλει ἀπὸ βήματος συλλόγου ἐν Ἀθήναις, ἣν ὁμῶς ἐκ τῶν προτέρων γνωστός, ὡς δημοσιογραφῶν ἐν Ἀργεῖ, δικηγόρος ἐκεῖ καὶ ἐν Νκυπλίῳ ἐκ τῶν διακεκριμένων. Ἀντεπιστέλλον δὲ μέλος τοῦ Συλλόγου «Παρνασσού», ἠθέλησε νὰ ὁμιλήσῃ ἀπὸ τοῦ βήματος αὐτοῦ καὶ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι διεκρίθη. Ἐπραγματεύθη δὲ τὸ θέμα αὐτοῦ λίαν δεξιῶς καὶ τερπνῶς συνάμα· διηγήθη τὰς τύχας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, τῆς πόλεως τῆς Ἀφνειοῦ, ἀνεκάλυψε τὰ πλούτη αὐτῆς καὶ τὰς ἡδονάς, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν τέχνην καί, ἀφοῦ ἐπλευσεν αὐτὸς εἰς Κόρινθον, διηγήθη κατόπιν τὰς περιπετείας τῆς παρακμῆς, τὴν ἐπὶ Μομμίου καταστροφὴν καὶ

τὴν πυρκαϊάν τὴν φοβεράν, ἣτις τὰ πάντα κατέφαγε καὶ ἐξηφάνισε. Τὸ πυκνὸν ἀκροατήριον, ἐν ᾧ πολλαὶ κυρίαι, μετὰ συγκινήσεως μεγάλης παρηκολούθησε τὸν ρήτορα καὶ συνεχάρη τέλος αὐτὸν ἐκ καρδίας.»

Οἱ «Καιροί,» τῆς 11 ἰδίου μηνός, ἔγραψαν.

«Σύλλογος Παρνασσός.

«Ἀνάγνωσμα θελκτικὸν περὶ τῆς Ἀφνειοῦ Κορίνθου ἔκαμε τὴν ἐσπέραν τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς ὁ ἐξ Ἀργους κ. Δ. Βαρδουνιώτης, δικηγόρος, ἐν τῷ συλλόγῳ «Παρνασσῷ».

«Πολυμάθεια καὶ δεξιότης περὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θέματος ἀπετέλεσαν τὰ δύο κύρια πλεονεκτήματα, τὰ ὁποῖα ἐπέσυσαν τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκροατηρίου του. Περιέγραψε γεωγραφικῶς καὶ ἱστορικῶς τὴν ἀρχαίαν Κόρινθον· παρέστησε διὰ ζωηρῶν καὶ ποικίλων χρωμάτων τὴν δύναμιν, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν φιληδονίαν τῶν κατοίκων αὐτῆς· παρουσίασεν εἰκόνας, ὅτε μὲν θελκτικὰς, ὡς τὸν κῆπον τῆς περιφήμου Λαΐδος, τὰ ἐν αὐτῷ τελούμενα συμπόσια καὶ τὴν προετοιμασίαν τοῦ θανάτου αὐτῆς, ὅτε δὲ φρικαλέας, ὡς τὴν ἄλωσιν τῆς ἀφνειοῦ πόλεως ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου Μομμίου καὶ τὴν πυρπόλησιν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ. Ἐν συνόλῳ καὶ κατὰ μέρη ὁ κ. Βαρδουνιώτης ἐνεποίησε ζωηρὸν αἶσθημα εὐχαριστήσεως, ὁποίας σπανίως ἀπολαμβάνουσιν οἱ τῶν τοιούτων δημοσίων ἀναγνωσμάτων ἀκροαταί.

«Συγχαίροντες ἀπὸ καρδίας τὸν κ. Βαρδουνιώτην, εὐχόμεθα νὰ ἴδωμεν ταχέως δημοσιευόμενον τὸ πόνημα, ὅπερ, ὡς ἐμάθομεν, συνέγραψε λίαν διεξοδικῶς περὶ

τῆς μεγίστης πόλεως τῆς Πελοποννήσου, τῆς ἀρχαίας Κορίνθου, τῆς ἀφνειοῦ.»

Ἡ «Πόλις», τῆς 13 ἰδίου μηνὸς ἔγραψε τὸ ἐξῆς ἄρθρον.

«ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

Τοῦ κ. Βαρδουνιώτου ἐν τῷ συλλόγῳ
Παρνασσῶ.

Σπανίως ἀνάγνωσμα δημόσιον ἔτυχε τόσον ὁμοθύμου ἐπιδοκιμασίας, ὅσον τὸ ἐν τῷ συλλόγῳ «Παρνασσῶ» γεγόμενον παρὰ τοῦ κ. Δ. Βαρδουνιώτου, δικηγόρου ἐξ Ἀργους κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς. Ὡς θέμα, εἶχε τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἱστορίας καὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἀρχαίας Κορίνθου μέχρι τοῦ 145 π. Χ. ὅτε ἡ πόλις, ἁλωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μομμίου, ρωμαίου στρατηγοῦ, ἀπετεφρώθη καὶ κατεσκάφη καὶ ἐξέλιπεν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ὁ κ. Βαρδουνιώτης, γνωστὸς καὶ πρότερον ἐκ διαφόρων λυρικῶν ποιημάτων καὶ περιγραφῶν ποικίλων, κατέκτησε τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν ἐκτίμησιν ὄλων τῶν μέχρις ἀσφυξίας συνωθουμένων ἄνω καὶ κάτω ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ συλλόγου «Παρνασσῶ» ἐπιλέκτων ἀκροατῶν του. Ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν παναρχαίων χρόνων, τῶν μυθικῶν, περιέγραψε πετῶντι καλὰ μὲν τοὺς ἰδρυτάς, τοὺς βασιλεῖς καὶ κυβερνήτας τῆς ἀρχαίας Κορίνθου, ὡς καὶ τὰ ἐναλλαχθέντα πολιτεύματα. Ἐξωγράφησε τοὺς πολίτας αὐτῆς, ὅχι μόνον ὡς βιομηχάνους καὶ πλουσιωτάτους, ἀλλὰ καὶ ὡς φι-

ληδόνους καὶ ἀκολάστους, εἰς βῆθμόν, ὥστε πᾶς τις τῶν ἀκροατῶν ν' ἀναμένη ἀναποδράστως τὸ φρικτὸν τέλος, εἰς ὃ ὑπέκυψαν. Τὰ παρατιθέμενα ἐπεισόδια εἶχον ἑκτακτον φαιδρότητα ἢ ἐπαρῆγον φρικαλέαν συγκίνησιν. Τὸ ἐπαγωγότερον ἦτο τὸ τῆς Λαῖδος καὶ τὸ θλιβερώτερον ἡ πυρκαϊὰ τῆς ἐξανδραποδισθείσης μεγίστης πόλεως. Οὕτως ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους κατῴρθωσεν ὁ κ. Βαρδουνιώτης νὰ ἐξάψῃ καὶ διχτηρήσῃ ζωηρὸν καὶ ἀμείωτον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ πυκνοῦ καὶ ἐκλεκτοτάτου ἀκροατηρίου του.»

Καὶ τέλος ὁ «Νέος Τύπος» τῆς 14 ἰδίου μηνὸς τὰ ἐξῆς :

«ΔΗΜ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΗΣ
Ὁμιλία ἐν τῷ «Παρνασσῷ».

«Τὴν ἐσπέραν τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς, ὁ ἐν Ναυπλίῳ δικηγόρος κ. Δημ. Βαρδουνιώτης ὠμίλησεν ἐν τῷ συλλόγῳ «Παρνασσῷ» περὶ τῆς ἀρχαίας Κορίνθου, τῆς ἀφνειοῦ. Ἀναπτύξας γεωγραφικῶς καὶ ἱστορικῶς τὰ τῆς μεγίστης ἐν Πελοποννήσῳ πόλεως, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς καὶ καταλήξας εἰς τὴν καταστροφὴν της, γενομένην περὶ τὸ 145 π. Χ. ἐπέδειξε πολυμάθειαν ἐπιζήλον καὶ ἑκτακτον δύναμιν περιγραφικοῦ καλᾶμου. Ἐγκατασπείρας διάφορα ἐπεισόδια ἐπαγωγὰ ἢ φρικαλέα καὶ ζωγραφήσας αὐτὰ διὰ χρωστῆρος καὶ χρωμάτων ζωηρῶν, κατέθελξεν ἐνὶ λόγῳ τὸ πολυπληθέστατον αὐτοῦ ἀκροατήριον, ὅπερ ἀκράτητον ἐχειροκρότει αὐτόν.

«Εὐχαρίστως μανθάνομεν, ὅτι ὁ κ. Βαρδουνιώτης ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἐργάζεται πρὸ διετίας, καταρ-

τίσας πόνημα περισπούδαστον, οὔτινος ἀπάνθισμα ἦτο ἢ ἐν τῷ «Συλλόγῳ Παρνασσῷ» γενομένη διάλεξις. Ἐὰν ἐπιτρέπεται νὰ κρίνωμεν ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα, δικαιοῦμεθα νὰ προσδοκῶμεν τὰ κάλλιστα, καθόσον ἀφορᾷ τὴν μονογραφίαν του ταύτην.

«Ἡμεῖς ἠθέλομεν προτρέψει τοὺς κατὰ τόπους λογίους, λαμβάνοντες παραδειγμα τὸν κ. Δημ. Βαρδουνιώτην, νὰ ἐπεδίδοντο εἰς ὁμοίας τῶν διαφόρων πόλεων μονογραφίας, δι' ὧν εὐρύτερον καὶ σαφέστερον μελετᾶται ἡ ἱστορία τῆς πατρίδος ἡμῶν, ἱστορία τόσον λαμπρὰ καὶ συνάμα τόσον διδακτικὴ.

«Χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν τὰς διαθέσεις τοῦ κ. Δημ. Βαρδουνιώτου, θεωροῦμεν καθῆκον ἡμῶν δημοσιογραφικόν, ὅπως παρορμήσωμεν τὸν Δῆμον τῆς Κορίνθου ν' ἀναλάβῃ αὐτὸς τὴν ἔκδοσιν τῆς μονογραφίας τοῦ συγγραφέως, τὸ μὲν, διότι αὕτη ἀφορᾷ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν δόξαν του, τὸ δὲ διότι θὰ δώσῃ τὸ ἀξιόμητον παράδειγμα πρὸς τοὺς ἄλλους Δήμους τοῦ Κράτους νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν ἔκδοσιν τοιούτων μονογραφιῶν. Οὐδεμίᾳ χωρεῖ δικαιολογία, ὅτι τινὲς τῶν δῆμων δὲν εὐποροῦσιν οἰκονομικῶς. Οἱ ἱστορικοὶ Δῆμοι, ὡς καὶ αἱ ἱστορικαὶ οἰκογένειαι, ἔχουσι καθῆκον ἀπαραίτητον νὰ διατηρῶσι τὸ κλέος αὐτῶν ἄφθιτον, χάριν τῶν ἰδίων ἐπιγόνων των. Τὸ ἀντίθετον ἀκολουθοῦντες, περιπίπτουσιν εἰς μαρασμὸν καὶ εἰς ἀφάνειαν, καὶ χάνουσι πλειστάκις εὐκαιρίας προόδου καὶ μεγαλείου, ὡς καὶ σπουδαίων ὑλικῶν συμφερόντων, δι' ὃ καὶ πικρῶς μετανοοῦσιν, ἀλλὰ τότε εἶναι πολὺ ἄργα».

Τοιοῦτο λοιπὸν ἔργον εὐλόγως, νομίζω, ἐπεδίωξα νὰ θέσω εἰς εὐρυτέραν κυκλοφορίαν χάριν τῶν ἀπαν-

ταχοῦ λογίων καὶ τοῦ φιλομούσου ἐν γένει κοινῷ.
'Εφ' ᾧ καὶ ἐζήτησα τὴν πρὸς ἀναδημοσίευσιν ἄδειαν,
ἣν παρέσχε μοι φιλοφρόνως ὁ συγγραφεύς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Ἀπριλίου 1896.

Μιχ. Σαλίβερος

Η

ΑΦΝΕΙΟΣ ΚΟΡΙΝΘΟΣ

ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΟΥ

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐν Ἀθήναις φιλολογικοῦ
συλλόγου «Παρνασσῶν» τῇ 9 Δεκεμβρίου 1894).

Κυρίαι καὶ Κύριοι,

Ἄν ἐτόλμησα ν' ἀνέλθω τὸ ὑπέροχον τοῦτο
βῆμα, ὅπερ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐλάμπρυναν εὐ-
παίδευτοι καὶ εὐγλωττοι ἐταῖροι τοῦ Συλλόγου,
τοῦ ὁποίου μέλος ἀντεπιστέλλον ἔχω τὴν τιμὴν
νὰ ἦμαι, ἂν ἔλαβον τὸ θάρρος ν' ἀναβῶ εἰς τὰς
κλιτύας τοῦ πολυφύμου Παρνασσοῦ, τοῦ ἱεροῦ τῶν

Μουσῶν ἐνδαιτήματος, ἐπαρχιώτης ἐγὼ στρου-
θὸς ἐν μέσῳ μεγαλοπτερύγων πτηνῶν, σύγγνωτέ
μοι τὸ θάρρος, σύγγνωτέ μοι δὲ καὶ τὴν τόλμην.
Ἐνδίδω εἰς ἐπιεικῇ καὶ φιλόφρονα ἐκτίμησιν, ἅμα
δὲ καὶ καθήκον εὐάρεστον. Ἐλπίζω δὲ καὶ εὖ-
χομαι νὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ μὲ ἀκούσητε καὶ ὑμεῖς
μετὰ τῆς αὐτῆς φιλοφροσύνης καὶ ἐπιεικειᾶς, αἵ-
τινες δύνανται νὰ προλάβωσι τὸν κάματον καὶ
τὴν πληξιν. Θὰ ὁμιλήσω ὑμῖν περὶ τῆς Ἀφνειοῦ
Κορίνθου, τῆς περιφήμου καὶ πολυχρότου ἐκείνης
πόλεως τῆς ἀρχαιότητος. Τὸ θέμα εἶνε ὥραϊον,
ἀλλὰ καὶ εὐρὺ καὶ πολυδαίδαλον. Θὰ προσπαθήσω
ἐν τούτοις νὰ εἰκονίσω αὐτό, ὅσον οἶόν τε πιστό-
τερον καὶ ἀναλόγως, ἐννοεῖται, τοῦ δυναμένου νὰ
διατεθῇ πρὸς τοῦτο χρόνου. Ἄν δὲ ὁ πτωχὸς μου
χρωστήρ ἀφήσῃ ὑπὲρ τὸ δέον ὥχραν τὴν μεγα-
λοπρεπῇ εἰκόνα, ἡ φιλόφρων ὑμῶν εὐμένεια ἄς
δώσῃ ζωὴν εἰς τὰς γραμμὰς καὶ τὸν χρωματισμὸν
καὶ ἡ εὐφυΐα καὶ φαντασία ὑμῶν ἄς ἀναπληρώσῃ
πᾶσάν μου ἑλλειψιν.

Ἡ Κόρινθος ἦτο παναρχαία, ὀνομαστοτάτη καὶ
πολυύμνητος παρὰ τὸν Ἴσθμὸν πόλις. Ἠκμασεν
ἐπὶ αἰῶνας ὅλους καὶ ἐδοξάσθη, ὅσον ὀλίγισταί
τῶν Ἑλληνίδων πόλεων καὶ ἰδίως μετὰ τὰς Ἀ-
θήνας καὶ τὴν Σπάρτην, ἐνίοτε δ' ἐγένετο τὸ κέν-
τρον τῆς Ἑλλάδος ὅλης. Ὑπὸ ὕλικήν ἐποψιν ὑ-
πῆρξεν ἡ πλουσιωτάτη πασῶν. Ἡ μυθολογία τῆς
ἐνέχει τρυφερότητα καὶ ποίησιν ἐξαισίαν. Ὑπῆρξε

δὲ χώρα γόνιμος εἰς μεγάλους ἄνδρας, διαπρέψαν-
 τας ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ πολεμικῇ, ἐν τοῖς γράμ-
 μασι καὶ ταῖς τέχναις, περιλάλητος διὰ τὰς ἐορ-
 τὰς αὐτῆς καὶ τὸν Ἴσθμὸν καὶ διαβόητος διὰ τὰς
 γυναικῆς τῆς καὶ τὴν πρὸς τὴν Ἀφροδίτην λα-
 τρείαν. Τόση ἐκπαλαί ἦτον ἡ δόξα καὶ τὸ γόη-
 τρον τῆς περιφήμου πόλεως, ὥστε οἱ ποιηταὶ καὶ
 λογογράφοι περιεκόσμουν τὸ ὄνομα αὐτῆς διὰ κο-
 λακευτικωτάτων ἐγκωμίων. Οὕτως ἀπεκάλουν
 αὐτὴν ὁ μὲν Ὅμηρος ἄφνειον (ὄνομα τιμητικώ-
 τατον, σημαίνει τὸν πλοῦτον καὶ τὴν εὐμάρειαν
 αὐτῆς καὶ τὸ ὅποῖον οὐδεμία ἄλλη ἀξία λόγου Ἑλ-
 ληνὶς πόλις ἔλαβεν), ὁ δὲ Πίνδαρος ὀλβίαν καὶ
 ἀγλαόκουρον, ὁ Εὐριπίδης ἱερὸν ὄχθον, πόλιν
 Ἀφροδίτας, ὁ Ἡρόδοτος κλειτὴν καὶ εὐδαί-
 μονα, ὁ Θουκυδίδης ἐμπόριον Ἑλλάδος, ὁ Ξε-
 νοφῶν πύλας τῆς Πελοποννήσου, ὁ Διόδωρος
 Σικελιώτης ἄστρον Ἑλλάδος, ὁ Βαχχυλλίδης
 πύλιν καὶ κλειδα τῆς Ἑλλάδος, ὁ Ἀλκίφρων
 προπύλαια τῆς Πελοποννήσου, ὁ νεώτερος Φί-
 λιππος πέδας τῆς Ἑλλάδος, ὁ Πλούταρχος
 προτείχισμα τῆς ὅλης Πελοποννήσου, ὁ Ἀ-
 θήναιος καλὴν, δηλ. ὤρειαν Κόρινθον, ὁ Σι-
 μωνίδης ὑψίπυργον καὶ πολυπίδακα, ὁ Διογένης
 ὁ Λαέρτιος φιλόξενον, ὁ Εὐτρόπιος πόλιν τῶν
 Ἑλλήνων ἐπιφανεστάτην, ὁ Δίων Χρυσόστομος
 πρῶραν καὶ πρύμναν τῆς Ἑλλάδος καὶ πόλιν
 ἐπαφροδιτοτάτην, ὁ σοφιστὴς Λιβάνιος πολύ-

χρυσον χωρίον καὶ κοινὸν ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος, ὁ Ὀράτιος ἀμφιθάλασσον Κόρινθον, καὶ ὁ Κικέρων λαμπτήρα τῆς Ἑλλάδος ὅλης !

Ἐν τούτοις ἡ πόλις ἐκείνη, ἡ τόσον εὐτυχής, ὑπέστη καὶ σκληροτάτας συμφοράς. Ἡ ἱστορία τῆς ἔχει σελίδας ἐκ τῶν λαμπροτάτων καὶ θελκτικωτάτων, ἀλλὰ καὶ θλιβεράς καὶ δραματικωτάτας. Ἐξῆσεν ἐπὶ αἰῶνας καὶ ἠτύχῃσεν, λαμπρῶς, ἀλλὰ καὶ ἐδυστύχῃσεν φρικωδῶς καὶ τόσον, ὥστε ἐξηφανίσθη ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς.

II

Ἡ Κόρινθος ἐκτίσθη καὶ ἔκειτο παρὰ τὸν Ἴσθμόν, πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς αὐτῇ τῇ ρίζῃ τοῦ Ἀκροκορίνθου.

Ὁ Ἀκροκόρινθος εἶνε ὁρος ἐκ τῶν οὐχὶ ὑψηλοτέρων τῆς Ἑλλάδος. Ἐβδομήκοντα περίπου ἄλλα εἶνε ὑψηλότερα αὐτοῦ. Τὸ ὕψος του εἶνε 575 μόνον μέτρα ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Εἶνε ἐν τούτοις ὁρος ὑψηλόν, ἀγέρωχον καὶ περίοπτον, φαίνεται δέ, ὡς δεσπόζον τῆς κύκλῳ χώρας. Αἱ κορυφαὶ αὐτοῦ ἔχουσιν εὐρεῖαν ἑκτασιν. Ὑπῆρχον δ' ἐκεῖ τὸ πάλαι φρέατα καὶ ὕδατα πολλὰ, ἀναβλύζοντα, καὶ ἡ ἔτι καὶ νῦν σφῆζομένη περίφημος πηγὴ Πειρήνη, κεκοσμημένη διὰ λευκοῦ λίθου καὶ στοῶν καὶ περιέχουσα ὕδωρ ἄφθονον, ἡδιστον, ψυχρὸν καὶ ἐλαφρότατον πάντων τῶν ἐν Ἑλλάδι.

Ἡ πηγὴ αὐτὴ ἔχει τρυφερώτατον μῦθον. Ἡ Πειρήνη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ καὶ ὠραία. Τοῦ δροσεροῦ κάλλους της ἠράσθη ὁ Ποσειδῶν καὶ ἐγέννησε μετ' αὐτῆς δύο τέκνα, τὸν Κεγχρίαν καὶ Λέχητα, οὓς ἐλάτρευε. Πρὸς δυστυχίαν αὐτῆς ὁμως, θηρεύουσά ποτε, ἡ Ἀρτεμις ἐφόνευσε κατὰ λάθος τὸν φίλτατον αὐτῆς Κεγχρίαν, ἡ δὲ τρυφερωτάτῃ καρδίᾳ τῆς Πειρήνης, ἥτις ἦτον ἡ ἀποθέωσις τῆς μητρικῆς φιλοστοργίας, πόσον ἐπλήγη καὶ πόσῳ κατεθλίβη καὶ ἐκλαυσεν, ὥστε ἀνελύθη ὅλη εἰς δάκρυα καὶ, ἄνθρωπος τέως οὖσα, μετεβλήθη εἰς πηγὴν ἐπὶ τοῦ Ἀχροκορίνθου.

Ὁ Ἀχροκορίνθος ἐκοσμεῖτο ὑφ' ἱερῶν καὶ βωμῶν, τῆς Ἰσιδος, τοῦ Σαράπιδος, τοῦ Ἡλίου, τῆς Ἀνάγκης καὶ Βίας, Ἡρας τῆς Βουναίας, τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Σισυφείου. Ἀπὸ τῶν κορυφῶν αὐτοῦ ἡ ἀποψις εἶνε μεγαλοπρεπεστάτῃ καὶ γοητευτικῇ, κατὰ δὲ τὸν Σπών, ἐκ τῶν ὠραιότατων τῆς οἰκουμένης. Ἐξαισία πρὸ πάντων εἶνε ἐκεῖθεν ἡ θεὰ τῆς αὐγῆς καὶ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου. Πανόραμα θαυμάσιον, καταστίλβον ἐξ ὅλων τῶν χρωμάτων τῆς Ἰριδος, ζωηροτάτων ὅλων καὶ γλυκυτάτων! Πρὸς ἀνατολὰς ἀφορᾶται ἡ χερσονησίς τοῦ Ἰσθμοῦ, περιβαλλομένη ὑπὸ τῶν δύο κόλπων, ὁ λιμὴν τοῦ Σχοινοῦντος καὶ τῶν Κεγχρεῶν, αἱ νησίδες τοῦ Σαρωνικοῦ, ἡ Μεγαρική, ἡ Σαλαμῖς, ἡ Αἰγίνα καὶ ἡ Ἀττική, ἰδίως δὲ ἡ κλεινὴ Ἀκρόπολις. Πρὸς βορρᾶν ἡ Γεράνεια, ὁ

Κιθαιρών, ὁ Ἑλικῶν καὶ ὁ Παρνασσός, ὁ Κρισσαῖος κόλπος, ὁ Κορινθιακός, τὸ Λέχαιον καὶ ἡ ἀρχαία Κόρινθος. Πρὸς δυσμὰς ἡ Σικυὼν μετὰ τοῦ καταφύτου καὶ γραφικωτάτου αὐτῆς πεδίου, τὰ ὄρη τῆς Αἰγιαλείας καὶ ἡ μεγαλοπρεπεστάτη Κυλλήνη, καὶ πρὸς νότον τὰ ὄρη τῆς Νεμέας, τῶν Κλεωνῶν καὶ τῆς Ἀργολίδος. Ἐν μέσῳ ὄλων τούτων, τῶν πλήρων μυθικῶν, ποιητικῶν καὶ ἱστορικῶν παραδόσεων, ὑφοῦται ὑπερῆφάνως ὁ Ἀκροκόρινθος, ὅστις ἔκπαλαι ἐθεωρεῖτο ἀπόρρητον φρούριον.

Εἰς τοὺς βορείους πρόποδας τοῦ ὄρους τούτου ἐστήριζε τὰ νῶτα ἡ πόλις, ἐπὶ τραπεζώδους ἐπιπέδου χωρίου κειμένη. Ἡ τοποθεσία αὐτῆς καὶ ἡ ἐκεῖθεν ἀποψὶς εἶνε πολὺ ὠραία καὶ θελκτικώτατος ὁ ὀρίζων μὲ τὸν ὀλοκύανον κόλπον. Τὸ κλίμα αὐτῆς ἦν ὑγιεινὸν καὶ εἶχεν ὕδατα πολλὰ, φρέατα κρήνας καὶ πηγὰς. Ἡ περιφέρεια τῆς πόλεως ἦν 40 σταδίων ἀρχαίων. Ὅτε δὲ εἰς τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς περιτειχίσθη καὶ εἰς τὸν περίβολον τῶν τειχῶν συμπεριελήφθη καὶ ὁ Ἀκροκόρινθος, ὅλη ἡ περίμετρος τῆς πόλεως ἐγένετο 85 σταδίων. Τόσῳ δὲ μακρὰ, ὑψηλὰ καὶ ὀχυρὰ ἦσαν τὰ τεῖχη τῆς, ὥστε, ἰδὼν ποτε αὐτά, ὁ Σπαρτιάτης Ἅγις ὁ Ἀρχιδάμου εἶπε· «Τίνες αἱ τὸν τόπον κατοικοῦσι γυναῖκες ;»

Ἡ χώρα ἐν τούτοις αὕτη ἔκπαλαι ἦν κοίλη, σκολιὰ καὶ τραχεῖα. Ἐντεῦθεν ἀπεκάλουν αὐτὴν

ὄφρουόεντα Κόρινθον, καὶ ἔλεγον παροιμιωδῶς
 «Κόρινθος ὄφρουατε καὶ κοιλαίνεται». Πρὸς ἀνα-
 τολὰς τῆς πόλεως ὑπῆρχεν ἄλλος κυπαρίσσων,
 τὸ περίφημον Κράνειον, ἐνθα ἦτο τέμενος τοῦ
 Βελλεροφόντου καὶ ναὸς τῆς Μελαινίδος Ἀφροδί-
 τῆς καὶ πολλάκις κέντρον συναθροίσεων καὶ ἡ
 προσφιλὴς διατριβὴ τοῦ διαβοήτου Διογένης τοῦ
 κυνός. Μέγας ἀριθμὸς πολυτελεστάτων οἰκοδομῶν,
 δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν, ἔτι δὲ καὶ ἱερῶν, ἐξω-
 ραίζει τὴν πόλιν. Εἶχε περίφημον ἀγοράν, κατὰ-
 κοσμον ἐξ ἱερῶν καὶ ἀγαλμάτων, θέατρον καὶ γυ-
 μνάσιον. Ὑπῆρχον ναοὶ καὶ ἱερὰ τῆς Ἥρας, τῆς
 Χαλινίτιδος Ἀθηνᾶς, τῆς Εὐκλείας Ἀρτέμιδος,
 τῆς Ἀφροδίτης, τοῦ Ποσειδῶνος, τῆς Τύχης, τοῦ
 Διός, τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ ἱερὰ Θεῶν πάντων.
 Οἱ περιφανέστατοι δὲ αὐτῶν ἦσαν ὁ τῆς Ἀφροδί-
 τῆς, λαμπρότατος καὶ ὁ τῆς Χαλινίτιδος Ἀθη-
 νᾶς, ὅστις ἦν ὁ ἀρχαιότατος τῶν ἐν Ἑλλάδι Δω-
 ρίου ρυθμοῦ, οἰκοδομηθεὶς περὶ τὰ τέλη τῆς 7ης
 π. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Ὁ ναὸς οὗτος ἦτο περί-
 πτερος, ἔχων 34 κίονας, μονολίθους, πωρίνους,
 ἐπικεκαλυμμένους δι' ἐπιχρίσματος στερεοῦ κε-
 χρωματισμένου. Εἰς δὲ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς
 αἱ κίονες αὐτοὶ ἦσαν ἐπίχρυστοι, ὥς δύναται τις
 ἔτι καὶ νῦν νὰ ἴδῃ ἐκ τῶν σφζομένων 7, διατη-
 ρούντων τὰ ἴχνη τῆς χρυσοκονίας ἐν ταῖς ραβδώ-
 σεσιν, ἴσως δὲ ἦν ἐπίχρυστος καὶ ὁλος ὁ ναός, θαῦμα
 μεγαλοπρεπείας καὶ πολυτελείας.

Ἡ Κόρινθος εἶχε τέσσαρας λιμένας, τὸ Λέχαιον τὰς Κεγχρεάς, οἵτινες ἔλαβον τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν τέκνων τῆς Πειρήνης, τὸ Πείραιον, ἔχον καὶ φρούριον καὶ τὸν Σχοινοῦντα. Ἀναφέρεται δὲ καὶ πέμπτος, ὁ Πειραιὸς, παρὰ τὰ ὄρια τῆς Ἐπιδαυρίας. Ἐξ ὅλων ὁμῶς τῶν λιμένων τούτων ὁ διασημότερος ἦτο τὸ Λέχαιον, λιμὴν τεχνητός, πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως καὶ συνδεόμενος μετ' αὐτῆς διὰ δύο μακρῶν τειχῶν, ὡς αἱ Ἀθηναὶ μετὰ τοῦ Πειραιῶς καὶ τὰ Μέγαρα μετὰ τοῦ λιμένος αὐτῶν.

Ὁ Κορινθιακὸς κόλπος τὸ πρῶτον ἐκαλεῖτο Ἀλκυωνίς θάλασσα. Τὸ μεγαλύτερον μῆκος αὐτοῦ εἶνε 125 χιλιομέτρων, τὸ δὲ πλάτος 39· ὁ δὲ Ἴσθμός, ὅστις περιεβρέχετο ὑπὸ δύο κόλπων, ἔχει πλάτος ποικίλλον μεταξὺ 21 χιλιομέτρων καὶ 5950 μέτρων. Εἰς τὸ στενώτατον αὐτοῦ πλάτος ὑπῆρχεν ὁδός, καλουμένη Δίοδος, δι' ἧς οἱ Κορίνθιοι μετέφερον διὰ μηχανημάτων τὰ πλοῖα ἀπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου εἰς τὸν Κορινθιακὸν καὶ τὰνάπαλιν, ἀναπληροῦντες τὴν σημερινὴν διώρυγα. Μακρὸν δὲ τεῖχος συνέδεε τὰς δύο ἀκτὰς καὶ διεχώριζε τὴν Πελοπόννησον ἀπὸ τῆς Στερεᾶς, προστατεύον τὴν Κόρινθον ἀπὸ τῶν ἐκείθεν ἐχθρικῶν ἐπιδρομῶν. Ἐπὶ τοῦ Ἴσθμοῦ ἔκειτο καὶ ἡ περίφημος στήλη τοῦ Θησεῶς, ἡ ὀρίζουσα τὰ ὄρια τῆς χώρας.

Κῶμαι τῆς Κορινθίας ἀναφέρονται αἱ Κεγχρεαί, ἡ Πέτρα, αἱ Ἀσσαί, ἡ Σολύγεια, ὁ Σιδοὺς, ὁ Κρομμυών, τὸ Πείραιον, ὁ Μέλισσος, καὶ ἡ Τε-

νέα, ἥτις ἦν ἡ μάλλον πεφημισμένη. Ἡ κώμη αὐτή, ἐν ἣ ὁ Πόλυβος ἀνέθρεψε τὸν Οἰδίποδα, ἠϋδαιμόνησεν ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας· φέρεται δὲ περὶ αὐτῆς χρησμός, δοθεὶς εἰς τινα ἐκ τῆς Ἀσίας, ἐρωτήσαντα τὸ μαντεῖον, ἂν ἦτο συμφέρον νὰ μετοικήσῃ εἰς Κόρινθον. «Εὐδαίμων ὁ Κόρινθος, ἐγὼ δ' εἶην Τενεάτης».

Ἐν γένει δὲ τὸ κράτος τῆς Κορινθίας ἐξετείνετο πρὸς ἀνατολὰς μὲν μέχρι τῶν Σκιρωνίδων Πετρῶν, μεθορίων τῆς Μεγαρίδος, πρὸς δυσμὰς δὲ μέχρι τῆς Φλιασίας καὶ πρὸς νότον μέχρι τῆς Ἀργολίδος καὶ Ἐπιδαυρίας.

III

Γενικῶς λέγεται, ὅτι τὴν Κόρινθον ἐκτίσεν ὁ Σί-
συφος. Πλὴν, κατὰ τὰ ἀκριβέστερον μυθολογού-
μενα, ἡ πόλις αὐτὴ ὠκίσθη ὑπὸ τῆς Ἐφύρας, θυ-
γατρὸς τοῦ Ὠκεανοῦ, ἐξ ἧς καὶ ὠνομάσθη Ἐφύρα
κατ' ἀρχάς.

Ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Ἥλιος ἤρισαν, ἀντιποιού-
μενοι τὴν χώραν αὐτήν, καὶ κατέστησαν διαιτη-
τὴν τὸν γίγαντα Βριάρεων· οὗτος δὲ ἐπεδίκασε τῷ
μὲν Ποσειδῶνι τὸν Ἴσθμόν, τῷ δὲ Ἠλίῳ τὸν Ἀ-
κροκόρινθον. Ὁ Ἥλιος ἔδωκε τὴν χώραν τῷ
υἱῷ αὐτοῦ Αἰήτῃ· οὗτος δέ, ἀπελθὼν εἰς Κολχίδα,
κατέστησε φύλακα τοῦ θρόνου τὸν Βοῦνον, ὃν διε-
δέχθη ὁ Ἐπώπεύς, καὶ τοῦτον ὁ Πόλυβος, ὁ διά-

σημος καταστάς διὰ τὴν ἐν τῇ αὐλῇ του ἀνατρο-
τροφὴν τοῦ Οἰδίποδος. Μετὰ τοῦτον δὲ ὁ Κόρινθος,
ὅστις καὶ ἔδωκε τὸν ὄνομά του εἰς τὴν πόλιν, καὶ
μετ' αὐτὸν ὁ Κρέων, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ὁποίου
ἦλθον εἰς Κόρινθον ὁ Ἰάσων καὶ ἡ Μήδεια καὶ
ὅπου ἡ διάσημος φαρμακίς καὶ μάγισσα ἐθανάτωσε
φρικτῶ θανάτῳ διὰ τὸν πρὸς τὸν Ἰάσονα ἔρωτα
τόν τε Κρέοντα καὶ τὴν θυγατέρα του Γλαύκην
καὶ ἐγένετο ἡρώϊς τραγικωτάτου δράματος.

Εἶτα ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Κορίνθου ὁ
Σίσυφος, μέγας ἀνὴρ καὶ διαπρεπέστατος ἥρως τῶν
μυθολογικῶν χρόνων. Ὁ Σίσυφος ἐγένετο καὶ δια-
βόητος διὰ τὴν πανουργίαν καὶ τὴν πλεονεξίαν
του, φημιζόμενος, ὡς κλεπτίστατος, ἢ, κατὰ τὸν
Ὅμηρον, κέρδιστος ἀνδρῶν, ὑπερβαίνων μάλι-
στα κατὰ τοῦτο καὶ τὸν πάππον τοῦ Ὀδυσσεῶς
Αὐτόλυκον, μαθητὴν διαβόητον τοῦ Ἑρμοῦ εἰς
τὴν τέχνην τοῦ κλέπτειν καὶ ἀπατᾶν. Ὑπεροπτι-
κὸς καὶ θρασύς, ὁ Σίσυφος ἤθελε νὰ ἐξισωθῇ πρὸς
τὸν Δία καὶ ἀπῆτει νὰ προσφέρωνται αὐτῷ θεῖαι
θυσίαι, ἀναβαίνων δ' ἐφ' ἄρματος, ἀπεμιμεῖτο τε-
χνητῶς τὰς βροντὰς καὶ ἀστραπὰς τοῦ ἀνακτος τοῦ
Ὀλύμπου. Ἐνεκα τούτων ἡ διότι προέδωκε τῷ
Ἀσωπῷ τὴν ὑπὸ τοῦ Διὸς ἀρπαγὴν τῆς θυγα-
τρὸς του Αἰγίνης, ὁ Ζεὺς, ὀργισθεὶς, ἐπεμψεν αὐτῷ
τὸν θάνατον. Ὁ Σίσυφος δὲ ὡς ἔδεσε τὸν θάνατον
διὰ δεσμῶν κρατερῶν καὶ συνέβη τότε οὐδεὶς ν'
ἀποθνήσκη ἐν τῷ κόσμῳ, ἕως οὗ, ἐπελθὼν, ὁ Ἄρης

ἔλυσε τὸν δεσμώτην καὶ παρέδωκεν αὐτῷ τὸν Σίσυφον. Ἐν τούτοις ὁ πανουργότατος τῶν θνητῶν καὶ αὐτὸν τὸν Ἄδην ἐξηπάτησε καὶ κατώρθωσε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν κόσμον, ὅπως δῆθεν παραπονεθῇ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Μερόπῃ, ὅτι δὲν τῷ ἔσπειλεν εἰς τὸν Ἄδην τὰ νενομισμένα. Ἐπὶ τέλους κατέβαλον αὐτὸν τὸ γῆρας καὶ ὁ Ἑρμῆς, οἱ δὲ θεοὶ τὸν κατεδίχασαν νὰ κυλῇ αἰωνίως ἐν τῷ Ταρτάρῳ μέγαν λίθον πρὸς ὑψηλὸν βράχον.

Ὁ Σίσυφος συνεκέντρωσε καὶ ἐμόρφωσεν, ὥς πόλιν, τὴν Κόρινθον καὶ ὑπῆρξε διάσημος αὐτῆς βασιλεύς, περὶ τὰ μέσα τῆς 14ης π. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Ἐγένετο δὲ ἀρχηγὸς μεγάλης πατριαῖς δυναστῶν τῆς Κορίνθου.

Υἱὸς τοῦ Σισύφου ἐγένετο ὁ Γλαῦκος, ὅστις κατεσπαράχθη ὑπὸ τῶν ἰδίων του ἵππων ἐν Ποτνιαῖς τῆς Βοιωτίας, καὶ θανὼν κατέλιπε τρεῖς υἱοὺς τὸν Βέλλερον, τὸν Πειρῆνα καὶ τὸν Ἰππόνοον, νέον ὠραιότατον καὶ ἀνδρειότατον. Ὁ Ἰππόνοος ἐγένετο λαμπρὸς καὶ περιώνυμος μυθολογικὸς ἥρως ὑπ' ὄνομα, ὅπερ θὰ ἠῦχετο ἴσως νὰ μὴ ἀποκτήσῃ ποτέ. Διότι ἐφόνευσεν ἐξ ἀμελείας τὸν βασιλέα τῆς Κορίνθου Βέλλερον καὶ ἐπεκλήθη ἔνεκα τούτου Βελλεροφόντης. Τόσον ὁμως ἐδόξασε καὶ ἐλάμπρυνε τὸ νέον του ὄνομα, ὥστε ὑπὸ τὴν αἰγλὴν αὐτοῦ παρωράθη ὁ Ἰππόνοος καὶ ἐλησμονήθη ὁ ἀδελφοκτόνος.

Ὁ Βελλεροφόντης ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ τῆς

Κορίνθου καὶ ἀπῆλθεν εἰς Τίρυνθα. Ἐκεῖ δὲ ἔνεκα τῆς ἐξαισίας καλλονῆς του καὶ τῆς ἐρατεινῆς ἀνδρείας περιέστη εἰς νέαν περιπέτειαν. Ἡράσθη αὐτοῦ ἡ βασίλισσα Ἄντεια ἡ Σθενέβοια. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος, ἐνάρετος καὶ ἱπποτικώτατος, ἐσεβάσθη τὴν ἱερότητα τῆς ξενίας, ἡ Ἄντεια ἐξεμάνη λυσσώδης καὶ διέβαλεν αὐτὸν τῷ βασιλεῖ Προίτῳ, ἀπαιτήσασα τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ πύνακι. Ὁ Προίτος ἐν τούτοις ἀπέστειλε τὸν Βελλεροφόντην πρὸς τὸν Ἰοδάτην, βασιλέα τῆς Λυκίας καὶ πενθερόν του μετὰ κρυπτογραφικῶν σημάτων, ὅπως τὸν ἐξολοθρεύσῃ. Ὁ δὲ Ἰοδάτης πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπέταξεν αὐτῷ νὰ φονεύσῃ τὴν Χίμαιραν, φοβερόν καὶ ἀκατανίκητον πυρίπνουν τέρας, μαστίζον δεινῶς τὴν χώραν του.

Διὰ νὰ φονεύσῃ ὁμοῦς τὴν Χίμαιραν, ὁ Βελλεροφόντης εἶχεν ἀνάγκην νὰ ἐπιβῇ τοῦ Πηγάσου, ἀγρίου καὶ πτερωτοῦ ἵππου, βόσκοντος ἐπὶ τοῦ Ἀχροκορίνθου παρὰ τῇ Πειρῇνῃ πηγῇ. Ἐπανῆλθε λοιπὸν εἰς Κόρινθον καὶ μετὰ πολλὰς ἀποπείρας, τῇ συμβουλῇ τοῦ περιφήμου μάντεως Πολυεῖδου, ἐκοιμήθη παρὰ τῷ βωμῷ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ εἶδεν ἐν ὄνειρῳ τὴν θεόν, ἐγχειρίζουσαν αὐτῷ χρυσοῦν χαλινόν, ὃν καὶ εὔρε πλησίον του, ἐγερθείς. Διὰ τοῦ χαλινοῦ δὲ τούτου, ἐξ οὗ ὠνομάσθη ἡ ἐν Κορίνθῳ Ἀθηνᾶ Χαλινῖτις, ἐδάμασε τὸν Πήγασον καί, ἐπιβὰς αὐτοῦ, φθάνει ἐναέριος εἰς Λυκίαν καὶ

φονεύει τὴν Χίμαιραν. Πλὴν δὲ αὐτῆς νικᾷ καὶ τοὺς Σολύμους καὶ τὰς Ἀμαζόνας.

Τότε ὁ Ἰοβάτης, ἐκπλαγεὶς διὰ τὰ ὑπεράνθρωπα αὐτὰ κατορθώματα καὶ πεισθεὶς, ὅτι ὁ Βελλεροφόντης εἶνε γόνος θεοῦ, ἔδωκεν αὐτῷ εἰς γάμον τὴν ἑτέραν τῶν θυγατέρων τοῦ καὶ τὸν κατέστησε κληρονόμον τοῦ βασιλείου του.

Οἱ Σισυφίδαι, ἐν οἷς ἀναφέρεται καὶ ὁ Λύκαιθος καὶ ὁ Ἰππότης, ἐβασίλευσαν τῆς Κορίνθου μέχρι τοῦ ἔτους 1075 π. Χ. περίπου, ὅτε συνέβη ἡ κάθοδος τῶν Ἡρακλειδῶν.

Τότε ὁ Ἡρακλείδης Ἀλήτης, ἐξώσας τοὺς Σισυφίδας, ἐβασίλευσε τῆς Κορίνθου, ἐγένετο δὲ ἀρχηγὸς δυναστείας 10 ἢ 12 κατὰ σειρὰν βασιλείων αὐτῆς, ἀρξάντων ἐπὶ 300 περίπου ἔτη. Ἐπὶ τῆς βασιλείας δὲ τοῦ Ἀλήτου ἤρξατο ἡ πολιτικὴ ἀκμὴ τῆς Κορίνθου.

Ὁ πέμπτος τῶν διαδόχων αὐτοῦ, καλούμενος Βάκχης, βασιλεύσας τῷ 850 π. Χ. κατέστη ὀνομαστός διὰ τοὺς ἀπογόνους του, οἵτινες ἀπ' αὐτοῦ ἐπεκλήθησαν Βακχιάδαι, ἐβασίλευσαν δὲ τῆς Κορίνθου μέχρι τῶν ἱστορικῶν χρόνων, οἵτινες, ὡς γνωστόν, ἀρχονται ἀπὸ τοῦ ἔτους 776 π. Χ., ὅτε συνέστησαν αἱ Ὀλυμπιάδες. Οἱ Βακχιάδαι ἦσαν πλούσιοι καὶ πολλοὶ καὶ τὸ γένος λαμπροί, ὡς λέγει ὁ Στράβων· συνέκειτο δὲ τὸ γένος αὐτῶν ἐκ πλειόνων τῶν 200 μελῶν, ἐξ ὧν κατ' ἔτος ἐξελέγετο εἰς πρύτανις, ἔχων τὰξιν βασιλείως. Ἐπὶ

τῶν ἡμερῶν αὐτῶν ἤρξατο προαγομένη ἡ Κόρινθος εἰς τὴν ναυτιλίαν, ἐμπόριον καὶ πλοῦτον.

Ἡ ὀλιγαρχία ὁμῶς τῶν Βακχιαδῶν διήρκεσε μέχρι τοῦ ἔτους 655· ὅτε ὁ λαὸς τῆς Κορίνθου ἐξανέστη καὶ κατέλυσεν αὐτούς, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχων τὸν Κύψελον, ἄνδρα ἑξοχον καὶ ἐπιφανῆ. Οἱ Βακχιάδαι τότε ἐξωρίσθησαν τῆς Κορίνθου καὶ μετώκησαν εἰς Λακεδαίμονα, Ἐτρουρίαν καὶ Σικελίαν.

Τριάκοντα ἔτη ἐβασίλευσε τῆς Κορίνθου ὁ Κύψελος, ὁ ἀρχηγὸς τῆς δυναστείας τῶν Κυψελιδῶν. Ἐπανάφερεν εἰς αὐτὴν τὴν τυραννίαν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἦν σκληρὸς, ἀπάνθρωπος καὶ φορολογικώτατος, ὕστερον δ' ἐφάνη εἰρηνικὸς, πρᾶος καὶ δημοτικώτατος, κατέστη δὲ πλουσιώτατος ἐκ τῆς φορολογίας ἣ μᾶλλον εἰπεῖν τῆς λαφυραγωγίας τῶν ὑπηκόων του. Ἦτον ὁμῶς καὶ μεγαλοπρεπὴς καὶ πολυτελέστατος εἰς ἐπιδείξεις καὶ ἀναθήματα, ἐν τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ κολοσσαῖος χρυσοῦς σφυρήλατος Ζεὺς, ὅστις ἐκόσμει τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἡεῖον.

Τὸν Κύψελον διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Περίανδρος ἐν ἔτει 625· μεγάλη προσωπικότης ἐν τῇ Κορινθιακῇ ἱστορίᾳ, τύπος ἐκ τῶν μᾶλλον παραδόξων καὶ ἀλλοκότων καὶ ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς βασιλεὺς. Ἐκυβέρνησε τὸ πρῶτον μετὰ πραότητος, πλὴν κατόπιν ἐγένετο πολὺ μαιφονώτερος τοῦ πατρὸς του. Κατὰ συμβουλήν τοῦ φίλου του Θρασυβούλου, τυράννου τῆς Μιλήτου, ὡς διηγεῖται

ὁ Ἡρόδοτος, ἐγένετο τύραννος, αἰμοβόρος καὶ ἀφόρητος. Περιστοιχιζόμενος ὑπὸ 300 δορυφόρων, ἐφόνευε, κατεδίωκε, κατέτυράννει, ἐλαφυραγώγει καὶ ἐξώριζε τοὺς πολίτας καὶ πάμπολλα ἰδιωτικὰ κτήματα ἐδήμευε πρὸς ἴδιον αὐτοῦ ὄφελος. Καὶ ὡς σύζυγος ἀκόμη καὶ πατὴρ ἐγένετο ἄσποργος. Ἐφόνευσε παραφόρως καὶ ἀγρίως τὴν δυστυχῆ γυναῖκά του Μελίσσαν, λακτίσας αὐτὴν εἰς τὴν κοιλίαν, ἐγκυον οὖσαν, ἐκ διαβολῆς τῶν ἐρωμένων του, ἃς ὁμως ὕστερον κατέκαυσε ζώσας, ὅτε ἔγνω τὴν ἀθωότητα τῆς Μελίσσης. Ἀπεκήρυξε καὶ ἐξώρισεν εἰς Κέρκυραν τὸν λαμπρὸν υἱὸν του Λυκόφρονα. Ἐκήρυξε πόλεμον κατὰ τοῦ πενθεροῦ του Προκλέους, βασιλέως τῆς Ἐπιδαύρου, ὃν καὶ ἐζώγησεν. Ἀποτρόπαιόν τι διηγοῦνται διὰ τὴν μητέρα του Κράτειαν. Διὰ νὰ τιμωρήσῃ δὲ τοὺς Κερκυραίους, φονεύσαντας τὸν υἱὸν του, τὴν ἐδειξε θηριωδίαν, ὥστε συνέλεξε 300 παῖδας ἐκ τῶν ἐπιφανεσπάτων οἰκογενειῶν αὐτῶν καὶ δὲν ἐφόνευσεν, ἀλλ' ἀπέστειλεν αὐτούς, εἰς Σάρδεις πρὸς τὸν Ἀλυάττην πρὸς ἐκτομήν, ἀπὸ τῆς φρικώδους δὲ αὐτῆς ποινῆς ὅλως τυχαίως διεσώθησαν ὑπὸ τῶν Σαρμίων ἢ τῶν Κνιδίων οἱ ἀθῶοι κατὰ δίκην.

Ἐν τούτοις ὁ παράδοξος αὐτὸς ἀνὴρ διὰ τῶν προτερημάτων του, διότι εἶχε καὶ τοιαῦτα οὐκ ὀλίγα, τῆς πολιτικῆς περινοίας, τῆς ἰσχυρᾶς θελήσεως, τῆς ὑπερηφανείας καὶ τῆς ἀνεξάντλητου

δραστηριότητός του ἐδόξασε τὴν Κόρινθον. Ἐπὶ τῆς τεσσαρακονταετοῦς δυναστείας τοῦ Περιάνδρου ἡ πόλις αὐτὴ κατέστη ἰσχυροτάτη καὶ ἤκμασεν ἐξόχως καὶ τὸ κράτος αὐτῆς ἐπέξετάθη διὰ κατακτήσεων. Πρῶτος αὐτὸς ἐπεχείρησε τὴν τομὴν τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ μόνος αὐτὸς ἐκ τῶν βασιλέων καὶ τυράννων ἀνηγορεύθη σοφὸς καὶ συγκαταλέγεται μετὰ τῶν περιλαλήτων ἑπτὰ σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἦν δὲ καὶ νομοθέτης. Φίλος ἐνθερμος τῆς ποιήσεως καὶ τῆς μουσικῆς, ἐπροστάτευσεν, ἐκτὸς τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν τεχνῶν, τὰ γράμματα. Εἰς τὴν φιλομουσίαν αὐτοῦ ὀφείλεται τὸ ἐν Λεχαίῳ πολύκροτον συμπόσιον, ὅπερ παρέθετο εἰς τοὺς ἑπτὰ σοφοὺς καὶ οὐ μετέσχον καὶ ἄλλοι λόγοιοι, γυναῖκες δὲ ἡ Μέλισσα καὶ ἡ σοφὴ κόρη Εὐμητις ἡ Κλεοβουλίνη, Κορινθία ποιήτρια, περιβόητος περὶ τὰ αἰνίγματα, ἅτινα διέπλεκε τόσον εὐχερῶς, ὅσον ἄλλαι διέπλεχον τὰ ζῶνια καὶ τοὺς κεκρυφάλους. Ὁ Περιάνδρος ἐποίησεν εἰς ὑποθήκας ἔπη δισχίλια καὶ ἀπέθανεν ὀγδοηκοντούτης.

Ὁ διάδοχος αὐτοῦ Ψαμμήτιχος ὑπῆρξεν ἄσημος Κυφελίδης· ἐβασίλευσε δὲ ἐπὶ τρία μόνον ἔτη μέχρι τοῦ 582, ὅτε κατελύθη ἡ ἐν Κόρινθῳ τυραννία ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν.

Τότε ἐπεκράτησεν ἐν Κόρινθῳ ἄλλο πολίτευμα, ἡ Τιμοκρατία, ἣτις ἦν ἡ πρὸ τοῦ Κυφέλου ὀλιγαρχία, ἀλλ' ὑπ' ἄλλην μορφήν· ἡ ἀρχὴ

δηλαδὴ περιῆλθεν, οὐχὶ πλέον εἰς τὴν προτέραν κληρονομικὴν ὀλιγαρχίαν, ἀλλ' εἰς τοὺς εὐπορωτάτους τῶν πολιτῶν. Τὸ πλουτοκρατικὸν δὲ τοῦτο πολίτευμα, ὅπερ διετηρήθη ἐν Κορίνθῳ ἐπὶ 245 ἔτη περίπου, ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι καθιερώθη πρῶτον ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ Σόλωνος, ὅστις εἶχε παραλάβει αὐτὸ ἐκ τῶν κατὰ τὴν μικρὰν Ἀσίαν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, ἃς ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ ἐπεσκέφθη χάριν ἐμπορίας, εἶχε δὲ ἐπικρατήσει καὶ εἰς πολλὰς τῶν ἐν Σικελίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ.

Ὑπὸ τὸ πολίτευμα τοῦτο ἡ Κορίνθος ἀνῆλθεν εἰς τὸ κατακόρυφον τῆς ἀκμῆς αὐτῆς καὶ δόξης. Ἐκτὸς τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, εἰς ὃν εἶχε μετέσχει, ἀποστείλασα στρατὸν ὑπὸ τὸν Εὐχύνορα, τὸν υἱὸν τοῦ μάντεως Πολυεῖδου, σπουδαίως συνηγωνίσθη ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας εἰς τοὺς ἐναντίον τῶν Περσῶν λαμπροτάτους καὶ θαυμαστοὺς ἀγῶνας, πλουσία τότε καὶ ἰσχυρὰ οὖσα, ἰδίως δὲ ναυτικὴ δύναμις ἐκ τῶν πρωτίστων. Ἐν τῷ Ἰσθμῷ συνεκροτήθη ἡ πρώτη πανελλήνιος σύνοδος πρὸς παρασκευὴν κοινῆς ἐθνικῆς ἀμύνης, ἣτις ἦτον ἡ πρώτη ἀπόπειρα ὁλοσχεροῦς τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐνώσεως.

Μετὰ δὲ τὰ Μηδικά, ὅτε ὁ δαίμων τῶν ἀντιζηλιῶν καὶ ἐρίδων κατεμίανε τὰς ψυχὰς τῶν μεγάλων Περσομάχων, οἱ Κορίνθιοι ἀνემίχθησαν καὶ αὐτοὶ ζωηρῶς εἰς τοὺς ὀλεθρίους ἐμφυλίους πολέμους. Φίλοι τῶν Λακεδαιμονίων, ἐπολέμη-

σαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἕνεκα τῶν Μεγαρέων, πρὸς οὓς ἤριζον περὶ ὄρων γῆς. Τῷ 435 π. Χ. ἐξερράγη ὁ μεταξὺ Κορινθίων καὶ τῶν ἀποίκων αὐτῶν καὶ Κερκυραίων πόλεμος ἕνεκα τῆς κοινῆς αὐτῶν ἀποικίας Ἐπιδάμνου. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ ἐβοήθησαν τοῖς Κερκυραίοις, οἱ Κορίνθιοι, μνησικαχοῦντες, εἰργάσθησαν ἐμπαθέστατα, ἀλλὰ καὶ μετὰ πολιτικῆς περινοίας καὶ εὐστοχίας πρὸς ἐκδίκησιν καὶ ἐγένοντο αὐτοὶ ὁ κυριώτερος μοχλὸς τῆς ἐκρήξεως τοῦ καταστρέψαντος τὴν ὑπεροχὴν καὶ δύναμιν τῶν Ἀθηναίων Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ, πλὴν μικροῦ διαλείμματος, οἱ Κορίνθιοι συνεμάχουν τοῖς Λακεδαιμονίοις· ὅτε ὁμως μετὰ ταῦτα ἡ πολιτικὴ εὐτυχία διέφθειρε τὸν Λύσανδρον καὶ τὴν Σπάρτην καὶ ἐφιλοδόξησεν αὕτη νὰ γίνῃ τῆς Ἑλλάδος πάσης ἡγεμών, οἱ φιλελεύθεροι Κορίνθιοι ἀπέστησαν αὐτῆς μετὰ τῶν Βοιωτῶν καὶ ἐπῆλθεν οὕτω κατὰ τὸ ἔτος 395 ὁ ἐπικληθεὶς τὸ πρῶτον Βοιωτικὸς καὶ εἰτα Κορινθιακὸς πόλεμος μέχρι τῆς εἰρήνης τοῦ Ἀνταλκίδου. Ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τῶν Θηβαίων ἡ Κόρινθος ἐγένετο θέατρον πολέμου, καθ' ὃν ἐπὶ τέλους συνωμολόγησεν εἰρήνην πρὸς τὰς Θήβας. Καθ' ὅλους τοὺς ρηθέντας πολέμους, καθ' οὓς ἀνέδειξε στρατηγούς, ναυάρχους καὶ ἐπιφανεῖς πολιτικοὺς ἄνδρας, ἦτο δύναμις μεγάλη, ὡς ναυτικὴ μάλιστα, σύμμαχος περιζήτητος καὶ πολέμιος ἐπικίνδυνος, διὰ τε ἄλλους

λόγους καὶ διότι ἀμύθητα πλούτη διέθετε πρὸς παρασκευὴν στρατῶν καὶ ἐξοπλισμὸν στόλων. Χρυσᾶς δὲ σελίδας τῆς ἱστορίας αὐτῆς ἀποτελεῖ ἡ ἐπὶ Σικελίαν λαμπρὰ ἐκστρατεία ὑπὸ τὴν στρατηγίαν τοῦ περιωνύμου Τιμολέοντος. Ὁ Τιμόλεων ἐγένετο ὁ ἄριστος ἐπὶ φιλοπατρίᾳ καὶ ἀρετῇ πάντων τῶν ἀνδρῶν, οὓς παρήγαγεν ἡ Ἀφνειὸς Κόρινθος, τύπος ἐξοχος φιλελευθέρου καὶ μεγάλου ἀνδρός. Κατέστρεψεν ὅλας τὰς τυραννίδας τῆς Σικελίας, ἐξημέρωσε καὶ ἐξεπολίτισε τὴν χώραν, ἐπαγίωσε τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐτυχίαν τῶν Συρακουσῶν καὶ τὸν ἄθλιον τύραννον αὐτῶν Διονύσιον τὸν νεώτερον, ἐκθρονίσας, ἀπέστειλεν εἰς Κόρινθον διὰ μικροῦ πλοίου, αὐτόν, τὸν 400 τριήρεις τέως διαθέτοντα !...

IV

Ἐφάμιλλος τῆς πολιτικῆς δόξης τῆς χώρας ἀπέβη καὶ ὁ Κορινθιακὸς πολιτισμὸς, ἀποτελῶν ἐξαίρετον περίοδον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ.

Ἀπὸ τῆς Ἡς ἑκατονταετηρίδος καὶ ἐπὶ τῶν Βακχιαδῶν ἡ Κόρινθος ἰσχυσε καὶ ἐπλούτησε διὰ τῆς ναυτιλίας, ὅσον οὐδεμίᾳ ἄλλῃ Ἑλληνίδι πόλις τῶν χρόνων ἐκείνων· προήχθη δ' ἐτι μᾶλλον ἐπὶ Περιάνδρου καὶ ἐπὶ Τιμοκρατίας, ἰδίως δὲ κατὰ τὴν Δ' ἑκατονταετηρίδα ἡ ἀκμὴ αὐτῆς ἐφθασεν εἰς τὸ κατακόρυφον. Πρῶτοι οἱ Κορίνθιοι, πλὴν

τῶν ἐμπορικῶν πλοίων, ἐναυπήγησαν ἐν Κορίνθῳ τριήρεις, τὰ πρῶτα μεγάλα πολεμικὰ πλοῖα ἐν ἔτει 703 π. Χ. καὶ ἱδρυσαν περίφημα ναυπηγεῖα. Ἀναφέρεται ἀρχαῖος Κορίνθιος ναυπηγός, ὁ Ἀμεινοκλῆς, ὅστις ἐναυπήγησε καὶ τοῖς Σαμίοις ναῦς. Οὕτως ἔκπαλαι ἡ Κόρινθος, ἀναφαίνεται πρῶτης τάξεως ναυτικῇ δύναμις. Ἐξυπηρέτησε δὲ σπουδαίως καὶ τὸν ἀρχαῖον κόσμον· διότι οἱ Κορίνθιοι, διαπλέοντες εὐτόλμως τὰ πελάγη, κατέλυσαν τὴν πειρατείαν καὶ ἐπροστάτευσαν τὴν ἐλευθερίαν τῶν θαλασσῶν. Ἀξιοσημείωτον μάλιστα εἶνε, ὅτι αὐτοὶ συνῆψαν ἐν ἔτει 664 τὴν πρώτην γνωστὴν ναυμαχίαν, κατὰ τῶν Κερκυραίων πολεμοῦντες.

Ἡ ναυτιλία προήγαγε τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου καὶ ἡ Κόρινθος ἀνεδείχθη βαθμηδὸν τὸ παγκόσμιον κέντρον αὐτοῦ. Ὅλος ὁ ἐμπορικὸς καὶ ναυτικὸς κόσμος περὶ αὐτὴν ἐστρέφετο. Πολλὰς καὶ ἀπεράντους εἶχεν ἀποθήκας χάριν τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου. Δεσπόζουσα ἀμφοτέρων τῶν θαλασσῶν, εἰσέπραττε παρὰ τῶν ναυτιλλομένων πολλοὺς τελωνιακοὺς δασμούς, διαπόρια καὶ δικαιώματα διαμετακομίσεως. Ὁ πλοῦτος ἔρρεεν ἐντεῦθεν εἰς αὐτὴν ἄφθονος καὶ ποταμηνόν. Οὕτω θαλασσοκράτωρ καὶ πλουσία, ἀνεδείχθη περιφανὴς μητρόπολις μεγάλων Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, ἐπεκλήθη δὲ ὑπὸ τῶν ποιητῶν Ἀφνειός.

Ἀπὸ τῶν Βακχιαδῶν ὥσαύτως καὶ ἐπὶ Περιάνδρου ἐγένετο ἐστία τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν,

ἀνέδειξε δὲ πρὸ πάντων ἄνδρας ἐξόχους ἐν ταῖς πολιτικαῖς ἐπιστήμασι. Τέκνα τῆς Κορίνθου ἦσαν ὁ Φιλόλαος, ὁ πανάρχαιος τῶν Θηβῶν νομοθέτης, Γόργος, ὁ νομοθέτης τῆς Ἀμβρακίας, ὁ πολὺς Περσάνδρος, ὁ νομοδιδάσκαλος Κέφαλος, ὁ φιλελεύθερος πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ εὐγλωττος Σωσικλῆς, οἱ ποιηταὶ Εὐμηλος, Αἰσων, Εὐμολπος, Ἰφίων καὶ Εὐμητις, Μάχων ὁ κωμωδιοποιός, οἱ φιλόσοφοι Ξενιάδης, Θρασύμαχος καὶ Κάλιππος, ὁ ἱστορικὸς Χρύσερμος καὶ Δείναρχος, ὁ ρήτωρ, ὁ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐπικαλούμενος ἀγροϊκὸς ἢ κρίθινος Δημοσθένης. Πρῶτος δὲ τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὁ πολυθρύλητος κιθαρωδὸς Ἀρίων, ἐποίησεν, ὠνόμασε καὶ ἐδίδαξε διθύραμβον. Διέπρεψαν δὲ οἱ Κορίνθιοι καὶ εἰς τὴν μουσικὴν καὶ δικαίως ὁ Ἑλικώνιος κύκνος, ἐπαινῶν τὴν φιλομουσίαν των, ἐφαλλεν, ὅτι παρ' αὐτοῖς «Μοῦσα ἡδύπνοος ἀνθεῖ».

Διεκρίθησαν ὁμῶς ἐξόχως ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ καὶ τῇ βιομηχανίᾳ. Ἡ Κόρινθος ἐφεῦρε τὰ αἰετώματα τῶν ναῶν, ἥ, ὡς λέγει ὁ Πίνδαρος, ἐπέθηκεν ἐπὶ τῶν ναῶν τῶν θεῶν διπλοῦν τὸν βασιλέα τῶν ὀρνέων. Ὁ Κορίνθιος ἀρχιτέκτων Σπίνθαρος ὑπῆρξε περιώνυμος. Διέπρεψεν ἐπὶ τῶν Κυφελιδῶν καὶ αὐτὸς ὠκοδόμησε τὸν ἐν Κορίνθῳ ναὸν τῆς Χαλινίτιδος Ἀθηνᾶς, αὐτὸς δὲ ἀνῶκοδόμησε καὶ τὸν περίφημον τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δελφοῖς μετὰ τὸν ἐν ἔτει 548 ἐμπρησμόν του· ὅτε δὲ μετὰ τὸν Δώ-

ριον ἀνεφάνη ὁ ποικιλώτερος Ἰώνιος ρυθμός, ἀνέπτυξε τοῦτον καὶ λαμπρῶς ἐπεκόσμησεν ὁ πλούσιος Κορίνθιος ρυθμός μετὰ τοῦ πολυυμνήτου αὐτοῦ κιονοκράνου, ὅπερ ἐφεῦρεν ὁ περίφημος καλλιτέχνης Καλλίμαχος, ὁ ἐπικληθεὶς κατατηξίτεχνος, ὡς εἰς τὰς λεπτομερείας καὶ τὴν ἀκρίβειαν κατατήκων τὴν τέχνην. Τὸ κιονόκρανον τοῦτο, διαπλασθὲν περὶ τὸ ἔτος 430, ὡς κάλαθος περιβαλλόμενος ὑπὸ φύλλων ἀκάνθης, πολυειδῶς βαθμηδὸν ἐτροποποιήθη μέχρι τῆς εὐγενεστάτης αὐτοῦ μορφῆς πολυποίκιλον καὶ περικαλλέστατον· ὁ Κορίνθιος ρυθμός ἐπεκράτησεν οὕτως ἐν τῇ πλουσίᾳ τέχνῃ καὶ ὁ περίφημος αὐτοῦ κίων διέλαμψεν εἰς τὰ ἀριστουργήματα τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Ἡ πλουσία Κόρινθος ἀνέπτυξε πρώτη φιλοκαλίαν καὶ πολυτέλειαν καὶ εἰς τὰς ἰδιωτικὰς οἰκοδομὰς, κοσμήσασα τὰς ὀροφὰς τῶν πολυτελῶν οἰκῶν διὰ φατνωμάτων. Τόσῳ δ' ἐξέπληττεν ὁ νεωτερισμὸς οὗτος, ὥστε ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Λεωτυχίδης ὁ πρεσβύτερος, δειπνῶν ποτε ἐν Κόρινθῳ καὶ ἰδὼν τὸν ὀροφον τοῦ φιλοξενουῦντος οἴκου πολυτελεῖ καὶ φατνωματικόν, ἠρώτησε τὸν οἰκοδεσπότην, «εἰ τετράγωνα παρ' αὐτοῖς τὰ ξύλα φύεται».

Ἐν Κόρινθῳ διέπρεψε καὶ ἡ πλαστικὴ καὶ ἤκμασεν ἐκεῖ ἐργαστήριον αὐτῆς, ὅπερ ἦτο ἐν τῶν ἐννέα περιωνύμων καλλιτεχνικῶν ἐργαστηρίων, ἅτινα ἐδόξασαν τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην. Ἀναφέ-

ρονται Κορίνθιοι γλύπται οἱ Εὐχειρος, Δίυλος, Ἀ-
μυχλαῖος καὶ Χίονις.

Ἐξόχως ὁμῶς ἐκαλλιεργήθη ἡ πηλοπλαστικὴ
καὶ κεραμευτικὴ, ὅσον καὶ ἐν Ἀθήναις, καὶ αἱ
δύο αὗται πόλεις ἦσαν αἱ πρῶται ἔδραι τῆς τέ-
χνης ταύτης. Ὁ Κορίνθιος Ὑπέρβιος ἐφεῦρε τὸν κε-
ραμευτικὸν τροχὸν καὶ ὁ ἐν Κορίνθῳ ἐργαζόμενος
Σικυώνιος, πλαστικὸς ἐρμογλύφος, Βουτάδης ἐφεῦ-
ρε τὸν τρόπον τοῦ κατασκευάζειν ἐκ πηλοῦ ὁμοιώ-
ματα ἀνθρώπων καὶ πρῶτος οὗτος ἐκόσμησε διὰ
προστύπων καὶ ἐκτύπων προσωπείων τὰ ἀκρωτή-
ρια καὶ τὰς ἡγεμόνας κεραμίδας τῶν ναῶν. Ὁ δὲ
Κορίνθιος κεραμεὺς Θηρικλῆς ἐφεῦρε τὴν πολύκρο-
τον Θηρίκλειον κύλικα.

Ἀλλὰ καὶ ἡ γραφικὴ δὲν ἔμεινε ταπεινὴ ἐν τῇ
φιλοκάλῳ πόλει· παρήγαγε δὲ αὕτη ἐξόχους ζω-
γράφους, ὡς καὶ ἡ γείτων Σικυῶν. Ὁ Κορίνθιος
Κλεάνθης ἐφεῦρε τὴν ἰχθυογραφίαν καὶ ἔργον αὐτοῦ
ἦν ἡ γραφὴ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τοῦ Διός, ἥτις
ἀνέκειτο ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀλφειώσας Ἀρτέμιδος,
ἐν τῇ κλεινῇ Ὀλυμπίᾳ. Ὁ δὲ Κορίνθιος Κράτων
ἐφεῦρε τὸν χρωματισμόν. Θαυμάσια ἦσαν τὰ Κο-
ρινθιακὰ ἀγγεῖα, πεποικιλμένα διὰ πολυχρώμων
γραφῶν μορφῶν ζώων, ἀνθρώπων καὶ ἄλλων. Κο-
ρίνθιος ἐπίσης ἦτο καὶ ὁ Εὐφράνωρ, περίφημος γλύ-
πτης, ζωγράφος καὶ συγγραφεὺς περὶ συμμετρίας
καὶ χρωμάτων, μαθητὴς ἐνδοξος ἐνδόξου διδασκά-

λου, τοῦ ἐπισημοτάτου ζωγράφου Ἀριστείδου, τοῦ γράψαντος τὸν Διόνυσον.

Τόσῳ δὲ ἤκμασαν αἱ τέχναι αὗται ἐν Κορίνθῳ, ὥστε ἐκεῖθεν μετεδόθησαν καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν διὰ τῶν ἀποιχιῶν καὶ τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων.

Ἐκαλλιεργήθησαν ἐν τῇ πόλει αὐτῇ καὶ ἡ ξυλουργία καὶ ἡ μεταλλουργία. Ἀριστούργημα τῆς τοῦ ξύλου τορευτικῆς ἀναφέρεται ἡ περιφημοτάτη λάρναξ τοῦ Κυψέλου, ἐν ἣ οὗτος βρέφος διεσώθη ἀπὸ χειρῶν δολοφόνων ὑπὸ τῆς μητρὸς Λάβδας καὶ ἦν ὕστερον ἀφιέρωσεν εἰς τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἡραῖον· ἔξοχον δὲ προῖόν τῆς μεταλλουργίας εἶνε καὶ ὁ μέγας χρυσοῦς σφυρήλατος Ζεὺς τῶν Κυψελιδῶν. Περίφημος ἦτο ὁ Κορίνθιος χαλκός, μίγμα χαλκοῦ, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ περιζήτητος διὰ τὴν χροάν καὶ τὸ κάλλος του, διότι, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, ἦν ἀνθηρός, κυανοῦς καὶ στίλβων. Ἐξ αὐτοῦ, δν διάπυρον ἔβαπτον εἰς τὸ ὕδωρ τῆς Πειρήνης, ἵνα γένηται στιλπνότερος, κατεσκεύαζον θώρακας, περικεφαλαίας, εἰδωλίδια, κύπελλα, κάτοπτρα καὶ διάφορα ἀγγεῖα πολυποίκιλα. Ἐκ τοῦ μετάλλου τούτου ἀνέκειτο ἐν τῷ ἐν Δελφοῖς θησαυρῷ τῶν Κορινθίων, δν ἀνήγειρεν ὁ Κύψελος, λαμπρότατος φοῖνιξ χαλκοῦς, φέρων περὶ τὴν ρίζαν ἐντετορευμένους βατράχους καὶ ὕδρους. Ἐξ αὐτοῦ ἐπίσης κατεσκευάσθη καὶ ὁ περίφημος πίναξ, ἐφ' οὗ ἐτέθη ὁ ἄρτος καὶ φαγητὰ εἰς τοὺς συνδαιτυμόνας κατὰ τὴν πολυτελεστάτην ἐστίασιν,

ἥτις παρετέθη εἰς τοὺς ἐν Μακεδονίᾳ πολυχρότους γάμους τοῦ Καράνου.

Ἐν Κορίνθῳ εὐρίσκομεν καὶ τὴν νομισματογλυφίαν. Τὰ νομίσματα αὐτῆς διακρίνονται μετὰ τῶν ἐντελεστέρων, ἔχουσι δὲ ἐπιτετυπωμένον τὰ πλεῖστα τὸν Πήγασον καὶ ὑπ' αὐτὸν τὸ Κόππα ἀντὶ τοῦ Κάππα.

Πάντα τέλος τὰ εἶδη τῆς πολυτελείας ἐτεχνουργοῦντο ἐκεῖ, πέπλοι κλίνης περίφημοι, τὰ παροιμοιώδη στρώματα, ἅτινα ἦσαν περιζήτητα εἰς ὅλον τὸν ἀρχαῖον κόσμον καὶ αἱ ἐξαίσιαι καλασίριδες, φορέματα πορφυρᾶ, ἰοβαφῆ, ὑακίνθινα, φλόγινα ἢ θαλασσοειδῆ.

Πλὴν τῶν τεχνῶν, προήγαγον τὴν πόλιν καὶ αἱ ἑορταὶ αὐτῆς. Οἱ Κορίνθιοι ἦσαν φιλέορτοι. Ἑορταὶ καὶ πανηγύρεις αὐτῶν ἀναφέρονται τὰ Ἀφροδίσια, εἰς τιμὴν τῆς πολιούχου θεοῦ· τὰ Ἑλλώτια, εἰς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς Ἑλλωτίδος, ἣν ἐώρταζον μετὰ λαμπαδοδρομικῶν ἀγώνων· τὰ Εὐκλεία, εἰς τιμὴν τῆς Εὐκλείας Ἀρτέμιδος διὰ τὴν κατὰ τῶν Μήδων νίκην τῶν Ἑλλήνων· τὰ Ἡραία, πένθιμος ἑορτὴ καὶ ἐξιλαστήριος διὰ τὸν φόνον τῶν τέκνων τῆς Μηδείας· τὰ Ἰνώα, εἰς τιμὴν τῆς Ἰνοῦς· τὰ Κοτύττια, εἰς τιμὴν τῆς Κοτυττοῦς, θεᾶς τῶν ἡδονῶν καὶ τῆς ἀκολασίας, τελούμενα ἐν ὥρᾳ νυκτός. Ἡ ἐπιφανεστάτη ὁμῶς τῶν πανηγύρεων, ἥτις ἐγένετο καὶ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ὀνομαστή καὶ προσεῖλκε τὸ Πανελλήνιον, ἦσαν

τὰ Ἴσθμια, τελούμενα εἰς τὸν Ἴσθμὸν ἐν τῷ αὐτόθι τεμένει τοῦ Ποσειδῶνος.

Ἡ σύστασις τῶν Ἴσθμίων ἀνάγεται εἰς τοὺς μυθικοὺς χρόνους. Κατὰ Δίωνα τὸν Χρυσόστομον, τοῦ πρώτου ἐκεῖ τελεσθέντος ἀγῶνος θεοὶ ἦσαν οἱ ἀγωνοθέται, ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Ἥλιος, ἡμίθεοι δὲ καὶ ἥρωες οἱ ἀθληταί, ὁ Κάστωρ, ὁ Κάλαϊς, ὁ Ὀρφεύς, ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Πολυδεύκης, ὁ Πηλεὺς, ὁ Τελαμών, καὶ ὁ Θησεύς, οἵτινες ἐτέλεσαν ἀγῶνας ποικίλους, σωματικούς καὶ μουσικούς· ἐτέθη δὲ καὶ ἵππων ἀγὼν καὶ πλοίων ἄμιλλα, καθ' ἣν ἐνίκησεν ἡ Ἀργώ. Ἄλλοι δὲ ἀποδίδουσι τὴν σύστασιν τῶν Ἴσθμίων εἰς τὸν Σίσυφον ἐκ τοῦ μύθου τοῦ Ἀθάμαντος, Λευκοθέας καὶ Παλαίμονος. Ἡ πανήγυρις αὕτῃ ἐγένετο βαθμηδὸν περιφανεστάτη καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ μία τῶν τεσσάρων λαμπροτάτων Πανελληνίων, αἵτινες μεγάλως συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀκμὴν καὶ δόξαν τῆς Ἑλλάδος. Συνέρρεον ἐκεῖ πανταχόθεν ἀθληταί καὶ φιλοθεάμονες χάριν τῶν τελουμένων Πανελληνίων ἀγώνων, οἵτινες ἦσαν γυμνικοί, ἵππικοί καὶ μουσικοί. Τῶν Ἴσθμιονικῶν τὰ ὀνόματα ἀπηθανάτισαν οἱ ἀρχαῖοι ποιηταί, ἰδίως δὲ ὁ Πίνδαρος καὶ οἱ ἐπιγραμματογράφοι. Θαυμάζουσι πολλοὶ τὸν διάσημον Θεαγένην τὸν Θάσιον, ὅστις ἔλαβε χιλίους καὶ τετρακοσίους στεφάνους εἰς ὅλους τοὺς Ἑλληνικοὺς ἀγῶνας. Ἐπίσης καὶ τὸν περιώνυμον Ξενοφῶντα τὸν Κορίνθιον καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ Θεσσαλὸν ἐκ τοῦ

λαμπροῦ γένους τῶν Ὀλιγαριθιδῶν, οἵτινες εἰς ὅλους ἐν γένει τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἀγῶνας ἀναριθμήτους ἔλαβον στεφάνους, ἀναδειχθέντες παναριστεῖς. Εἰς τὰ Ἴσθμια πολλάκις ἐστεφανοῦντο δημοσίως οὐ μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ πόλεις, καὶ συνθῆκαι ἀνεγράφοντο ἐπὶ στηλῶν καὶ Ἰσθμικαὶ σπονδαί, ὥς ἀνακωχὴ πολέμων ἐκηρύσσοντο. Ἐκεῖ ὁ Ἡρόδοτος ἀνέγνω πάσας τὰς ἱστορίας του, καὶ ὁ πλουσιώτατος Θεμιστοκλῆς, μεταβαίνων, ἐξέπληττε τοὺς πανηγυρίζοντας μὲ τὰς μεγαλοπρεπεῖς δεξιώσεις του καὶ τὰ πολύχροτα γεύματα. Ἐκεῖ συνεκροτήθησαν αἱ περίφημοι σύνοδοι τῶν Πανελλήνων κατὰ τὰ Μηδικὰ καὶ ὁ Φίλιππος, Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ Δημήτριος ὁ Πολιορκητὴς ἀνεκηρύχθησαν ἡγεμόνες τῶν Ἑλλήνων.

Αἱ ἐορταὶ καὶ πανηγύρεις αὗται, συγκεντροῦσαι ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ τότε κόσμου πολὺν κινήτον πληθυσμὸν ἐν Κορίνθῳ, ἐπλούτισαν τὴν πόλιν, ὅσον σχεδὸν καὶ ἡ ναυτιλία, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ λαμπρὰ αὐτῆς βιομηχανία. Πάμπολλοι ἦσαν οἱ πλούσιοι τῆς Ἀφνειοῦ. Ἐκ τούτων ὁμοῦς διαδόχτος ἐγένετο ὁ Κύδων, μεγαλοπρεπέστατος καὶ τόσῳ πολύχροτος διὰ τὴν φιλοξενίαν τοῦ οἴκου του, ὥστε ἀπ' αὐτοῦ ἐπεκράτησεν ἀρχαία παροιμία « Ἀεὶ τις ἐν Κύδωνος ». Ὡσαύτως καὶ ὁ Ἀρχιτέλης, ὅστις εἶχε πολλοὺς θησαυροὺς ἀπέφθου χρυσοῦ καὶ κατέπληξε τὸν ἐν Συρακούσαις Ἰέρωνα. Οἱ δὲ Θεοκλῆς καὶ Θρασωνίδης ἐφημίζοντο, ὥς

μεγαλόδωροι καὶ ἐλεήμονες καὶ προστάται τῶν πτω-
χῶν. Τούναντίον ὁ Μοίριχος καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ
Ἀριστέας, βαθύπλουτοι καὶ αὐτοί, ἦσαν τόσῳ φι-
λάργυροι, ὥστε περιεποιῶντο καὶ ἐκολάκευον
ἀλλήλους διὰ τὴν κληρονομίην ἡ εἰς τὸν ἑτε-
ρον καὶ ἐποίησαντο μάλιστα ἀμοιβαίως διαθή-
κας, δι' ὧν ἐγκαθίστων ἀλλήλους μοναδικοὺς κλη-
ρονόμους. Οἱ παράδοξοι ὅμως οὗτοι ἄνθρωποι, περὶ
ῶν χαριέντως ἐλέγετο, ὅτι ἐφύλαττον τὸ χρυσίον
διὰ τῶν ὁδόντων καὶ ὀνύχων αὐτῶν ἀκόμη,
ἡτύχησαν εἰς τὴν προσδοκίαν τῶν ἀπέθανον ἀμφό-
τεροι ταυτοχρόνως, πνιγέστες, ἐν ᾧ διέπλεον ἀπὸ
Σικυῶνος εἰς τὸν Κρυσσαῖον κόλπον, πρὸς ἀπερίγρα-
πτον χαρὰν τῶν συγγενῶν τῶν. Ἀλλόκοτος ἦτο
ὁ Δᾶμις, ἑκατομμυριοῦχος, ἔχων περιουσίαν χι-
λίων ταλάντων. Ἐνενηκοντούτης ὢν, παρεδίδοτο
εἰς ἀσωτείας καὶ τρυφάς· ἀλλ' ἦν τόσῳ φίλαυ-
τος, ὥστε ἐδαπάνᾳ ἀφειδῶς μόνον δι' ἑαυτόν· διὰ
δὲ τοὺς ἄλλους οὐδὲν ἐθυσίαζε καὶ εἰς αὐτὸν ἔτι
τὸν υἱὸν του, νεανίαν δεκαοκταέτη καὶ ζωηρότατον
παρεῖχε μόνον τέσσαρας ὀβολούς. Πανουργότα-
τος δὲ χρηματιστὴς ἦν ὁ περιφανὴς τραπεζίτης
Φιλοστέφανος, ὅστις διεβοήθη καὶ διότι ἠθέλησε τὰ
σφετερισθῆ τέσσαράκοντα τάλαντα, ἅτινα τῷ εἶχεν
ἀφήσει ὁ Θεμιστοκλῆς πρὸς φύλαξιν, ἀλλ' ἄνευ
ἀποδείξεως πρὶν ἢ ἐξορισθῆ τῶν Ἀθηνῶν.

V

Ἄν ἡ Κόρινθος ἀνεδείχθη καὶ ἤκμασε διὰ τῆς ναυτιλίας, τοῦ ἐμπορίου, τῶν τεχνῶν καὶ τοῦ πλούτου, κατέστη ὁμῶς διαβόητος ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ πόλει διὰ τὰς γυναῖκάς της, αἵτινες ἐξόχως ἐφημίζοντο διὰ τὰ κάλλη καὶ θέλγητρα, τὸ πνεῦμα καὶ τοὺς ἄβρους αὐτῶν τρόπους. Οἱ Κόρινθοι ἦσαν πολυτελεῖς καὶ εἰς ἄκρον φιλήδονοι. Ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ Ἀχροκορίνθου ἀρχαίων ἱερῶν τῆς Ἀφροδίτης, τοῦ Ἑρωτος καὶ τοῦ Ἥλιου ἀποδεικνύεται, ὅτι ἔκπαλαι ἐλάτρευσαν τὴν ἀγάπην καὶ τὸ φῶς, δύο θεότητας, αἵτινες θὰ δεσπόζωσι τοῦ κόσμου αἰωνίως. Ἡ Ἀφροδίτη ἐγένετο ἡ προστάτις τῆς πόλεως θεὸς καὶ ἡγέρθη αὐτῇ ἐν Κορίνθῳ ναὸς λαμπρότατος, χρυσελεφάντινον ἔχων τῆς Ἀφροδίτης τὸ ἄγαλμα καὶ πλουσιώτατος εἰς ἀναθήματα καὶ προσόδους. Ὁ ναὸς δὲ οὗτος ἐφημίζετο διὰ τε τὰ ἄλλα καὶ διότι εἶχεν ὑπὲρ τὰς χιλίας ἱεροδούλους ἐταῖρας, περικαλλεῖς καὶ συλλεγομένας ἐκ διαφόρων μερῶν τοῦ κόσμου, ἐξ ὧν συνέρρεον εἰς τὴν τρυφὴν πόλιν, διότι οἱ Κόρινθοι ἐξαιρέτως καὶ γενναίως ἐξετίμων τὸ κάλλος. Τοιαύτας δὲ ἱεροδούλους προσέφερον εἰς τὸν ναὸν καὶ πολλοὶ ἰδιῶται, ὡς ἀφιέρωματα διὰ τὴν καλὴν ἐκβασιν τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν. Οὕτως ὁ περίφημος Ὀλυμπιονίκης Ξενοφῶν, νικήσας εἰς τοὺς ἀγῶνας, προσέφερε τῷ ναῷ τῆς Ἀφροδίτης ἑκατὸν ἱεροδούλους διὰ μιᾶς!

Πλὴν δὲ τούτων τὴν φήμην καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν
 ἱεροδούλων ἠϋξήσε καὶ τὸ ἐξῆς γεγονός. Κατ' ἀρ-
 χαῖον νόμιμον τῆς πόλεως, εἰς τὰς ἐκτάκτους περι-
 στάσεις καὶ κινδύνους αὐτῆς, αἱ ἱεροδουλοὶ ἐλιτά-
 νευον μετὰ τῶν πολιτῶν καί, ψάλλουσαι τοὺς ἱε-
 ροὺς ὕμνους, ἐκέτευν τὴν Ἀφροδίτην νὰ προστα-
 τεύσῃ τὴν πόλιν. Ὅτε μάλιστα ἦλθεν ὁ Ξέρξης
 εἰς τὴν Ἑλλάδα, αἱ Κορίνθιοι ἐταῖραι συνηθροί-
 σθησαν εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης καὶ ἠυχθήσαν
 αὐτῇ ἐν πομπῇ νὰ ἐμβάλλῃ εἰς τοὺς ἄνδρας ἔρωτα
 καὶ σθένος, ὅπως πολεμήσωσι γενναίως ὑπὲρ τῆς
 τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας· μετὰ δὲ τὴν νίκην οἱ
 Κορίνθιοι πρὸς τιμὴν αὐτῶν ἀνήρτησαν περίοπτον
 πίνακα, ἐφ' οὗ ἔγραψαν τὰ ὀνόματα τῶν ποιησα-
 μένων τὴν ἱκεσίαν ἐταῖρων καὶ τιμητικώτατον δι'
 αὐτὰς ἐπίγραμμα. Πόσαι δὲ χιλιάδες τοιούτων γυ-
 ναικῶν ὑπῆρχον εἰς ὅλην τὴν πόλιν ἃς φαντασθῇ
 τις κρίνων ἐκ τοῦ τεραστίου πληθυσμοῦ αὐτῆς καὶ
 ἰδίως τοῦ ποικίλου καὶ συμμίκτου κινητοῦ πληθυ-
 σμοῦ τῶν ξένων, πλουσίων, ἐμπόρων καὶ φιληδό-
 νων ἐν γένει, οἵτινες ἄμετροι συνέρρεον εἰς Κόριν-
 θον χάριν τῶν ἡδονῶν αὐτῆς.

Καὶ δὲν ἦσαν μόνον ὥραϊαι αἱ γυναῖκες αὐταί,
 ἀλλ' ἦσαν καὶ θελκτικώταται καὶ ἄριστα ἐγνώρι-
 ζον τὴν τέχνην τοῦ ἀρέσκειν· ἐκαλλωπιζοντο δ'
 ἐξαισίως καὶ, κοσμούμεναι δι' ἀνθέων καὶ μύρων
 σπανιωτάτων, ἐφαίνοντο, ὡς ὑπεράνθρωπα καὶ αἰθέ-
 ρια ὄντα, ἐμψυχα ρόδα καὶ λάμψεις ζῶσαι καὶ

χάριτες θνηταί· διότι ἦσαν καὶ πνευματώδεις καὶ μεμορφωμέναι· τεχνικώταται δὲ εἰς τὴν ἄγραν τῶν ἔραστῶν, εἶχον πολλὴν ἱκανότητα εἰς τὴν διάγνωσιν τῶν πτωχῶν καὶ τῶν πλουσίων. Αἱ γυναῖκες αὗται ἦσαν ὁ βόθρος τῶν πλουσίων καὶ τῶν φιληδόνων. Ἀνήκουστος ἄσωτεία καὶ δαπανηρότης ἅμα δὲ καὶ ἀπληστία τῶν ἑταίρων τούτων ἐφθειρε τάχιστα ὀλοκλήρους πλοίων ἀποσκευάς· μνημονεύεται δέ τις, ἡ ὁποία πρὸς τὴν ὀνειδίζουσαν αὐτὴν, ὅτι δὲν ἦτο φιλεργός, οὐδ' ἐρίων ἤπτετο, εἶπε, λογοπαικτοῦ, «ἐγὼ μέντοι ἡ τοιαύτη, τρεῖς ἡδὴ καθεῖλον ἱστοὺς ἐν βραχεὶ χρόνῳ, τούτῳ!» Εἰς τὰ παρὰ τὸ Λέχαιον ἐντευκτῆριά των αἱ πολυπληθεῖς καὶ ἀκατανίκητοι αὗται Σειρῆνες ἐπαγίδευσον πρῶτον τοὺς ναυκλήρους καὶ ξένους, μόλις προσορμιζομένους καὶ ἀπεγύμνουν αὐτοὺς, διότι σπανιώτατα ἠδύνατο θνητὸς ν' ἀνθέξη εἰς τὰ κάλλη των· εἶτα δὲ αἱ κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν συνεπλήρουν τὸν ὀλεθρον.

Αἱ διασημόταται τῶν ἐν Κορίνθῳ ἑταίρων ἦσαν Κυρήνη, Λέαινα, Σινώπη, Λίβυσσα, Πυρρίνη, Σικυῶνη, Ὠκιμον, Χρύσιλλα, Δημώνασα, ἡ διαβόητος Νέαιρα, ἡ Βακχίς, ἡ ἀπαράμιλλα ἔχουσα τὰ φαιδρὰ ὄμματα καὶ τὸ γλυκύτατον μειδίαμα καὶ ἦτις ἦν τόσον ὠραία, ὥστε καὶ ὁ σκυθρωπότητος τῶν ἀνδρῶν δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ ἀπαθὴς πρὸς τὸ κάλλος της, ἡ Πυθιονίκη, ἡ πολυθρύλη-

τος ἐρωμένη τοῦ πολυταλάντου Μακεδόνο· Ἀρπά-
λου καὶ ἡ ὠραιότης Ἀρισταγόρα.

Πασῶν ὁμῶς διασημοτάτῃ καὶ βασιλὶς τῶν τε
ἐν Κορίνθῳ καὶ τῶν ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐται-
ρῶν ἀνεδείχθη ἡ περίφημος Λαῖς. Τὸ θελκτικώτα-
τον, τὸ ἀπερίγραπτον κάλλος αὐτῆς σύμπασα ἡ
Ἑλλὰς ἐθαύμαζεν, ἡ δὲ μνήμη ἥ ἡ φήμη αὐτοῦ
ἐνέπνεε τοὺς ποιητὰς καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς
ἀκόμη! Ἄν λάβητε δὲ ὑπ' ὄψιν, πόσον λεπτὴν
καλλαισθησίαν εἶχεν ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς κό-
σμος καὶ ὅτι τὸ ὄνομα τῆς διαβοήτου ἐκείνης γυ-
ναικὸς ἦτο εἰς ὅλων ἀπανταχοῦ τὰ στόματα σύν-
θημα θαυμασμοῦ, θὰ εἶνε δύσκολον καὶ νὰ φαντα-
σθῇτε ἀκόμη τὴν ἀκτινοβολὸν καὶ γόησσαν αὐτῆς
καλλονήν.

Παιδίσκη, δεκαέτις μόλις, διεφημίσθη εἰς ὅλην
τὴν Ἑλλάδα. Ὁ διάσημος καλλιτέχνης Σκόπας
πρωτῶν τινὰ περιεπάτει ρεμβάζων εἰς τὸν ἐν Αἰγίνῃ
ναὸν τῆς Ἥρας, διότι κατεγίνετο εἰς τὴν σύνθεσιν
τῆς περιφήμου αὐτοῦ Ἀφροδίτης τῆς Εὐχάριτος καὶ
ἀνεζήτηε τύπον τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ ἐμπνεύσεως.
Ἐκεῖ δὲ ὑπὸ τὸ περιστύλιον τοῦ ναοῦ, ὅπερ ἐπλή-
ρουν δροσεραὶ ἀνθοπώλιδες, συνήντησε πῆν μικρὰν
Λαῖδα, πωλοῦσαν στεφάνους ἀνθέων. Ὁ καλ-
λιτέχνης ἐξεπλάγη εἰς τὸ ἐξάισιον κάλλος, καί,
πλησιάζων, « Ἐν ὀνόματι τῆς Ἀφροδίτης! τῇ
λέγει· εἶσαι ἡ θελκτικὴ μορφή, ἣν ὀνειροπολῶ·
φέρε εἰς τὸν οἶκόν μου τὰ ἄνθη σου, ἅτινα εἶνε

ὀλιγώτερον ὁροσερὰ τῶν παρειῶν σου.» Ἡ Λαῖς ἠκολούθησε τῷ Σκόπῳ καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς ἐχρησίμευσεν, ὡς πρότυπον τοῦ ἀριστουργήματος τοῦ καλλιτέχνου. Τὸ ἐξάισιον δὲ τοῦτο ἄγαλμα, ὅπερ ἀπέκτησε κατόπιν ἡ Κόρινθος καὶ διεφύλαξεν, ὡς τιμαλφέστατον θησαυρόν της, ἐπέσυρε τὸν γενικὸν θαυμασμόν καὶ διήγειρε πάντοτε τὸν ἔρωτα τοῦ καλοῦ. Ὅμοίως καὶ ἡ Φρύνη ἐχρησίμευσεν, ὡς πρότυπον δύο περιφημοτάτων καλλιτεχνικῶν ἔργων, τῆς Κνιδίας Ἀφροδίτης τοῦ Πραξιτέλους καὶ τῆς Ἀναδυομένης τοῦ Ἀπελλοῦ.

Ἐξ Αἰγίνης ἡ Λαῖς ἦλθεν εἰς Ἀθήνας καὶ ἔλαβε τὴν πρώτην μόρφωσιν καὶ ἔμαθε τὴν τέχνην τοῦ ἀρέσκειν παρὰ τῇ διασήμεν Ἀσπασίᾳ, χήρᾳ ἤδη τοῦ Περικλέους, ἣτις διετήρει σχολὴν ῥητορικὴν καὶ ἀκαδημίαν ἐρωτικὴν, παρ' ἣ ἐφοίτων καὶ ὁ Σωκράτης, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀντισθένης, ὁ Ξενοφάνης καὶ ἄλλοι φιλόσοφοι καὶ ἑξοχοὶ ἄνδρες. Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τῆς Ἀσπασίας ἀπῆλθεν εἰς Κόρινθον, πρὸς ἣν εἶχεν ἐστραμμένα τὰ βλέμματα, ὡς φημιζομένην διὰ τὴν λατρείαν τοῦ κάλλους.

Ἡ εἰς Κόρινθον ἐμφάνισις καὶ ἐγκατάστασις τῆς διαβοήτου ταύτης καλλονῆς ἐγένετο πολύκροτος καὶ θριαμβευτικὴ. Ὁ λαὸς ἐγοητεύθη ἐκ τῶν ἀπειριγράπτων θελγήτρων αὐτῆς καὶ ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἡ Λαῖς κατέκτησε τὸν θαυμασμόν ὅλων τῶν ἡλικιῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Ὁ ἐνθουσιασμός

οὗτος καὶ τὸ θάμβος τῶν Κορινθίων εἰκονίζεται
ζωηρότατα ἐν τῇ ἐξῆς ἐπιστολῇ, ἣν μετ' ὀλίγον
ἔγραψαν αἱ ἐν Κορίνθῳ ἐταῖραι πρὸς τὰς ἐν Ἀθή-
ναις. Ἀκούσατε !

«Αἱ ἐν Κορίνθῳ ἐταῖραι ταῖς ἐν ἄστει χαίρειν.

»Οὐκ ἐπύθεσθε τὰ νεώτερα νῦν πράγματα ;
Οὐκ ἠκούσατε καινὸν ἐταίρας ὄνομα ; ὦ, πόσον
ἡμῖν ἐπιτετείχισται χρῆμα, Λαῖς, ὑπὸ Ἀπελλοῦ
τοῦ ζωγράφου θηριοτροφηθεῖσα ! Ἀθλῖαι, κλεί-
σατέ τὰ ἐργαστήρια αὐτῶν, μᾶλλον δὲ καὶ ἑαυ-
τὰς ἀποκλείσατε. Μία νῦν ἐστὶν ἡ τὴν Ἑλλάδα
ὄλην διασοβοῦσα γυνή, μία Λαῖς ἐν τοῖς κου-
ρείοις, Λαῖς ἐν τοῖς θεάτροις, ἐν ταῖς ἐκκλησίαις,
ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ἐν τῇ βουλῇ. Πανταχῇ πάν-
τες αὐτὴν λαλοῦσι, νῆ τὴν Ἀφροδίτην, καὶ οἱ
κωφοὶ διανεύουσιν ἀλλήλοις τὸ ἐκείνης κάλλος·
οὕτω γλῶσσα γίνεται καὶ τοῖς λαλεῖν μὴ δυναμέ-
νοις Λαῖς. Εἰκότως ἐνδεδυμένη μὲν γὰρ εὐπροσω-
ποτάτῃ ἐστίν, ἐκδῶσα δὲ ὅλην πρόσωπον φαίνε-
ται, οὔτε κατὰξηρος, οὔτε κατὰσαρκος. ἀλλ' οἷας
λέγομεν ἡμεῖς τὰς ἰσχυεγχύλους· τρίχες ἐνουλι-
σμέναι φύσει, ξανθίζουσαι δὲ ἀφαρμάκευτα καὶ τῶν
ἁκρωμίδων ὑπερκεχυμέναι μαλακῶς. Ὀφθαλμοὶ
δέ, νῆ τὴν Ἀρτεμιν, ὅλης σελήνης εὐκυκλότεροι·
καὶ τὸ μέλαν αἱ κόραι μελάνταται καὶ τὸ κύκλω
λευκόν !...»

Ἡ Λαῖς ηὐτύχησε νὰ γίνῃ ταχέως καὶ πλου-
σία. Ἰδρυσε δ' ἐν Κορίνθῳ σχολὴν ρητορικὴν καὶ

ἀκαδημίαν ἐρωτικήν, ἥς ἡ ἔδρα ἦτο ἐντὸς τῶν κήπων της. Μέγιστοι, πολυτελέστατοι καὶ μεγαλοπρεπέστατοι ἦσαν οἱ περίφημοι αὐτοὶ κήποι, κατεστολισμένοι διὰ τῶν ὠραιωτάτων ἀνθέων, ἀναβρυτηρίων καὶ καταρρακτῶν, πρασιῶν καὶ δενδροστοιχιῶν, εἰκόνων καὶ ἀγαλμάτων καλλιτεχνικωτάτων, ἐφωτίζοντο δὲ κατὰ τὰς νύκτας διὰ μαγικῶν φανῶν. Ἀντήχουν ἐκεῖ μουσικαὶ ἐναρμόνιοι. Ἐντὸς τῶν κήπων αὐτῶν ἡ Λαῖς ἔδιδε διαβοήτους ἐσπερίδας καὶ ἐτέλει μεγαλοπρεπεῖς ἐορτὰς καὶ συμπόσια πολυτελέστατα, καθ' ἃ περικαλλέσταιται ἑταῖραι, ὡς νύμφαι παριστάμεναι, ἐφαλλον μελωδικωτάτους ὕμνους ὑπὲρ τῆς Λαίδος τῆς θεᾶς, τοῦ Βάκχου καὶ τοῦ Ἔρωτος. Καὶ ἐλέγετο κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους, οὐχὶ ἀχαρίτως, ὅτι «ἂν αἱ Ἀθηναὶ καυχῶνται διὰ τὸν Παρθενῶνά των, ἡ Κόρινθος ὑπερηφανεύεται διὰ τοὺς κήπους τῆς Λαίδος». Εἰς τοὺς παραδείσους δὲ αὐτοὺς συνηθροίζοντο εὐπατρίδαι νέοι, εὐγενεῖς καὶ πλούσιοι, ξένοι, ῥήτορες, ποιηταί, φιλόσοφοι, καλλιτέχναι καὶ μεγιστᾶνες, οἱ ἐπιφανέστατοι, κομίζοντες πάμπολλα καὶ πλουσιώτατα δῶρα· εἰσήρχοντο ὁμῶς ἐκεῖ οἱ καλῶς ἀνατεθραμμένοι, ἀξιέραστοι καὶ πνευματώδεις, αἰθύνοντες ταῖς Χάρισι πρὸ τοῦ θῦσαι τῷ Ἐρωτι».

Διὰ τοῦ κάλλους, τῶν χαρίτων καὶ τῆς εὐφυίας της ἡ Λαῖς ἐσαγήνευσε καὶ ἄνδρας ἐπιφανεστάτους, ὡς τὸν Διογένη τὸν κύνα, τὸν καταφρονητὴν πά-

σης ματαιότητος καὶ ἡδονῆς, τὸν πλουσιώτατον ἀρχηγὸν τῆς Κυρηναϊκῆς σχολῆς Ἀρίστιππον, τὸν Δημοσθένη τὸν ρήτορα, τὸν πολύχρυσον Φαρνάβαζον καὶ ἄλλους. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ζωγράφοι ἤρχοντο πρὸς αὐτήν, ὅπως λάβωσιν ἐμπνεύσεις, ὅτε ἤθελον ν' ἀπομιμηθῶσι τῆς γυναικὸς τὰ στήθη.

Ἐπὶ τέλους ὁ χρόνος ἐμάρανε τὰ κάλλη τῆς διαβοήτου ἑταίρας. Γραῖα δὲ ἤδη ἡ Λαῖς ἀφίερωσε τῇ Ἀφροδίτῃ τὸ περίφημον κάτοπτρον αὐτῆς, προσφωνήσασα μελαγχολικώτατα : « Εἰς τὴν Παφίαν τὸ κάτοπτρον· διότι δὲν θέλω νὰ βλέπω ὅποια εἶμαι ἤδη· δὲν δύναμαι δὲ νὰ ἴδω, ὅποια ἤμην πρότερον ». Καὶ αἱ τελευτᾶται τοῦ βίου της στιγμαὶ ἦσαν ποιητικώταται. Διέταξε θεραπαινίδα νὰ θέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανον ἐκ μύρτων· συνήθροισε πάσας τὰς παρ' αὐτῇ ἑταίρας ἐν τοῖς κήποις πρὸ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀφροδίτης, ἄλλας ἀνακρουούσας λύρας καὶ ἄλλας φερούσας ἀνθοδέσμας ἐκ ρόδων, πάσας δ' ἐστεμμένας δι' ἀνθέων. Ἀφθονον κιννάμωμον ἐπλήρωσεν εὐωδίας τὴν ἀτμόσφαιραν. Ἡ Λαῖς δὲ ἤχθη ἐν μέσῳ αὐτῶν, ἐν ᾧ αἱ μουσικαὶ γυναῖκες ἔψαλλον, ἀπεχαιρέτισε τοὺς περὶ αὐτήν καὶ ἐξέπνευσεν ἐστεμμένη διὰ τῶν συμβόλων τοῦ ἔρωτος ἡ διάσημος καλλονή, « ὑπὲρ ἧς διηγωνίζοντο αἱ δύο θάλασσαι τοῦ Ἰσθμοῦ », καὶ ἥτις ἐθαυμάσθη καὶ ἐτιμήθη ὑφ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Οἱ Κορίνθιοι βαρέως ἐπένθησαν ἐπὶ τῷ θανάτῳ της, ἐκήδευσαν αὐτὴν πομ-

πωδέστατα καὶ ἔκοψαν μετάλλιον εἰς τιμὴν της.
Ἐτάφη δ' ἐν τῷ Κρανεῖῳ ἄλσει καὶ ἐπὶ τοῦ τά-
φου της ἐστήθη ὀρθίος λέων, κρατῶν ἐπὶ τῶν δυνύ-
χων του κριόν, κοιμώμενον ἐπὶ ὀωρικῷ κιονοκράνου.

VI

Ἡ Κόρινθος ἐν τοῖς χρόνοις της ἀκμῆς εἶχεν
600,000 κατοίκων, ἐξ ὧν 460,000 ἦσαν δοῦλοι.
Ὁ πληθυσμὸς δὲ αὐτὸς ηὔξανε ἐκ τοῦ κινήτου τῶν
ἀευνάως εἰς αὐτὴν συρρεόντων ξένων.

Μυθώδης πλούτος, δημόσιος καὶ ἰδιωτικός, ἐνε-
κλείετο εἰς τὴν εὐδαίμονα πόλιν, ἥ δὲ πολυτέ-
λεια, τρυφή καὶ εὐμάρεια τῶν κατοίκων της εἶχε
καταστῆ παροιμιώδης. Τὰ δεῖπνα καὶ συμπόσια
αὐτῶν ἦσαν πολυτελέστατα, καθιστάμενα τερ-
πνότερα διὰ τῶν ὀρχηστρίδων καὶ αὐλητρίδων,
μουσικῶν καὶ πεζῶν ἐταίρων καὶ τόσῳ πεφημι-
σμένα, ὥστε πολλοὶ χάριν αὐτῶν ἤρχοντο εἰς Κό-
ρινθον, ἄκλητοι, ἀπὸ μακρινῶν πόλεων. Οἶνον
ἐπινον ξενικόν, διότι ὁ ἐγγχώριος ἦτο, κατὰ τὸν
Ἀλεξιν βασανισμὸς. Ἐν ᾧ δὲ ἦσαν τρυφηλοὶ
καὶ φιλήδονοι, ἦσαν καὶ τόσῳ φιλόκαλοι, ὥστε,
ὅπου ἤκούετο εἰχὼν τις ἢ ἄγαλμα, ἔργον ἐξόχου
τεχνίτου, ἀπέκτων αὐτὸ δι' ἀδράς δαπάνης καὶ
ἐκόσμου τὴν ὠραίαν πόλιν τῶν. Ὅ,τι ὠραῖον
καὶ ζηλευτὸν εἶχεν ὁ ἀρχαῖος κόσμος ἐκεῖ συνέρρεε.

Καὶ ἐβλεπέ τις εἰς τὰ παράλια τῶν ἐπινηίων

της κατὰ στοιβάδας φακέλλους βύβλων καὶ ἰστία πλοίων, μετακομιζομένους ἐξ Αἰγύπτου, ὅσῃ ἐλεφάντων ἀπὸ τῆς Λιβύης, δέρματα τῆς Κυρρήνης, ἀρώματα τῆς Συρίας, φοίνικας τῆς Φοινίκης, προσκεφάλαια τῆς Καρχηδόνας, τυρὸν τῶν Συρακουσῶν, ἀπίδια καὶ μῆλα τῆς Εὐβοίας, ταρίχη τοῦ Ἑλλησπόντου, κυπαρίσσους τῆς Κρήτης, ἰσχάδας τῆς Ρόδου, ἀμύγδαλα τῆς Νάξου, ἀνδράποδα ἐκ Φρυγίας καὶ Θεσσαλίας καὶ ἄλλα παντοειδῆ ἀντικείμενα τῆς εὐμαρείας καὶ τοῦ ἐμπορίου. Ἄφθονοι δ' ἐχομίζοντο οἱ ξενικοὶ οἶνοι, ὁ εὐώδης Βύβλινος, ὁ Πράμνειος, ὁ Χῖος, ὁ Θάσιος, ὁ Μενδαῖος, ὁ ἐξ Ἑρπείας τῆς Ἀρκαδίας, καὶ ἄλλοι περίφημοι.

Πολυδαίδαλος καὶ πολυθόρυβος πόλις ! Ἐν τῇ ἀγορᾷ διέλαμπον αἱ χαριτόβρυτοι ἀνθοπώλιδες. Ὁ Διογένης ὁ κύων ἐκύλιεν ἐν τῷ Κρανείῳ τὸν πίθον, ἵνα μὴ μένη ἀργός, ὅτε ὅλη ἡ Κόρινθος ἀνάστατος παρσκευάζετο εἰς ἄμυναν κατὰ τοῦ Φιλίππου ἢ ἄλλοτε ἐδέσποζε τῶν συναναστροφῶν τῆς Λαίδος ἢ ἐμάστιζεν ἢ ἐφαίδρυνε τὸν κόσμον διὰ τῆς εὐφυΐας του ἢ περιεφρόνει τὸν Μ. Ἀλέξανδρον. Ὁ πλούσιος καὶ περίκομπος Ἀρίστιππος ἡσώτευσεν ἄφθονα χρήματα εἰς ἡδονάς. Ἐκπτώτοι ἡγεμόνες, ὡς ὁ Δουκέτιος τῶν Σικελῶν καὶ Διονύσιος ὁ νεώτερος, ἦσαν ἀξιοθρήνητον ἀντικείμενον γενικῆς περιεργίας, ἐπιχαιρεκαχίας καὶ χλεύης, μάλιστα δὲ ὁ Διονύσιος, διατρίβων περὶ

τάς ὀψοπώλιδας ἢ ἐν μυροπωλείοις ἢ ἐν καπη-
 λείοις, πίνων οἶνον καὶ διαπληκτιζόμενος μετ' αὐ-
 λητρίδων περὶ θεατρικῶν ἀσμάτων καὶ μουσικῆς
 ἢ μετερχόμενος τὸν γραμματοδιδάσκαλον. Ὁ κι-
 θαρῳδὸς Στρατόνικος, ἐρίζων πρὸς γραῖαν, ἥτις
 εἶχε προσηλώσει ἐπ' αὐτοῦ τὰ βλέμματά της,
 ἐκίνει τὸν γέλωτα πάντων. Ὁ γλυκύτατος ψάλ-
 τής τῶν ρόδων καὶ τῶν ἐρώτων Ἀνακρέων ὀρμα-
 θοὺς ἐρώτων εἶχεν ἐκεῖ. Ὁ Ἀθηναῖος τερατο-
 σκόπος καὶ σοφιστὴς Ἀντιφῶν, ὁ ἐπικληθεὶς λο-
 γομάγειρος, πρὶν ἢ τραπῇ ἐπὶ τὴν ρητορικὴν,
 διετῆρει οἶκημα παρὰ τὴν ἀγοράν, ἐφ' οὗ ἐπέγρα-
 ψεν, ὅτι «δύναται τοὺς λυπούμενους διὰ λόγων
 θεραπεύειν!» Καλλιτέχναι, ἀγύρται, θαυματο-
 ποιοί, τερατοσκόποι, γόητες, ἀνεμοκοῖται, δηλ.
 οἱ ἐπαγγελλόμενοι τὴν τέχνην τοῦ κοιμίζειν τοὺς
 ἀνέμους, μυροπῶλαι καὶ μυρεφοί, κιθαρῳδοί, φι-
 λόσοφοι, κυνικοὶ ἰδίως, καὶ ἐταῖραι καὶ ἐταιρίδες
 ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ἡ πολυτέλεια τοῦ βίου, αἱ παν-
 τοειδεῖς ἀσωτεῖαι καὶ αἱ χιλιάδες τῶν ἐταιρῶν ἀ-
 πεγύμνουσαν εὐχερῶς τοὺς πολίτας καὶ πρὸ πάντων
 τὴν νεολαίαν. Ἐντεῦθεν δ' ἐμάστιζε πολλοὺς ἀνή-
 κουςτος πενία. Καὶ ἔβλεπέ τις ἐν τῷ Κρανείῳ
 ἄλσει ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ νεανίσκους, ὠραίους,
 κομψοὺς καὶ εὐγλώττους, διατρίβοντας καὶ ἀνα-
 στρεφομένους μετὰ τῶν ἀρτοποιίδων καὶ ὀπωρο-
 καπήλων. Ἐκεῖ δέ, κύπτοντες εἰς τὸ ἔδαφος, ἄλ-
 λος μὲν συνέλεγε φλοιοὺς θέρμων, ἄλλος δὲ ἡ-

ρεύνα τὰ κελύφη τῶν καρύων, μὴ εὖρη ἐν αὐτοῖς τι, κατὰ λάθος ἀπομείναν, ἄλλος ἀπέγλυφε διὰ τῶν δνύχων τοὺς φλοιοὺς τῶν ῥοιῶν, μὴ εὖρη κόκκον τινά, καὶ ἄλλοι συνέλεγον καὶ κατέτρωγον λαιμάργως τὰ ἀπορριπτόμενα καὶ ὑπὸ πολλῶν πεπατημένα λείψανα καὶ ψυχία τῶν ἄρτων ! Εἰς τοιαύτην πόλιν, ἕνεκα τῆς φόβεράς δαπανηρότητος τοῦ βίου καὶ τῶν ἐκ τῶν ἐταιρῶν κινδύνων, ἦτο τόσῳ δύσκολον νὰ πλεύσῃ καὶ διαμείνῃ τις, τόσῳ δὲ προβληματικὸν καὶ κινδυνῶδες εἰς τοὺς ἄνδρας ἰδίως, ὥστε εἶνε εὐνόητος καὶ χαρακτηριστικωτάτη καὶ ἄριστα ἀρμόζουσα ἡ περὶ αὐτῆς ἐκπαλαὶ πολυθρύλητος παροιμία

«Οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλοῦς »

VII

Τοιαύτη ἦτο ἡ Ἀφνειὸς Κόρινθος ἐν γενεαῖς γραμμαῖς, ἐν σκιαγραφίᾳ, μέχρι τῶν μέσων τῆς Δ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἐφ' ὅσον διετήρησε πλήρη τὴν αὐτονομίαν ἢ ἐθνικὴν κυριαρχίαν αὐτῆς.

Ἐκτοτε ὁμῶς ἤρξατο ἡ παρακμή.

Μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην, ἐν ᾗ ἐτάφη ἡ Ἀθηναϊκὴ ἐλευθερία, ὁ Φίλιππος κατέστη κύριος ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὴν Μακεδονικὴν δὲ κυριαρχίαν ὑπετάχθη καὶ ἡ Κόρινθος. Ἐν ἔτει 243 π. Χ. ὁ μεγαλεπήβολος Ἀρατος ἤνωσεν αὐ-

τὴν μετὰ τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας, ἀφοῦ τὴν ἐκυρίευσεν ἀπὸ τῶν χειρῶν Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ, καὶ ἡ Κόρινθος ἔκτοτε κατέστη τὸ πολιτικὸν κέντρον τῆς Ἑλλάδος ὅλης.

Περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ τῆς δευτέρας ἑκατονταετηρίδος αἱ Ρωμαῖκαι λεγεῶνες ἐθριάμβευσαν καὶ ἐζήτησαν δάφνας μεγάλης δόξης. Οἱ Ρωμαῖοι ἐκήρυξαν καὶ διεξήγαγον κατὰ τῆς Μακεδονίας πόλεμον νικηφόρον, ὅστις καὶ κατέστησεν αὐτοὺς κυρίους τῆς χώρας καὶ ἐπήγαγε τὴν κατάλυσιν τοῦ Μακεδονικοῦ βασιλείου, μεταβληθέντος εἰς Ρωμαϊκὴν ἐπαρχίαν. Ἐπῆλθον δὲ τότε σκληροὶ ἐν Ἑλλάδι διωγμοὶ καὶ ἐκδικήσεις πολλῶν ἐπιφανῶν πολιτῶν, ὡς Μακεδονιζόντων, καὶ ἡ συκοφαντία ὑπέθαλψε καὶ ἀνέπτυξε δεινῶς τὰ ἐμφύλια μίσση καὶ ὁ δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος περιέστη εἰς οἰκτρὰν καὶ ἀξιοθρήνητον κατάστασιν, ἣν ἐξεικόνισε ζωηρῶς ὁ φιλόπατρις ἱστορικὸς Πολύβιος. Ἡ Ρώμη ἐπωφθαλμία τὴν Ἑλλάδα, ἰδίως ὅμως προεμελέτησε νὰ καταστρέψῃ τὴν Κόρινθον, ἐν ἣ διέβλεπε δεινὸν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀνταγωνιστὴν κατὰ τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, πιθανῶς δὲ καὶ κέντρον πολιτικῆς δυνάμεως, ἐπεδίωξε δὲ καὶ εὖρε προφάσεις διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καταχθονίου πολιτικοῦ σχεδίου.

Ἡ Σπάρτη ἦλθεν εἰς διαφορὰς πρὸς τὴν Ἀχαϊκὴν συμπολιτείαν καὶ ἐζήτησε τὴν προστασίαν τῶν εὐνοούντων αὐτὴν Ρωμαίων. Ἡ Ρώμη τότε ἐπενέβη διπλωματικώτατα καὶ οὕτως, ὥστε ὁ πό-

λεμος ἐπὶ τέλους κατέληξε καθαρῶς μεταξὺ Ρώ-
μης καὶ Ἀχαιῶν, οἵτινες ἐξεπροσώπουν τὴν Ἑλ-
ληνικὴν ἐλευθερίαν.

Ἡ Ρώμη ἦν τότε παντοδύναμος καὶ πρὸ μη-
νῶν μόλις, περατώσασα θριαμβευτικῶς τὸν τελευ-
ταῖον Καρχηδονικὸν πόλεμον, εἶχεν ἐξολοθρεύσει
διὰ τοῦ Σκιπίωνος Αἰμιλιανοῦ τὴν λαμπρὰν καὶ
περίβλεπτον Καρχηδόνα. Εἶχε δὲ μέγαν ἐμπειρο-
πόλεμον καὶ ἄριστα ὠργανωμένον στρατὸν καὶ ἐπὶ
πλέον μεγάλους πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς ἄν-
δρας, ἐν ᾧ ἡ Ἀχαΐα, ὡς ἐκαλεῖτο τότε ἡ Ἑλ-
λάς, ἦτο εἰς οἰκτρὰν πολιτικὴν ἔκλυσιν καὶ ἔρ-
μαιον ἐλθεινὸν θερμοκεφάλων ἢ ἀχρείων καὶ ιδιω-
φελῶν δημαγωγῶν. Ἦν δὲ καὶ ἐξηντλημένη ἐκ
τῶν μακροχρονίων ἐμφυλίων πολέμων. Ἀπέ-
στειλε λοιπὸν ἡ Ρώμη εἰς Κόρινθον μεθ' ἱκανοῦ
στρατοῦ τὸν ὑπατὸν Λεύκιον Μόμμιον, εἰς δὲ ἀνέ-
θηκε τὴν κατάλυσιν τοῦ Ἀχαϊκοῦ ἐπικληθέντος
πολέμου τούτου, κυρίως δὲ τὴν κατάλυσιν τῆς
Ἀχαϊκῆς Συμπολιτείας καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς
Κορίνθου.

Ὁ Μόμμιος ἐφθασεν εἰς τὸν Ἰσθμὸν περὶ τὸ
φθινόπωρον τοῦ ἔτους 146 καὶ ἤρξατο τοῦ κατὰ
τῶν Ἀχαιῶν ὀλεθριωτάτου πολέμου. Δυστυχῶς
ἦν ἀδύνατος ἡ παρασκευὴ προσηκούσης ἀμύνης.
Ἐστρατήγει τῆς ἀτυχοῦς Ἀχαϊκῆς Συμπολιτείας
ὁ παράφορος καὶ ἄθλιος Δάιος, ἀνακηρυχθεὶς
στρατηγὸς διὰ τῶν ὀχλῶν, κατὰπληξίς δὲ καὶ πα-

νικὸς εἶχον καταλάβει τοὺς δυστυχεῖς Ἕλληνας, ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ ἰδῶσιν, ὅτι πάντες ἤγοντο εἰς βέβαιον ὀλεθρον πανέστιοι, καί, ὡς λέγει μετὰ πόνου καὶ εὐγλωττίας ὁ Πολύβιος, «οἷον ὑπὲ χειμάρρου τινὸς λάβρου προωθούμενοι καὶ φερόμενοι μετὰ βίας, ἐπηκολούθουν τῇ τοῦ προεστῶτος ἀνοίᾳ καὶ παρακοπῇ». Οὕτε τῶν παρὰ τὴν Καρχηδόνα Ἀσταπαίων καὶ εἶχον τὴν ἀρετὴν, οἵτινες, πολεμούμενοι ὑπὸ τῶν ὑπὸ τὸν Μάρκιον Ρωμαίων, ἡγωνίσθησαν μετ' ἀπογνώσεως καὶ ἔπεσον ἅπαντες εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, πλὴν πεντήκοντα, οἵτινες, ὡς εἶχον προορισθῇ, κατέσφαξαν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παῖδιά, ἔθεντο πῦρ εἰς τὰς περιουσίας των, ἃς εἶχον συσσωρεύσει ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐπέρριψαν καὶ ἑαυτοὺς εἰς τὰς φλόγας, ἀκερδῇ τοῖς πολεμέσι τὴν νίκην ἐργασάμενοι, κατὰ τὸν Ἀππιανόν.

Τὸ φρικῶδες τέλος ἐπῆλθε ταχέως. Παρὰ τὴν θέσιν Λευκοπέτραν, πιθανώτατα χειμένην ἐν τῷ πεδίῳ τῶν σημερινῶν Ἑξαμιλλίων, μεταξὺ τῶν Κεγχρεῶν καὶ τῆς ἀρχαίας Κορίνθου, ἐκεῖ ἐπλήγη θανάσιμως καὶ ἐτάφη ἡ αὐτονομία καὶ ἐλευθερία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Αἱ Ρωμαῖκαὶ λεγεῶνες δι-εσκόρπισαν καὶ κατετρόπωσαν τοὺς τελευταίους Ἕλληνας καὶ ἐκυρίευσαν τὴν Κόρινθον.

Ἡ ἄλωσις ὑπῆρξε φρικαλέα καὶ δραματικω-τάτη. Κατέσφαξαν πρῶτον τοὺς ἐναπομείναντας ἄνδρας, ἐξηνδραπόδισαν δὲ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παῖδιά. Εἶτα ἐλαφυραγώγησαν τὴν πόλιν, ἥς ἐκ-

θαμβοὶ εἶδον τὸν πλοῦτον τῶν ἀναθημάτων καὶ ἀναριθμήτων καλλιτεχνημάτων· ἦσαν δὲ ταῦτα τόσῳ πολλά, ὥστε τὰ μὲν ὠραιότατα καὶ θαυμασία μετηνέχθησαν εἰς Ρώμην, τὰ δὲ δευτερεύοντα ἐδωρήθησαν εἰς τοὺς συμμάχους Περγαμηνοὺς καὶ ἄλλους ἢ ἐδημοπρατήθησαν. Μετὰ ταῦτα κατέσκαψαν τὰ λαμπρὰ τείχη καὶ τέλος εἰς συμπλήρωσιν τῆς φρίκης καὶ καταστροφῆς ἔθεντο πῦρ. Οἱ Ρωμαῖοι στρατιῶται, ὑπὸ τὸν ἥχον τῶν πολεμικῶν σαλπίγγων, κρατοῦντες δᾶδας ἀνημμένας, μεθύοντες ἐκ τῆς νίκης, μαινόμενοι καὶ ἀλαλάζοντες, ἔθεντο πανταχόθεν πῦρ καὶ ἡ ὠραία καὶ ὑλδωτάτη πατρίς τοῦ Περιάνδρου, τοῦ Τιμολέοντος καὶ τῆς Λαίδος, ἡ λαμπρὰ καθέδρα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορίου, τῶν τεχνῶν, τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἡδυπαθείας ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ λυσσώδεστάτου πυρός, οὗ αἱ φλόγες καὶ ὁ καπνὸς ἀνῆλθον μέχρι τῶν κορυφῶν τοῦ Ἀκροκορίνθου καὶ μετεβλήθη εἰς σκηνὴν καὶ θέαμα Ταρτάρειον. Ἐκαίοντο οἱ πολυδαίδαλοι ναοί, τὰ ἱερά, οἱ θαυμαστοὶ κῆποι, τὸ Κράνειον, αἱ περίβλεπτοι καὶ καλλιτεχνικώταται οἰκοδομαί· ἐκαίοντο τὰ μὴ λαφυραγωγηθέντα ἀριστουργήματα τῆς τέχνης, τῆς γλυπτικῆς, τῆς πλαστικῆς καὶ τῆς γραφικῆς· ἐκαίοντο τὰ βαρύτιμα τεχνουργήματα καὶ τὰ ἐργαστάσια τῆς λαμπρᾶς βιομηχανίας, οἱ θησαυροὶ τοῦ πλούτου τῆς Κορίνθου, τὰ περίφημα καὶ ἀπειρα ἀρώματα, ἅτινα ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ἐξυπηρέ-

τούν τὴν ἡδυπάθειαν τῶν Κορινθίων· ἐκαίετο τέλος ἡ Κόρινθος, ἡ Ἀφνειὸς καὶ πολυύμνητος Κόρινθος καὶ ὁ θηριώδης στρατηγός, ἄμουςος δὲ καὶ σκαιὸς Ρωμαῖος, ἀπαθὴς καὶ ἄτεγκτος, ἐθεᾶτο τὴν παμμεγέθη καταστροφὴν, ἣτις ἔμεινε καὶ θὰ μείνη αἰωνία κηλὶς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ρώμης.

Ἐξηφανίσθη οὕτως ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς ἡ Ἀφνειὸς Κόρινθος. Ἡ ἐρημωθεῖσα πόλις καὶ ἡ περιοχὴ αὐτῆς ἐκηρύχθησαν ἀγρὸς Ρωμαϊκός, ἐκποιούμενος ἢ ἐκμισθούμενος, ὡς κτῆμα τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ. Ἐπὶ ἑκατὸν ὄλα ἔτη ἐκάθισεν ἐρημος καὶ μόνη ἡ χώρα, ἡ πεπληθυμμένη λαῶν. Ὁ Μόμμιος ἐπωνομάσθη κατὰ δόγμα τῆς Συγκλήτου Ἀχαϊκὸς καὶ κατήγαγεν ἐν Ρώμῃ θρίαμβον, κατακοσμηθέντα διὰ τῶν ἐκ τῆς Κορίνθου συληθέντων καλλιτεχνημάτων καὶ λαφύρων.

Ἡ πτώσις δὲ τῆς Κορίνθου συνεπήγαγε καὶ τὴν πτώσιν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Εἰς τὰ ἐρείπια αὐτῆς ἐτάφησαν διὰ παντὸς τὰ λείψανα τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας κατὰ τὸ ἀπαίσιον 145 π. Χ. ἔτος. Διὰ ψηφίσματος τῆς Συγκλήτου τῆς Ρώμης ἡ Ἀχαϊκὴ Συμπολιτεία κατελύθη, μετ' αὐτῆς δὲ καὶ ἡ Ἑθλικὴ ἀνεξαρτησία· ἡ Ἑλλάς δὲ ὅλη, ἐπονομασθεῖσα Ἀχαΐα, ἐκυβερνήθη ὑπὸ Ρωμαίων καὶ βαθμηδὸν κατήντησε ὀριστικῶς Ἐπαρχία Ρωμαϊκὴ ἐπὶ Αὐγούστου. Καὶ ἀνῴκισε μὲν τὴν Κόρινθον μετὰ ἑκατὸν ἔτη δι' ἀπελευθέρων Ρωμαίων ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ· ἀλλ' ἡ νέα πόλις ὑπῆρξεν ἄλ-

λη Κόρινθος καὶ οὐχὶ ἡ περίφημος, ἡ Ἀφνειὸς
ἐκείνη. Ἡ Ἀφνειὸς ἀπώλετο φεῦ, διὰ παντὸς
πλέον. Διὰ τὸν φρικώδη δὲ αὐτῆς ὄλεθρον κατε-
θλίβη εὐλόγως ὁλος ὁ ἀρχαῖος κόσμος καὶ οἱ λο-
γογράφοι καὶ ποιηταὶ ἐθρήνησαν αὐτὴν συμπαθέ-
στατα. Συγκινητικώτατον δὲ πάντων καὶ γραφι-
κώτερον ὁ Ἀντίπατρος ἐν ἐπιδεικτικῷ ἐπιγράμ-
ματι ἔψαλε μετὰ βαθυτάτου πόνου :

«Ποῦ τὸ περίβλεπτον κάλλος σέο, Δωρὶ Κόρινθε ;
ποῦ στεφάναι πύργων, ποῦ τὰ πάλαι χτέανα ;
Ποῦ νηοὶ μακάρων, ποῦ δώματα, πῶς δὲ δάμαρτες
Σισύφαι, λαῶν, θ' αἱ ποτὲ μυριάδες ;
Οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἶχνος, πολυχάμμορε σεῖο λέλειπται,
πάντα δὲ συμμάρψας ἐξέφαγε πόλεμος·
Μοῦναι ἀπόρθητοι Νηρηίδες Ὠκεανοῖο
κοῦραι, σῶν ἀχέων μίμνομεν ἀλκυόνες».

Ἡ τοι,

«Ποῦ εἶνε τὸ περίβλεπτον κάλλος σου, ὦ Κό-
ρινθε ; Ποῦ αἱ στεφάναι τῶν πύργων σου καὶ ποῦ
τὰ πάλαι ἀγαθὰ σου ; Ποῦ εἶνε οἱ ναοὶ τῶν θεῶν
καὶ τὰ δώματα ; Ποῦ δὲ αἱ Κορίνθιαι γυναῖκες
καὶ αἱ ποτὲ μυριάδες τῶν λαῶν σου ; Φεῦ, οὐδὲ
ἶχνος σου καὶ διεσώθη, πολυδύστηνε Κόρινθε ! Τὰ
πάντα συνήρπασε καὶ κατέφαγεν ὁ πόλεμος. Καὶ
οὐδὲν ἔμεινεν ἀπόρθητον, οὐδὲν, ἡμεῖς μόναι αἱ
Νηρηίδες, αἱ κόραι τοῦ Ὠκεανοῦ, ἀλκυόνες θρη-
νφοῦσαι τὰς συμφορὰς σου !»

ΠΟΙΚΙΛΑ

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΦΝΕΙΟΥ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

ΑΦΝΕΙΟΣ ΚΟΡΙΝΘΟΣ

(Ἐξ ᾠδῆς τοῦ Πινδάρου.)

Τὸν τρισολυμπιονίκην ἐπαινῶν οἶκον τοῦ Ξενοφῶν-
τος, τὸν πρῶτον μὲν πρὸς τοὺς πολίτας, φιλοξενώτα-
τον δὲ πρὸς τοὺς ξένους, θὰ ὑμνήσω διὰ τούτων καὶ
τὴν εὐδαίμονα Κόρινθον, τοῦ Ἰσθμίου Ποσειδῶνος τὸ
προπύλαιον, τὴν ἀγλαῶν τέκνων μητέρα.

Ἐν αὐτῇ κατοικεῖ ἡ Εὐνομία, ἡ βάσις τῶν πόλεων
καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτῆς, ἡ ἀσφαλὴς Δικαιοσύνη καὶ ἡ
ὑμόφρων αὐτῇ Εἰρήνη, τρεῖς χρυσαῖαι θυγατέρες τῆς
Εὐβούλου Θέμιδος, πηγαὶ πλούτου διὰ τοὺς ἀνθρώ-
πους καὶ ἀποσοβοῦσαι τὴν Ἀδικίαν, τὴν θρασύστομον
μητέρα τοῦ Κόρου.

Ἐχω νὰ εἶπω καλὰ περὶ τῆς Κορίνθου καὶ προθυμία καὶ τόλμη παρορμᾷ τὴν γλῶσσάν μου νὰ λαλήσῃ.

Εἰς ὑμᾶς δέ, ὧ ἀπόγονοι τοῦ Ἀλήτου, Κορίνθιοι, αἱ πολυάνθεμοι ὦραι πολλάκις παρέσχον λαμπρότητα νικηφόρον, διότι διεπρέψατε εἰς ἀρετάς ἐξόχους, νικηταὶ ἱερῶν ἀγώνων, πολλάκις δὲ ἐνέβαλον εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν πρῶτον σοφίαν καὶ ἐπινοίας τεχνῶν,

Πόθεν ἀνεφάνησαν αἱ ἀδόμεναι τῷ Διονύσῳ χάριτες τῶν διθυράμβων, καθ' οὓς ὁ νικητὴς λαμβάνει βούν, ὡς ἔπαθλον ;

Τίς δ' ἐφεῦρε τὰ μέτρα τῶν χαλινῶν καὶ τῶν τροχῶν τῶν ἀρμάτων ; Τίς ἐπέθηκε πρῶτον ἐπὶ τῶν ναῶν τῶν θεῶν διπλοῦν τὸν αἰτόν, τὸν βασιλέα τῶν ὀρνέων ; Ἐπὶ δὲ τούτοις ἐν Κορίνθῳ καὶ Μοῦσα ἡδύπνοος τῆς ποιήσεως καὶ τῆς μουσικῆς ἄνθει καὶ Ἀρης παρορμῶν ἐν ὅπλοις τοὺς νέους πρὸς τὰς μάχας.....

Ἡ Λαῖς.

Ἀρισταίνετος Φιλοκάλῳ.

(Ἐπιστολή)

Λαῖδα, τὴν ἐμὴν ἐρωμένην, εὖ μὲν ἐδημιούργησεν ἡ φύσις· κάλλιστα δὲ πάντων ἐκόσμησεν Ἀφροδίτῃ, καὶ τῶν Χαρίτων συνηρίθμησε τῷ χρῶϊ· ὁ δὲ χρυσοῦς ἔρως ἐπαίδευσεν τὴν ποθουμένην εὐστόχως ἐπιτοξεύειν ταῖς τῶν ὁμμάτων βολαῖς. Ὡς φύσεως τὸ κάλλιστον φιλοτέχνημα ! Ὡς γυναικῶν εὐκλεία, καὶ διὰ πάντων ἐμψυχος τῆς Ἀφροδίτης εἰκὼν ! Ἐκείνη γὰρ (ἵνα κάλλος ἀφροδίσιον εἰς δύναμιν διαγράψω τοῖς

λόγοις) λευκὰ μὲν ἐπιμιῖξ καὶ ὑπέρυθροι παρειαί, καὶ ταύτη τὸ φαιλρόν ἐκμιμῶνται τῶν ῥόδων : χεῖλη δὲ λεπτὰ καὶ ἡρέμα διηρημένα, καὶ τῶν παρειῶν ἐρυθρότερα· ὄφρυς τε μέλαινα, τὸ μέλαν ἄκρατον· τὸ δὲ μεσόφρυον ἐμμέτρως τὰς ὄφρυς διορίζει· ῥίς εὐθεῖα καὶ παρισυμένη τῇ λεπτότητι τῶν χειλῶν· ὄφθαλμοὶ μεγάλοι τε καὶ διαυγεῖς, καὶ καθαρῷ φωτὶ διαλάμποντες· τὸ δὲ μέλαν αὐτῶν, αἱ κόραι μελάντται καὶ τὸ κύκλῳ λευκὸν αἴγλην λευκότατον· καὶ ἐκάτερον ὑπερβολῇ πρὸς τὸ ἕτερον ἐπιδείκνυται, καὶ τὸ λίαν ἀνόμοιον εὐδοκιμεῖ παρακείμενον· ἔνθα δὴ τὰς Χάριτας ἐγκαθιδρυμένας πάρεστι προσκυνεῖν. Ἡ δὲ κόμη φυσικῶς ἐνουλίσμενη ὑακινθίνῳ ἄνθει, καθ' Ὅμηρον, ἐμπερὴς καὶ ταύτην αἱ χεῖρες τημελοῦσι τῆς Ἀφροδίτης. Τράχηλος λευκός τε καὶ σύμμετρος τῷ προσώπῳ· καὶ ἀκόσμητος ἢ, δι' ἀβρότητα τεθάρρηκεν ἑαυτῷ· περικείται μέντοι λιθοκόλλητον περιδέραιον, ἐν ᾧ τοῦ νομα γέγραπται τῆς καλῆς· γράμματα δ' ἐστὶ τῶν λιθοῖδων ἢ θέσις. Ἔτι δὲ εὐμήκης ἡλικία. Σχῆμα καλόν τε καὶ περίμετρον, καὶ τῷ τύπῳ συνδιατιθέμενον τῶν μελῶν. Ἐνδεδυμένη μὲν εὐπροσωποτάτη ἐστίν, ἐκδῦσα δέ, ὅλη πρόσωπον φαίνεται. Βάδισμα τεταγμένον, βραχὺ δέ, ὥσπερ κυπάριττος ἢ φοῖνιξ σειόμενος ἡσυχῇ· ἐπὶ φύσει τὸ κάλλος ἐστὶν ὑπερήφανον· ἀλλ' ἐκείνους μὲν, οἷα φυτὰ, κινεῖ ζεφύρου πνοή, αὐτὴν δὲ πῶς ὑποσαλεύουσι τῶν ἐρώτων αἱ αὔραι. Ταύτην ἑαυτοῖς, ὡς οἶόν τε ἦν, οἱ κορυφαῖοι γεγράφασιν τῶν ζωγράφων· ἡνίκα οὖν δεοὶ γράφειν Ἑλένην ἢ Χάριτας, ἢ καὶ αὐτὴν γε τὴν ἄρχουσαν τῶν Χαρίτων, οἶον εἰς ὑπερφυῆς παράδειγμα κάλλους ἀφορῶν-

τες, ἀνασκοποῦσι τὴν εἰκόνα Λαΐδος, κἀντεῦθεν ἀπο-
τυποῦνται θεοπρεπῶς τὸ φιλοτεχνούμενον εἶδος. Μι-
κροῦ με παρῆλθεν εἰπεῖν, ὡς κυδωνιῶντες οἱ μαστοὶ
τὴν ἀμπεχόνην ἐξωθοῦσι βιαίως. Οὕτω μέντοι σύμ-
μετρα καὶ τρυφερά τῆς Λαΐδος τὰ μέλη, ὡς ὕγρο-
φυῶς αὐτῆς λυγίζεσθαι τὰ ὅσῃ αἰὲν περιπτυσσομένη
δοκεῖν· τοιγαροῦν ταῦτα μικροῦ γε ὁμοίως δι' ἀπα-
λότητα συναπομαλάττεται τῇ σαρκί, καὶ ταῖς ἐρω-
τικαῖς ἀγκάλας ὑπέκει. Ἡνίκα δὲ φθέγγεται, βα-
βαί, ὅσαι τῆς ὁμιλίας αὐτῆς αἱ σειρῆνες! ὅσον ἡ
γλῶττα στωμύληθρος! Ἴδοις ἂν τὴν Πειθῶ τοῖς πορ-
φυρέοις αὐτῆς χεῖλεσιν ἐπικαθημένην. Τῶν Χαρίτων
πάντως ἡ Λαῖς τὸν κεστὸν ὑπεζώσατο, καὶ μειδιᾷ
πάνυ ἐπαγωγόν. Οὕτως οὖν τὴν ἐμὴν ὠραιζομένην
καὶ τρυφῶσαν ὑπὸ πλούτου τῆς εὐπρεπείας οὐδ' ἂν ὁ
Μῶμος ἐν ἐλαχίστῳ μωμήσαιτο. Ἀλλὰ πόθεν ἄρά γε
τοιαύτης ἡξίωσεν Ἀφροδίτῃ; Περὶ κάλλους οὐκ ἡγω-
νίσατο παρ' ἐμοί. Ἦρας, Ἀθηνᾶς, οὐκ ἔκρινα τὴν
θεὸν εὐπρεπεστέραν ὑπάρχειν· ψῆφον αὐτῇ δίκης οὐκ
ἀπέδωκα μῆλον· καὶ ἀπλῶς μοι ταύτην πεφιλοτίμη-
ται τὴν Ἑλένην. Ὡ πότνια Ἀφροδίτῃ, τί σοι τῆς
Λαΐδος ἔνεκα θύσω; ἦν οἱ προσβλέποντες ἀποτροπιᾷ-
ζουσιν, ὧδε σὺν θαύμασι προσευχόμενοι τοῖς θεοῖς
« Ἀπίτω φθόνος τοῦ κάλλους· ἀπίτω βασκανία τῆς
χάριτος. Τοσοῦτον αὐτῇ περίεστιν εὐπρεπείας, ὡς τῶν
προσιόντων ἀγλαΐζειν τὰς κόρας τὴν Λαΐδα· καὶ γέ-
ροντες εὖ μάλα πρεσβῦται θαυμάζουσιν, ὡς οἱ παρ'
Ὀμήρῳ δημογέροντες τὴν Ἑλένην· καὶ « Εἴθε, φα-
σίν, ἢ ταύτην ἡτύχησάμεν ἡβῶντες, ἢ νῦν ἡρξά-
μεθα τῆς ἡλικίας! Οὐ νέμεσις τὸ γύναιον εἶναι διὰ

στόματος τῇ Ἑλλάδι, ἔνθα κωφοὶ διανεύουσιν ἀλλή-
λοις τῆς Λαΐδος τὸν κάλλος.» Οὐκ ἔχω ὅ,τι λέγω,
οὐδὲ ὅπως παύσομαι· λήξω δὲ ὅμως ἐν μέγιστον ἐπευ-
χόμενος τοῖς γραφεῖσι, τῆς Λαΐδος τὴν χάριν, ἥς δι'
ἔρωτα πολὺν οἶδα καὶ νῦν τὸ προσφιλὲς ὄνομα πολ-
λάκις εἰπών.

Λαΐδος ἀνέκδοτα.

Ὁ Ἀριστοφάνης ἀναφέρει παράδοξον παίγιον τῆς
διαβολῆς τοῦ ἐταίρας Λαΐδος.

Πλούσιος Μελιττεύς, δυσειδὴς δὲ καὶ ἀπαίδευτος,
ὁ φιλήδονος Φιλωνίδης, ἦλθε μετὰ φίλων τοῦ εἰς
Κόρινθον παρὰ τῇ Λαΐδι.

Ἡ Λαῖς, ἣτις ἡγάπα μὲν τὴν ἡδονὴν καὶ τὰ
χρήματα, προετίμα ὅμως τὸ πνεῦμα καὶ τὴν χάριν,
ἣ εὐρεθεῖσα ἐν στιγμῇ φιλοπαίγμονος φρενοτροπίας,
κατῶρθωσε τὸ ἐξῆς παράδοξον, ἀντάξιον τοῦ Φιλω-
νίδου καὶ τῶν φίλων του.

Διεβεβαίωσε αὐτοὺς ὅτι εἶνε μάγισσα Κίρκη καὶ
ὅτι ἡδύνατο νὰ τοὺς μεταβάλῃ εἰς κάπρους! Ἀνα-
κινούσα δὲ φάρμακα ἔπεισε τοὺς φίλους τοῦ Φιλωνίδου,
ὅτι τφόντι μετεβλήθησαν εἰς κάπρους καὶ ἔδωκεν αὐ-
τοῖς νὰ φάγωσι ζυμωμένον. . . . σκῶρ!

Τὸ διακωμωδούμενον πιθανὸν νὰ ᾔηνε καὶ πραγμα-
τικὸν γεγονός. Ἡ ἱστορία τῶν ἀνθρωπίνων ἐρώτων,
καὶ μάλιστα τῶν πορνικῶν, ἔχει τοιοῦτους αἰσχίστους
ἐξευτελισμούς τῆς ἀνδρικῆς ἀξιοπρεπείας. Ἄν δὲ μὴ
συνέβαινον ὅπωςδῆποτε, δὲν θὰ ἐγράφοντο. Καὶ ἦτο δυ-
νατὸν νὰ συμβῶσιν ὑπὸ τὴν ἐπίορασιν τῆς ἰδέας τῆς

μαγείας. Τάχα εἶνε ὀλιγώτερον παράδεξοι αἱ παι-
διαὶ τῆς Νάνας τοῦ Ζολᾶ, ἣτις ἠνάγκαζε τοὺς ἐρα-
στάς της νὰ βατταρίζωσιν, ὡς παιδιά, νὰ βαδίζωσι
τετραποδιστὶ καὶ ἀπομιμῶνται εἰς τὰς κινήσεις καὶ
τὴν φωνὴν τὰς ἄρκτους, τοὺς ἵππους, τοὺς κύνας καὶ
ἄλλα ζῶα ;

Ἄρισταγόρα.

Ἡ Ἄρισταγόρα ἦτο Κορινθία, ἑταῖρα περικαλ-
λεστάτη, ἐρωμένη τοῦ Δημητρίου, ἀπογόνου Δημη-
τρίου τοῦ Φαληρέως.

Ὁ Δημήτριος ἐζῆ μετ' αὐτῆς τόσον ἀσώτως καὶ
πολυτελῶς, ὥστε ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν Ἀρεο-
παγιτῶν, οἵτινες εἶχον τὴν ἐξουσίαν νὰ ἀνακαλῶσιν εἰς
τὸν πρέποντα βίον καὶ τιμωρῶσι τοὺς ἀσώτους καὶ
τοὺς ἐκ τινος περιουτίας ζῶντας.

Ἐζήτησαν λοιπὸν παρὰ τοῦ Δημητρίου λόγον τῆς
τοιαύτης πολυδαπάνου ζωῆς καὶ διέταξαν αὐτὸν νὰ
ζῇ καλλίτερον. Ὁ δὲ Δημήτριος ἀπελογήθη οὕτω
μεγαλαύχως. « Ἀλλὰ καὶ νῦν ἐλευθερίως ζῶ. Καί
» γὰρ ἑταῖραν ἔχω τὴν καλλίστην, καὶ ἀδικῶ οὐδένα,
» καὶ πίνω Χῖον οἶνον καὶ τᾶλλ' ἀρκούντως παρα-
» σκευάζομαι, τῶν ἰδίων μου προσόδων εἰς ταῦτα ἐκ-
» ποιουσῶν. Οὐ, καθάπερ ὑμῶν ἔνιοι, δεκαζόμενος
» ζῶ καὶ μοιχεύων.

Ἐν τῇ τοληρᾷ ταύτῃ ἀπολογίᾳ ὁ Δημήτριος κα-
τωνόμασε καὶ τινὰς τῶν Ἀρεοπαγιτῶν, οἵτινες ἐζῶ-
» δωροδοκούμενοι καὶ μοιχεύοντες ! Περίεργον δὲ εἶναι

ὅτι ἀκούσας ταῦτα, ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονος κατέστησε τὸν Δημήτριον θεσμοθέτην.

Τὸν πρὸς τὴν Ἀρισταγόραν ἔρωτά του ὁ διάπυρος καὶ πλούσιος ἔραστῆς ἐξεδήλωσε καὶ ἐπισημότερον. Ἰπάρχος ὢν ἐν τοῖς Παναθηναίοις, ἔστησε πλησίον τῶν Ἑρμῶν ἱκρίον πρὸς τιμὴν αὐτῆς, ὑψηλότερον τῶν Ἑρμῶν. Ἐν δὲ τῇ Ἐλευσῖνι, τελουμένων μυστηρίων, ἔθηκεν αὐτῇ θρόνον παρὰ τὸ ἀνάκτορον.

Νέαιρα.

Ἐπιφανὲς ἑταῖρα τῆς Κορίνθου ἦτο καὶ ἡ Νέαιρα, δούλη κατ' ἀρχὰς τῆς Νικαρέτης.

Ἐν Κορίνθῳ ἐξήσκει τὸ ἐπάγγελμά της καὶ ἐζη μεγαλοπρεπῶς καὶ λαμπρῶς. Πολλοὺς εἶχεν ἔραστὰς, ἐν οἷς καὶ τὸν ποιητὴν Ξενοκλείδην καὶ τὸν ὑποκριτὴν Ἰππαρχον.

Βραδύτερον ὁμως ἐγένοντο αὐτῆς ἔρασταὶ δύο ἄλλοι, ὁ Τιμανορίδας ὁ Κορίνθιος καὶ ὁ Εὐκράτης ὁ Λευκάδιος.

Παρ' αὐτῶν δέ, ἀρχίζουσιν νὰ παρακμάζη, ἡγόρασεν αὐτὴν ἀντὶ εἴκοσι μνῶν, πέντε χιλιάδων περίπου σημερινῶν δραχμῶν, ἄλλος ἔραστῆς αὐτῆς, ὁ ἀκολάστως καὶ πολυτελῶς διάγων τὸν βίον Φρυνίων, ὁ Παιανιεὺς, ὅστις καὶ τὴν ἀπήγαγεν εἰς Ἀθήνας.

Ἐν Ἀθήναις δὲ ἡ Νέαιρα ἐβίου μετὰ τοῦ Φρυνίου ἀκολάστως καὶ προπετῶς. Παρηκολούθει αὐτὸν εἰς τὰ δεῖπνα, ἔπινε καὶ ἐκώμαζε πάντοτε μετ' αὐτοῦ καὶ διήγαγε βίον, εἰς ἄκρον ἐκλελυμένον. Μάλιστα, κατὰ τινας, εἶχε τέσσαρας συγχρόνως ἔρα-

στάς, ἐν οἷς ἀναφέρονται καὶ ὁ Στρατοκλείδης καὶ Στέφανος ὁ ῥήτωρ.

Πυθιονίκη.

Ἡ Πυθιονίκη ἐγένετο διάσημος ἑταῖρα τῆς Κορίνθου καὶ τῶν Ἀθηνῶν, ἐν ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσιν ἑταιρήσασα. Ἦτο δὲ κατ' ἀρχὰς δούλη τῆς αὐλητρίδος Βακχίδος, δούλης τῆς Σινώπης τῆς Θράσσης καὶ ἐλέγετο διὰ τοῦτο τρίδουλος καὶ τρίπορνος.

Κατέστη ὅμως διαβόητος ἡ ἑταῖρα αὕτη διὰ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα τοῦ πολυταλάντου Μακεδόνης Ἀρπάλου.

Ὁ Ἀρπαλος ἦτο ταμίας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἐν Βαβυλῶνι. Σφετερισθεὶς δὲ τὸ ταμεῖον, ἀπέδρα ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ἦλθεν εἰς Ἀθήνας.

Ἐνταῦθα ἠράσθη τῆς Πυθιονίκης, ἣν ὑπερηγάπα καὶ ἑδαπάνη δι' αὐτὴν ἄφθονα χρήματα, ζῶν πολυτελέστατα. Ὅτε δὲ ἀπέθανεν ἡ Πυθιονίκη, ὁ Ἀρπαλος ἐκῆδευσεν αὐτὴν μεγαλοπρεπέστατα μετὰ μεγάλου χοροῦ τῶν ἐπισημοτάτων τεχνιτῶν καὶ παντοίων μουσικῶν ὀργάνων καὶ εὐφωνιῶν. Ἔτι δὲ ἀνήγειρεν αὐτῇ μνημεῖον πολυτάλαντον καὶ μέγιστον ἐν τῷ Δήμῳ Ἐρμῷ ἐπὶ τῆς ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν εἰς Ἐλευσίνα Ἱερᾶς ὁδοῦ, παρὰ τὸ νῦν Δαφνίον. Τὸ μνημεῖον αὐτό, ὅπερ ἐκόστισε τῷ Ἀρπάλῳ τριάκοντα τάλαντα, 450,000 περίπου σημερινῶν δραχμῶν, ἦν τόσῳ μέγα καὶ περιφανές, ὥστε ὁ διαβάτης ἐνόμιζεν, ὅτι εἶνε μνημεῖον τοῦ Μιλτιάδου ἢ τοῦ Περικλέους ἢ τοῦ Κίμωνος ἢ ἄλλου μεγάλου ἀνδρός. Κατὰ δὲ τὸν Ἀθή-

ναιον, ὃ Ἄρπαλος ἀνήγειρε τῇ Πυθιονίκῃ δύο μνημεῖα, ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις, καὶ ἕτερον ἐν Βαβυλῶνι, δαπανήσας δι' αὐτὰ πλείονα τῶν διακοσίων ταλάντων, δραχ. 3,000,000 περίπου νῦν. Ἔτι δὲ προσηγόρευσε ναὸν καὶ βωμὸν Πυθιονίκης Ἀφροδίτης!

ᾠκιμον.

Ἀρχαῖον στιχουργικὸν λογοπαίγνιον μαρτυρεῖ, πόσον ἡ Κορινθία ἑταῖρα ᾠκιμον ἀπεγύμνου τοὺς ἐραστάς της. Τὸ ᾠκιμον εἶνε φυτόν, τὸ κοινῶς λεγόμενον βασιλικός. Ὁ δὲ ποιητής, χαριέντως λογοπαικτῶν, παριστᾷ ἐν θῦμα τῆς ἐν Κορίνθῳ ἑταῖρας, λέγον. «Ἦλθον εἰς Κόρινθον. Ἐνταῦθα δέ, τρώγων ἡδέως λάχανόν τι, ᾠκιμον, κατεστράφη. Μὲ τὰς τρέλας μου ἔχασα καὶ τὸ ὑποκάμισόν μου ἀκόμη!»

Θαῖς.

Ἡ Θαῖς ἦν ἐρωμένη τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ἀρχαῖος κωμικὸς ποιητής εἰκονίζει αὐτήν, «ὡς θρασεῖαν, ὠραίαν, πιθανήν, ἀδικουσαν, ἀποκλείουσαν, αἰτοῦσαν πυκνά, μηδενὸς ἐρώσαν καὶ προσποιουμένην αἰεί.»

Ἦτο Ἀθηναία τὸ γένος καὶ ἑταῖρα ἐπισημοτάτη, ἀναφέρεται δὲ εἰς αὐτήν τὸ ἐξῆς ἀξιωμανημόνευτον ἀνέκδοτον.

Παρηκολούθησε τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν ἐπὶ τὴν Ἀσίαν ἐκστρατείαν του.

Ἐκεῖ δ' ἐν τινι εὐχίᾳ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐν ᾗ καὶ πολλαὶ ἄλλαι ἑταῖραι παρῆσαν, ἡ Θαῖς εὐθυμήσασα

εἶπεν, ἐν πατριωτικῇ ἐξάψει, ὅτι δι' ὅσα ὑπέστη
»πλανωμένη εἰς τὴν Ἀσίαν, ἱκανοποιεῖται ἤδη ἐν-
»τρυφῶσα εἰς τὰ ὑπερήφανα ἀνάκτορα τῶν Περσῶν
»καὶ ἔτι μᾶλλον θὰ ἔχαιρεν, ἂν ἐν μέσῳ τῆς εὐωχίας
»ἐντυρπώσει τὸν οἶκον τοῦ Ξέρξου, τοῦ πυρπολήσαντος
»τὰς Ἀθήνας, ἡ ἰδία τὸ πῦρ ἀνάπτουσα, ὑπὸ τὰς
»οὔψεις τοῦ βασιλέως, ὅπως διαφημισθῇ εἰς τὸν κόσμον,
»ὅτι τὰ μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου γύναια ἐξεδικήθησαν
»μᾶλλον τοὺς Πέρσας ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἢ οἱ ναυ-
»μάχοι καὶ πεζομάχοι στρατηγοί».

Θόρυβος καὶ ἀλαλαγμός φοβερός διεδέχθη εὐθὺς
τοὺς λόγους τῆς φιλοπάτριδος ἑταίρας. Ὁ Ἀλέξαν-
δρος, παρασυρθεὶς καὶ ἀναπνῆδῆσας, ἔβαινε, φέρων στέ-
φανον καὶ λαμπάδα. Τὸ παράδειγμα τοῦ βασιλέως
ἐμιμήθησαν καὶ οἱ ἄλλοι καὶ ὅλον τὸ στράτευμα
μετὰ βοῆς καὶ ἁσμάτων. Οὕτω δὲ τὸ πῦρ μετεδόθη
εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ξέρξου καὶ θ' ἀπετέφρου αὐτά,
εἰμὴ ὁ Ἀλέξανδρος, ταχέως μεταμεληθεὶς, διέταττε
νὰ κατασβέσωσιν αὐτό.

Πετάλη.

Φιλοχρήματος ἦτο ἡ ἑταίρα **Πετάλη**.

Ἦρ' αὐτῆς ὁ Σιμαλίων. Οὗτος δὲ παρεπονεῖτο
ποτὲ αὐτῇ, ὅτι ἦν ἀσυμπαθὴς πρὸς αὐτόν, πάσχοντα
ἐκ τοῦ ἔρωτός της. Ὡς φαίνεται δέ, αὐτὸς περιωρί-
ζετο μόνον εἰς ἐκφράσεις αἰσθημάτων, ἐν ᾧ ἡ Πετά-
λη ἤθελε χρήματα, πτωχὴ οὖσα, ὥς ἔλεγε. Διὰ τοῦ-
το ἡ ἑταίρα, πρακτικωτέρα αὐτοῦ, τῷ ἀπῆντησε
τὰ ἐξῆς.

Ἐπεθύμει, τῷ εἶπε, νὰ ἦτο δυνατόν νὰ τρέφεται ἡ οἰκία της μὲ δάκρυα, διότι θὰ ἦτο τότε εὐτυχής, ἀπολαύουσα παρ' αὐτοῦ ἀφθόνων δακρύων. Δυστυχῶς ὁμως ἔχει ἀνάγκην χρυσίου, ἱματίων, κοσμημάτων καὶ θεραπαινιδίων καὶ οὐχὶ τῶν κατεστεναγμένων χαρίτων τῶν ἀνοήτων ἐραστῶν. Ἐπὶ ἔτος ἤδη ἀγαπῶσα αὐτόν, ἀδημονεῖ καὶ ἡ κεφαλὴ της εἶνε ξηρά, μηδὲν ἰδοῦσα μῦρον, αἰσχύνεται δὲ τὰς φίλας της διὰ τὰ πεπαλαιωμένα καὶ ρακώδη ἐνδύματά της. Πῶς λοιπὸν νὰ ζήσει μετ' αὐτοῦ; ... Μακαρίζουσα δὲ ἄλλας εὐτυχεστέρας ἐταίρας, προσέθηκε μετὰ βαρυτέρου παραπόνου καὶ ὀργῆς· «ἐγὼ δὲ ἡ τάλαινα δὲν ἔχω ἐραστήν, ἀλλὰ θρηνῶδόν. Μοὶ στέλλει στεφάνια καὶ ρόδα, ὡς στέλλουν εἰς ἄωρον τάφον, καὶ κλαίει, λέγει, δι' ὅλης τῆς νυκτός. Ἐάν μοι φέρῃς τι, ἐλθὲ χωρὶς δάκρυα· εἰδὲ μὴ, σεαυτὸν καὶ οὐχὶ ἐμέ θὰ λυπήσῃς».

Ἄμπελῖς.

Ἡ Ἄμπελῖς, ἀρχαία καὶ πολύπειρος ἐταίρα, συνεβούλευε τὴν Χρυσίδα νὰ κινή τὴν ζηλοτυπίαν τοῦ ἐραστοῦ της Γοργίου, διότι ἐκ τῆς ζηλοτυπίας προέρχεται ὅλον τὸ πῦρ τοῦ ἔρωτος. Διὰ νὰ τὴν πείσῃ δὲ τῇ διηγήθη, ὅτι ἡγάπα αὐτὴν ὁ τοκιστὴς Δημόφαντος. Ἄλλ' ἦτο ψυχρὸς καὶ φιλάργυρος, διότι ὁ ἔρως του ἦν ἐπιπόλαιος ἄνευ στεναγμῶν καὶ δακρύων καὶ ἡξίου νὰ εἶνε κύριος αὐτῆς ἀντὶ πέντε δραχμῶν, ὅς μόνον τῇ ἐδίδεν. Ἡ πονηρὰ Ἄμπελῖς ὁμως τῷ ἐκλείσει μίαν ἡμέραν τὴν θύραν της, ἀγαπήσασα τὸν γραφέα Καλλίδην, ὅστις τῇ ἔδωκε δέκα δραχμάς· ὁ Δη-

μόφαντος, ἀποβληθεὶς οὕτως, ἀπῆλθε λοιδορῶν τὴν Ἀμπελίδαν. Ὅτε ὁμως ἡ σκηνὴ ἐπανελήφθη, ὁ Δημόφαντος, στὰς εἰς τὴν κλεισθεῖσαν θύραν τῆς ἐταίρας, ἐκλαίεν, ἔτυπτεν, ἠπεῖλει καὶ ἐσχίζε τὴν ἐσθῆτά του ἐκ ζηλοτυπίας. Ὅλα ὁμως αὐτὰ ἀπέβαινον εἰς μάτην καὶ μόνον, ὅτε ἔδωκε τῇ ἐρωμένη τάλαντον ἀντὶ τῶν συνήθων πέντε δραχμῶν, ἀνέκτησε τὸν ἐρωτὰ της ἐπὶ ὀκτὼ ὅλους μῆνας.

Φιλάργυρος ἐρασθεὶς ἐταίρας.

Φιλάργυρος, ἀλλὰ καὶ φιλήδονος, ἠράσθη ὥραιας καὶ θελκτικῆς ἐταίρας. Ἐκείνη ὁμως ἀντηρᾶτο, οὐχὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῦ χρυσίου του.

Τὸ κάλλος τῆς ἐταίρας εἶχεν ἐξοιστρήσει αὐτόν. Ὅτε τὴν εἶδε, καθ' ὁδὸν τὸ πρῶτον, τῷ ἐφάνη τὸ πρόσωπον αὐτῆς λαμπρόν, ὡς χρυσός· τὰ ὀμματα της ἐξέπεμπον μαρμαρυγὰς ἀργύρου· τὸ δὲ σύνολον αὐτῆς, ὡς χρυσοῦν ἄγαλμα τῶν ἱερῶν. Τόσος ἦτο τῆς ἐταίρας ὁ στολισμός, πλουσιώτατος, κομψὸς καὶ μεγαλοπρεπής, ὥστε ἐδιπλασίαζε τὸ κάλλος της.

Μόλις εἶδεν αὐτήν, ἠσθάνθη πληγὴν εἰς τὴν καρδίαν, ὁξυτέραν τῆς ἐκ βέλους, ἴσπην δὲ σχεδὸν τῆς διὰ ξίφους ἢ δόρατος. Ἐγένετο ἡμιθανής, ὠχρός, ἄφωνος, ἠσθάνθη δὲ ἱλιγγὸν ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ σκότος εἰς τοὺς ὀφθαλμούς· οἱ πόδες του δὲν ὑπῆκουον αὐτῷ, ἀλλὰ προσεδέθησαν εἰς τὰ ἴχνη τῆς ἐταίρας· καὶ τὴν παρηκολούθει, κεχηνώς, ὡς καὶ ἄλλοι ἐρασταί.

Ὅτε δὲ αὐτὴ ἐφθασεν εἰς τὸν οἶκόν της εἰσήγαγεν

εἰς αὐτήν τινὰς τῶν ἐραστῶν, τὸν δὲ φιλάργυρον ἀπέκλεισεν ἐξω.

Ἔσθη λοιπὸν ὁ ταλαίπωρος εἰς τὸν οὐδὸν τῶν θυρῶν καὶ ὠδύρετο. Τὸν εἶδον αἱ θεραπαινίδες καὶ ἐγέλων καὶ τὸν ἐνέπαιζον. Ἡ μὲν ἔσχωπτε τὸ ἱμάτιον καὶ τὸ χιτῶνιον αὐτοῦ, λέγουσα, ὅτι εἶνε καὶ τοῦ Κρόνου πρεσβύτερα. Αἱ δὲ ἡρώτων, πόσας πενταετηρίδας φορεῖ τὰ ὑποδήματά του. Ἄλλη δὲ τὸν ἡρώτα, πόσον χρόνον εἶχε νὰ λουσθῇ. ...

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπεφάνη ἡ ἐταῖρα, ἡ κυρία τοῦ οἴκου, καὶ ἐγέλασε μὲ τὰ σκώμματα τῶν θεραπαινίδων της. Εἶτα δέ, ἐπιτάξασα σιωπὴν, προσέβλεψεν αὐτὸν θαυμασίως καὶ τὸν ἡρώτησε.

— Τί θέλεις σὺ ἐδῶ ; μήπως εἶσαι παιδαγωγὸς ἢ τροφὸς τῶν ἐραστῶν μου τούτων νεανίσκων καὶ ἡλθες νὰ τοῖς ἀπαγορεύσης ν' μ' ἐπισκέπτωνται τοῦ λοιποῦ ;

— Ὅχι, ὦ ὠραιότατη τῶν γυναικῶν, ἀπεκρίθη ὁ φιλάργυρος· ἀλλ' εἶμαι καὶ ἐγὼ ἐραστὴς. ...

— Τίνος ; ἡρώτησεν ἡ ἐταῖρά· μήπως ταύτης ἐδῶ τῆς Χρυσίου ;

Ἡ ἐταῖρα εἶχε θεραπαινίδα, καλουμένην Χρυσίον, καὶ αὐτῆς ὑπέθεσεν εὐλόγως, ὅτι εἶνε ἐραστὴς ὁ ρακένδυτος καὶ ρυπαρὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος, μὴ δυναμένη νὰ φαντασθῇ, ὅτι ἡρᾶτο αὐτῆς τῆς ἰδίας ! Ἄλλ' ὁ φιλάργυρος, ἀκούσας τὸ ὄνομα, ἡλεκτρίσθη καὶ ἐστράφη, λέγων.

— Καὶ ποίου λέγεις χρυσίου ;

— Ταύτης, τῆς χρυσῆς θεραπαίνης, ἀπεκρίθη ἡ ἐταῖρα, δεικνύουσα τὴν θεραπαινίδα της, ἣτις ἔφερε τὸ ὄνομα Χρυσίον.

Ἄλλ' ὁ φιλάργυρος, ἰδὼν τὴν παιδίσκην, νόστιμον οὔσαν.

— Ὠραία, εἶπεν, εἶνε καὶ ἡ Χρυσίον καὶ μάλιστα ὡς ἐκ τοῦ ὀνόματός της· Ἐγὼ ὅμως οὐχὶ αὐτῆς ἐρῶμαι, ἀλλὰ τοῦ κάλλους σου.

— Εὖγε, πολὺ καλὰ κάμνεις, φίλε μου! ἀπεκρίθη εἰρωνικῶς ἡ ἑταίρα. Ἀμέσως δέ, ἀφῆισα τὸν φιλάργυρον, ἡρώτα μεγαλοφώνως τὰς θεραπαινίδας·

— Μὰς ἔστειλε τὸν εὐνοῦχον ὁ Θρασυλέων, ὅστις μοι ἐδῶρσεν αὐτὸ τὸ χρυσοῦν περιδέραιον; Ἐστειλε τὴν αὐλητρίδα ὁ Πολέμων, ὅστις τὸ ζῶνιον τοῦτο φιλήσας μοι ἐπέζωσε μὲ τὰς ἰδίας τοῦ χειρας; Τὸ μεϊράκιον ὁ Μοσχίων ἔστειλε τὰς εἴκοσι μνᾶς;...

Καί, στραφεῖσα πρὸς τὸν φιλάργυρον·

— Αὔριον, εἶπε, φίλτατε, θὰ ἐρωτήσωμεν καὶ περὶ σοῦ, ἂν δηλ. ὁ νέος ἐραστὴς ὁ καλὸς ἀπέστειλεν ὅσα χθές ὑπέσχετο. Διότι βεβαίως θὰ ὑποσχεθῆς καὶ θὰ ὑπερτερήσῃς τοὺς ἄλλους ἐραστάς, τοῦλάχιστον τὸν Μοσχίωνα. Ὁ φιλάργυρος, ἀκούων ταῦτα, ἐνόμιζεν, ὅτι ρίπτονται λίθοι κατὰ τῆς κεφαλῆς του καὶ ὅτι ξίφος διαπερᾷ τὴν καρδίαν του καὶ μόλις ἐστάθῃ εἰς τοὺς πόδας του.

Ἄλλ' ἡ ἑταίρα ἐξηκολούθησε·

— Ἐπὶ τοῦ παρόντος πρέπει σήμερον νὰ παρασκευάσῃς ἐν καλὸν δεῖπνον, διὰ νὰ συμφάγωμεν. Δὲν τὸ θέλω δὲ λίαν πολυτελές. Μοὶ ἀρκούσι Θάσιος οἶνος, ὄρνεις, ἰχθῦς, πλακοῦντες... Ἀγόρασον καὶ ἄνθη καὶ στεφάνους καὶ μύρον, ὥστε ὅλη ἡ οἰκία νὰ εὐωδιάζῃ...

Ὁ φιλάργυρος, ὅστις ἀνέμενε ν' ἀκούσῃ δεῖπνον ἀπὸ ἐλαίας, τυρόν, λάχανα καὶ ψά, ἐξεπλήττετο δὲ

καὶ οὐδ' ἐνόει κἄν τὰ ὀνόματα τῶν δαπανηρῶν ἐδεσμάτων, ἐπὶ τέλους, μὴ δυνηθεὶς πλέον ν' ἀνθέξη, ἐκραύγασε περίλυπος·

— Μήπως νομίζεις, ὦ γύναι, ὅτι ἔχεις ἐραστὴν τὸν μέγαν βασιλέα; Μή τινα, ἔχοντα προσόδους ἐκ γῆς καὶ θαλάσσης; μολονότι καὶ ἐκεῖνος θὰ ἐγίνετο τάχιστα πτωχός, ἂν τις ἀπῆται παρ' αὐτοῦ εἴκοσι μνᾶς καὶ δεῖπνον τοιοῦτον· ἐμὲ δὲ καὶ μία μόνον δραχμή, πρὶν ἢ μὲ κάμη πτωχόν, θὰ μὲ κάμη νεκρόν. Ἐγὼ συνειθίζω νὰ λαμβάνω καὶ οὐχὶ νὰ δίδω. Καί, ἂν μὲν θέλῃς, δός μοι, εἰδὲ μή, μὴ μοῦ ζητῇς τίποτε. Ἄλλως ὁ ἔρως μου θὰ σὲ ὠφελήσῃ πολλά, διότι θὰ σὲ ἐγκωμιάζω πανταχοῦ καὶ θὰ διαδώσω εἰς ὅλην τὴν πόλιν τὸ ὄνομα καὶ τὴν δόξαν σου. Καὶ ὅλοι, ὅσοι μὲ γνωρίζουν, θὰ ἦνε περίεργοι νὰ γνωρίσωσι καὶ ἐκείνην, ἣν ἐγὼ ἔκρινα ἴσην τοῦ χρυσίου, καὶ ἥτις ἐμὲ τὸν σκληρὸν κατῴρθωσε νὰ σαγηνεύσῃ. Οὕτω θ' ἀποκτήσης πολλοὺς ἐραστάς καὶ θὰ κερδαίνῃς πολλά...

Ἐν ᾧ τοιαῦτα ἔλεγεν ὁ φιλάργυρος μετὰ συγκινήσεως καὶ δακρύων σχεδόν, ἡ ἐταίρα οὐδὲ προσεῖχε κἄν, ἀλλ' ἔψαλλεν ὥδῃν, διακωμωδοῦσαν αὐτόν. Ἐπὶ τέλους δὲ τῷ εἶπε σοβαρῶς·

— Τώρα κατῴρθωσας καὶ νὰ συνομιλήσῃς μετ' ἐμοῦ ὥρεάν. Ἄλλοτε ὅμως οὔτε θὰ μὲ ἴδῃς κἄν, ἂν δὲν πληρώσῃς χρυσίου τὸν κόλπον τοῦτον. Πήγαινε!

Ὁ φιλάργυρος, ἀπελπισθεὶς τότε, ἀπεπειράθη νὰ ἀπαγχονισθῇ πρὸ τῶν θυρῶν τῆς ἐρωμένης του, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐκεῖ εἶχον πράξει. Ἀνεχαιτίσθη ὅμως ἐκ τοῦ λόγου, ὅτι οἱ νόμοι ἐτιμώρουν διὰ μεγάλῃς χρηματικῇς ποινῇς τοὺς πειρωμένους ν' αὐτοκτο-

νήσωσι καὶ ἐκ φόβου, μὴ ἀποτύχη, ζημιωθῇ δὲ καὶ χρήματα, παρήτησε τὸν ἐπιζήμιον θάνατον καὶ ὑπέδωκεν ἀναφορὰν εἰς τὴν βουλήν, ζητῶν παρ' αὐτῆς δωρεὰν κώνειον ἐκ τοῦ δημοσίου, τοῦ προωρισμένου διὰ τοὺς καταδικαζομένους εἰς θάνατον. Παρεκάλεσε δὲ μετὰ τοῦ σώματος νὰ συνθάψωσι καὶ τὴν περιουσίαν του, ὅπως αὐτὸς ὁ ἴδιος φυλάττη τὸν θησαυρόν του. Καί, ἂν εἶνε ἀληθές, ὡς ἔλεγον οἱ σοφοί, ὅτι μετὰ θάνατον ἐπανερχόμεθα καὶ πάλιν εἰς σῶμα ἀνθρώπου, νὰ ἔχῃ ἔτοιμον πλοῦτον, τὸν ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ θησαυρόν του !

Θαῖς.

Ἡ Θαῖς ἦν αἰσθηματικωτάτη.

Ἦγάπα πολὺ τὸν Εὐθύδημον, νεανίαν ὡραιότατον καὶ σπουδαστήν. Καὶ αὐτὸς δὲ τὴν ἀντηγάπα καὶ τὴν ἐπεσκέπτετο πολλάκις. Ἐπανερχόμενος ἀπὸ τοῦ Λυκείου, διήρχετο τῆς οἰκίας τῆς καὶ εἰσήρχετο εἰς αὐτήν... διὰ τὴν ἀπομάσση τὸν ἰδρωτά του καὶ ἐτρύφα εἰς τὸν ἔρωτα τῆς Θαΐδος.

Δυστυχῶς δι' αὐτὴν ὁμως, ὁ Εὐθύδημος ἐμυήθη τὴν φιλοσοφίαν ὑπὸ τοῦ σοφιστοῦ διδασκάλου του καὶ τόσον ἐμπαθῶς ἐτράπη εἰς αὐτήν, ὥστε ἐλησμόνησε τὴν ἐρωμένην. Διὰ τοῦτο ἐγένετο σεμνὸς καὶ ὕψωνε τὰς ὀφρὺς ὑπὲρ τοὺς κροτάφους. Ἐλαβε δὲ ὕψος φιλοσόφου καὶ ἐθεᾶτο, κρατῶν βιβλίδιον καὶ μεταβαίνων σοβαρῶς εἰς τὴν Ἀκαδήμειαν· παρήρχετο δὲ τὴν οἰκίαν τῆς φίλης, ὥσεί μὴ εἶχεν ἶδει αὐτήν ποτὲ πρότερον !

Ἡ Θαῖς ὑπέφερε τότε πολὺ ἐξ ἔρωτος καὶ τῆς τοι-

αύτης ἐγκαταλείψεως. Ἐγραψε δὲ τῷ ἐραστῇ ἐπιστολήν, πλήρη πνεύματος, χάριτος καὶ περιπαθείας, ὅπως τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν ἔρωτά της.

Ἀφοῦ τῷ ὑπέμνησε τὸ παρελθὸν καὶ τῷ ἐξεικόνισε τὸν νέον πρὸς αὐτὴν τρόπον του, τῷ εἶπεν·

— Ἐτρελλάθης, Εὐθύδημε ! Ἀγνοεῖς, ὅποιος εἶνε ὁ σκυθρωπὸς αὐτὸς σοφιστής, ὁ διδάσκων σε τοὺς θαυμαστοὺς λόγους του. Ἄλλ' ἐγὼ ἔχω ἀποδείξεις, ὅτι πρὸ πολλοῦ ἐπιδιώκει τὸν ἔρωτά μου. Ἐπειδὴ δὲ τὸν ἀπέκρουσα, διότι ἡγάπων σὲ πλειότερον τοῦ χρυσοῦ ὅλων τῶν σοφιστῶν, φθείρεται ἤδη μετὰ τῆς Ἐρπυλίδος, τῆς θεραπαίνης τῆς Μεγάρας. Ἀφοῦ ἐν τούτοις σὲ ἀποτρέπει νὰ ἔρχεσαι πρὸς με, θὰ τὸν δεχθῶ καί, ἐν θέλῃς, θὰ σοὶ ἐπιδείξω τὴν νύκτα, ὅτι ὁ μισογύνης αὐτὸς διδάσκαλός σου, δὲν ἀρκεῖται εἰς τὰς συνήθεις ἡδονάς.... Νομίζεις δέ, ὅτι ὁ σοφιστής διαφέρει τῆς ἐταίρας ; Ἴσως διαφέρει μόνον, καθ' ὅσον δὲν πείθει τοὺς ὁπαδοὺς του ἐκάτερος διὰ τῶν αὐτῶν μέσων· πρὸς ἓνα ὅμως σκοπὸν ἀμφοτέροι τείνουσι, τὸ λαβεῖν.

Ἐν τούτοις ἡμεῖς εἴμεθα πολὺ καλλίτεροι καὶ εὐσεβέστεροι τῶν σοφιστῶν. Ἡμεῖς δὲν λέγομεν, ὡς ἐκεῖνοι, ὅτι δὲν ὑπάρχουν θεοί, ἀλλὰ πιστεύομεν τοὺς ἐραστάς, ὅτι μᾶς ἀγαπῶσιν, ὅταν ὁμνύωσιν εἰς τοὺς θεοὺς. Οὐδὲ ἀξιοῦμεν, ὡς οἱ σοφισταί, ὅτι δύνανται νὰ μίγνυνται οἱ ἄνδρες μετὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ μητέρων καὶ γυναικῶν ἄλλοτρίων. Μόνον δέ, διότι δὲν γνωρίζομεν πόθεν σχηματίζονται αἱ νεφέλαι καὶ ὅποια εἶνε τὰ ἄτομα τῶν σωμάτων, σοὶ φαινόμεθα κατώτεροι τῶν σοφιστῶν. Μάθε ὅμως, ὅτι καὶ ἐγὼ ἡσχολήθην καὶ συνδιελέχθην μετὰ πολλῶν ἐξ αὐτῶν. Οὐδεὶς, ἀγαπῶν

καὶ συχνάζων εἰς ἐταίραν, γίνεται τυραννόφρων καὶ στασιαστής. Μορφοῦμεν δὲ ἡμεῖς τοὺς νέους καλῶς. Σύγκρινον, ἂν θέλῃς, τὴν ἐταίραν Ἀσπασίαν καὶ τὸν σοφιστὴν Σωκράτην καὶ σκέφθητι, τίς ἐξ αὐτῶν ἐμόρφωσε καλλιτέρους ἄνδρας. Τῆς μὲν Ἀσπασίας βλέπεις μαθητὴν τὸν Περικλέα, τοῦ δὲ Σωκράτους τὸν Κριτίαν. Ἄφες τὴν μωρίαν καὶ τὴν ἀηδίαν αὐτὴν, ἀγάπη μου Εὐθύδημε. Δὲν ἀρμόζει εἰς τοιαῦτα ὄμματα ὡς τὰ ἐδικά σου, νὰ εἶνε σκυθρωπά, καὶ ἔρχου πρὸς τὴν ἐρωμένην σου, ὅπως ἐπανήρχῃς ἀπὸ τοῦ Λυκείου πολλάκις.... διὰ ν' ἀπομάσσης τὸν ἰδρωτὰ σου, «ἵνα, καὶ μικρὰ κραιπαλήσαντες, ἐπιδειξώμεθα ἀλλήλοις τὸ καλὸν τέλος τῆς ἡδονῆς.»

Μάθε δὲ καὶ τοῦτο, διὰ νὰ ἴδῃς ὅτι εἶμαι σοφή. Ἡ μοῖρα δὲν δίδει εἰς τοὺς ἀνθρώπους μακρὸν χρόνον ζωῆς καὶ μὴ καταναλίσκης αὐτὸν ματαίως εἰς αἰνίγματα, καὶ λήρους. Ἐρρωσο.»

Θέτις.

Ὁ Ἀναξάρχος ἠγάπα τὴν Θέτιδα.

Ἐν τούτοις αὕτη ἀνεκάλυψεν, ὅτι ἐκτὸς αὐτῆς ἤρᾱτο καὶ τῆς Γαλατείας· ζηλοτυποῦσα δέ, ἔγραψε τῷ Ἀναξάρχῳ ἐπιστολήν, δι' ἧς ἠλεγξεν αὐτὸν διὰ τὸν διπλοῦν ἔρωτά του.

— Δὲν δύνασαι, τῷ ἔγραψε, νὰ ἐράσαι συγχρόνως καὶ τῆς Θέτιδος καὶ τῆς Γαλατείας. Δὲν τεμαχίζεται ὁ πόθος, διότι οἱ ἔρωτες δὲν μερίζονται. Ἀλλ' οὐδὲ δύνασαι νὰ ἔχῃς διπλοῦν τὸν ἔρωτα. Διότι, ὅπως ἡ γῆ δὲν δύναται νὰ θάλλεται ἐκ δύο ἡλίων, οὕτω καὶ

μία ψυχὴ δὲν δύναται νύ ὑποφέρει δύο πυρσούς ἔρωτος.

Χρυσογόνη.

Ἡ Χρυσογόνη ἠγάπα τὸν Θέρπανδρον.

Φαίνεται ὅμως ὅτι ἦτο εὐερέθιστος καὶ αἱ ἐξάψεις τῆς δυσηρέστου τὸν ἔραστήν, ὅστις τὴν ἐμέμφετο διὰ τοῦτο.

Ἡ Χρυσογόνη δὲ ἠθέλησε νὰ τὸν καταπραύνη καὶ τῷ ἔγραψε· «Μὴ με μέμφεσαι, ἂν σὲ κακολογῶ καὶ σὲ ὑβρίζω· διότι ὁ ἀληθὴς ἔρως δέχεται, ὡς γλυκείας, τὰς ὕβρεις καὶ μάλιστα καθίσταται πολλάκις ωραιότερος διὰ πληγῶν καὶ μωλώπων. Ἄν δέ, ὑβριζόμενος, δυσανασχετῆς, τότε οὔτε ρόδον δύνασαι νὰ δρέψῃς, εὐλαβούμενος τὴν ἄκανθαν αὐτοῦ.»

Ἡφαιστίων.

Ὁ Ἡφαιστίων ἤρᾳτο τῆς Διοδότης. Αὕτη ὅμως ἠγάπα τὸν Λυσίστρατον. Πλὴν ὁ Ἡφαιστίων δὲν ἐζηλοτύπει.

Τότε εἰς φίλος του ἔγραψεν αὐτῷ·

— Δὲν ἀγαπᾷς πλέον τὴν Διοδότην, ἀφοῦ ἀπέσβησας τὰς ἐρωτικὰς θρυαλλίδας καὶ δὲν ζηλοτυπεῖς, βλέπων αὐτήν, διατρίβουσιν εὐαρέστως μετὰ τοῦ Λυσιστράτου. Οὐδὲν εἶνε μᾶλλον φιλόνηκον τοῦ ἔρωτος. Καὶ πῶς, ἂν ἐρᾷσαι αὐτῆς, πῶς κατορθώνης νὰ φιλοσοφῇς τόσον, ὥστε ν' ἀνέχεσαι τοιαύτην καὶ τοσαύτην θλίψιν;

Τὸ ῥόδον.

Ἄν ἤθελεν ὁ Ζεὺς νὰ καταστήσῃ εἰς τὰ ἄνθη βασιλέα, θὰ ἐβασίλευε τῶν ἀνθέων τὸ ῥόδον. Τὸ ῥόδον εἶνε στολισμὸς τῆς γῆς, ἀγλαΐσμα τῶν φυτῶν, ὀφθαλμὸς τῶν ἀνθέων, ἐρύθημα τοῦ λειμῶνος καὶ κάλλος ἀστράπτων. Ἀποπνέει καὶ προκαλεῖ τὸν ἔρωτα, στολίζεται μὲ εὐώδη φύλλα καὶ τρυφᾷ εἰς τὰ εὐκίνητα πέταλα αὐτοῦ, γελῶντα εἰς τὸν ζέφυρον.

Χελιδόνιον.

Ἡ Χελιδόνιον ἠγάπα τὸν Φιλενίδην. Οὗτος ὅμως ἤρξατο ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς αὐτῆς νὰ δυσπιστῇ πρὸς τὸν ἔρωτά της. Ἄλλ' ἐκείνη, θέλουσα νὰ τὸν καθυψώσῃ, τῷ ἔγραψε τὰ ἐξῆς τρυφερώτατα.

— Εἰς μάτην ταραττεσαι, γλυκύτατέ μου Φιλωνίδη. Εἰς μάτην ἐνόμισας, ὅτι ἐγὼ θ' ἀγαπήσω ἄλλον μετὰ σέ.... Μὲ ἀφῆκες κοιμωμένην καὶ ἔφυγες! Ἀρὰ γε δὲν ἐβόμβουν τὰ ὦτά σου, ὅτε σ' ἐνεθυμούμην μετὰ δακρύων; ὦ, ἂν ἤξευρες, ὅτι, καὶ ἀγρυπνοῦσα, σ' ἐνεθυμούμην καὶ ἐπιστολὴν σου αὐτόγραφον, ἔθην εἰς τὸ μέσον τοῦ στήθους μου, διὰ νὰ παρηγορήσω τὴν διὰ σέ σκιρτῶσαν καρδίαν μου, θὰ μοὶ προητοιμάζες χίλια φιλήματα!.... Ἐν τούτοις τοῦ λοιποῦ θὰ προσέχω, μὴ σέ λυπήσω ποσῶς. Διότι, ὡς ἐμὲ αὐτὴν, σὲ ἀγαπῶ, Φιλωνίδη μου. Ταῦτα σοὶ γράφω, μὰ τοὺς ἔρωτας, ἀσθμαίνουσα καὶ μετὰ δακρύων καὶ εἰς ἐκάστην λέξιν ἀναστενάζουσα.

Γλυκέρα καὶ Μένανδρος.

Ἡ Γλυκέρα ἦν ἐρωμένη τοῦ διασέμου κωμικοῦ ποιητοῦ Μενάνδρου.

Φαίνεται ὅμως, ὅτι ὁ Μένανδρος προετίμα τὴν ἐλευθερίαν τῆς καρδίας καὶ δὲν διεκρίνετο ἐπὶ σταθερότητι καὶ πίστει εἰς τὰ αἰσθήματά του.

Διὰ τοῦτο καὶ ὅτε ἀπεφάσισέ ποτε ν' ἀπέλθῃ ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Κόρινθον, χάριν τῆς πανηγύρεως τῶν Ἰσθμίων ἡ Γλυκέρα ἀνησυχοῦσα διὰ τὸν ἄστατον χαρακτῆρά του, ἠθέλησε νὰ προλάβῃ πᾶσαν ἀπιστίαν τοῦ ἔραστοῦ, καθόσον ἡ Κόρινθος ἔβριθεν ὠραίων γυναικῶν καὶ ἐταῖρῶν, καὶ ἔγραψε πρὸς τὴν ἐκεῖ διατρίβουσαν φίλην της καὶ διάσημον ἐπίσης ἐταίραν, ἐπικίνδυνον δέ, ὡς ἀντίζηλον, Βακχίδα.

— Ὁ Μένανδρος ἡμῶν, τῇ ἔγραφεν, ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ εἰς Κόρινθον διὰ νὰ ἴδῃ τὰ Ἰσθμια. Βεβαίως δὲν ἐσκέφθην τοῦτο ἐγώ· διότι γνωρίζεις πόσον μοὶ κοστίζει νὰ στερηθῶ τοιοῦτου ἔραστοῦ καὶ ὀλίγας ἑστώ ἡμέρας. Νὰ τὸν ἐμποδίσω ὅμως, δὲν ἦτο δυνατόν, διότι δὲν συνηθίζει ν' ἀποδημῇ συχνά. Οὔτε γνωρίζω, ποῦ νὰ τὸν ἐμπιστευθῶ εἰς τὸ ταξειδίον του αὐτό, οὔτε πῶς νὰ τὸν προφυλάξω, ἂν ἐπιδιώξῃ τὴν φιλοφροσύνην καὶ ἀγάπην σου. Συλλογίζομαι δέ, ὅτι τοῦτο πειράζει τὴν φιλοτιμίαν μου. Γνωρίζω ἐν τούτοις καλῶς τὴν συνδέουσαν ἡμᾶς ἀμφοτέρας φιλίαν. Φοβοῦμαι δέ, ᾧ φιλότητι μου, οὐχὶ τόσο σέ (διότι γνωρίζω τὸν καλὸν χαρακτῆρά σου), ὅσον αὐτὸν ἐκείνον τὸν Μένανδρον. Γνωρίζει ἐξαισίως τὴν τέχνην τοῦ ἔρωτος καὶ εἶνε ἐμ-

μανῆς γυναικοθήρας, διὰ δὲ τὴν Βακχίδα οὐδὲ ὁ σκυθρωπότατος τῶν θνητῶν δύναται ν' ἀδιαφορήσῃ. Δὲν πείθομαι, ἐντελῶς, ὅτι ἔρχεται εἰς Κόρινθον χάριν τῶν Ἰσθμίων μᾶλλον παρὰ διὰ νὰ σέ ἴδῃ. Ἴσως μὲ παρηγορήσῃ διὰ τὴν ὑποψίαν μου, σύγγνωθί μοι τὰς ἑταιρικὰς ζηλοτυπίας. . . . Ἐάν δ' ἐπανεέλθῃ πρὸς ἐμέ, ὁποῖος ἀνεχώρησε, πολλὴν θὰ σοὶ ὀφείλω χάριν.

Φιλουμένη.

Ἡ Φιλουμένη ἦτο φιλοχρήματος Ἑταίρα. Ἄλλ' ὁ ἔραστής αὐτῆς Κρίτων, πτωχὸς ἢ φιλάργυρος, περιωρίζετο μόνον εἰς σχοινοτενεῖς ἐρωτικὰς ἐπιστολάς καὶ στεναγμούς καὶ αἰσθήματα. Ἡ ἑταίρα ὅμως ἔχασεν ἐπὶ τέλους τὴν ὑπομονὴν της καὶ τῷ ἔγραψεν ἀγερῶχος τὸ ἐξῆς λακωνικώτατον γράμμα. «Τί, πολλὰ γράφων, ἀνίξας σαυτόν; πεντήκοντά μοι χρυσῶν δεῖ καὶ γραμμάτων οὐ δεῖ· εἰ μὲν οὖν φιλεῖς, δός· εἰ δὲ φιλαργυρεῖς, μὴ ἐνόχλει. Ἐρρώσω».

Προσκήνιον.

Προσκήνιον παρωνόμαζον τὴν ἑταίραν Νάννιον, διότι εἶχε κομψὸν πρόσωπον καὶ ἐφόρει χρυσὰ καὶ πολυτελεῖ ἱμάτια, ἀτημέλητος δὲ καὶ γυμνὴ ἦτο ἀσχημοτάτη. Ἐξωμοίουσιν δὲ αὐτὴν πρὸς τὴν μυθολογουμένην Σκύλλαν, διότι κατεβρόχθιζε τὰ βαλάντια τῶν ἔραστῶν της.

Ἡ Νάννιον ἐπεκαλεῖτο καὶ Αἰξ, διότι κατέφαγε τὸν κάπηλον Θαλλόν, ἐκ τοῦ ὅτι αἱ αἶγες ἀγαπῶσι τοὺς θαλλούς.

Ποππαίας Σαβίνας πολυτέλεια.

Ἡ, διαβόητος ἐρωμένη τοῦ αὐτοκράτορος Νέρωνος καὶ ὕστερον σύζυγος αὐτοῦ, Ποππαία Σαβίνα ἦτο γυνὴ πολυτελεστάτη, ὅσον οὐδεμία ἴσως ἄλλη τῆς ἀρχαιότητος. Ὅτε περιώδευεν, ἔσυρε κατόπιν τῆς στρατὸν ἱκετῶν καὶ δούλων καὶ τετρακόσια φορτηγά, μεταφέροντα τὰ βαρύτερα αὐτῆς σκεύη, ἐπιπλα καὶ ἱμάτια.

Πρὸς ἐταῖρον.

Πωλεῖς σεαυτήν, ὅπως οἱ μισθοφόροι, καὶ ἀνήκεις εἰς πάντα, τὸν δίδοντα, ὥς οἱ κυβερνῆται. Οὕτω πίνομεν σοῦ, ὥς πίνομεν ἐκ τῶν ποταμῶν καὶ ἀπτόμεθα, ὥς ἀπτόμεθα τῶν ῥόδων. Μὴ συστέλλεσαι, ἀλλ' ἔσο ὑπερήφανος, ἂν ἔχῃς εὐκόλους ἐραστάς. Διότι τὸ ὕδωρ ἔγινε δι' ὅλους, τὸ πῦρ δὲν ἀνήκει εἰς ἓνα μόνον καὶ ὁ ἥλιος εἶνε δημόσιος θεός. Τὸ μὲν εἶκημά σου εἶνε ἡ ἀκρόπολις κάλλους, οἱ εἰσερχόμενοι εἰς αὐτὸ εἶνε οἱ ἱερεῖς, οἱ στεφανούμενοι εἶνε οἱ θεωροὶ καὶ τὸ ἀργύριον, ὅπερ λαμβάνεις, εἶνε οἱ φόροι. Ἐσο λοιπὸν βασίλισσα τῶν ὑπακουόντων εἰς σέ ἀσμένως καὶ ἄφες νὰ σὲ προσκυνῶσιν.

Ξανθή καὶ ῥόδα.

Ἄφοῦ εἶσαι ξανθή, τί ζητεῖς ῥόδα; Καὶ ὄντως ῥόδον εἶσαι καὶ σύ. Τί θὰ σοὶ προσθήσῃ τάχα τὸ μετ' ὀλίγον μαραινόμενον ἄνθος; Διατί δὲ κοσμεῖς τὴν κεφαλὴν σου μὲ ῥόδα, ὡς νὰ στέφῃς αὐτὴν διὰ πυρός; Ἐγὼ νομίζω, ὅτι καὶ τὸ περιδέραϊον, ὃπερ ἡ Κολχὶς Μήδεια ἔπεμψε πρὸς τὴν Γλαύκην, ἦτο ῥόδα δεδηλητηριασμένα, καὶ διὰ τοῦτο ἡ Γλαύκη, λαβοῦσα αὐτό, κατεκάη. Τὰ ῥόδα, ἂν ᾖνε τερπνὰ καὶ εὐώδη, ἅς μὴ ὑπερτερῶσι τὰς ὠραίας γυναῖκας καὶ ἂν μαραίνωνται ταχέως, ἅς μὴ τὰς φοβίζωσιν. Ἡ ἐδική σου κεφαλὴ εἶνε λειμών, φέρων πολλὰ ἄνθη, ἅτινα δὲν παρέρχονται τὸ θέρος καὶ φύονται καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χειμῶνος καί, ὅταν τὰ ὀρέπη τις, δὲν μαραίνονται.

Πρὸς καπηλίδαν.

Τὰ ὄμματά σου εἶνε διαυγέστερα τῶν ποτηρίων καὶ δύναται τις δι' αὐτῶν νὰ ἴδῃ καὶ τὴν ψυχὴν σου· τὸ ἔρύθημα τῶν παρειῶν σου ἔχει ὠραιότερον χρῶμα καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν οἶνον· τὸ λινοῦν δὲ χιτῶνιόν σου τοῦτο λάμπει, ὡς αἱ παρειαί σου καὶ τὰ χεῖλη σου εἶνε βεθαμμένα εἰς τὸ αἶμα τῶν ῥόδων. Καὶ μοὶ φαίνεται, ὅτι καὶ τὸ ὕδωρ φέρεις ὡς ἀπὸ πηγῶν τῶν ὀμμάτων σου, καὶ ὅτι εἶσαι μία τῶν νυμφῶν. Ὡ πόσους σταματᾷς, βιαζομένους νὰ φύγωσι; Πόσους κρατεῖς δρομαίως τρέχοντας; Πόσους προσκαλεῖς, χωρὶς ν' ἀνοίξῃς καὶ τὸ στόμα; Πρῶτος ἐγώ, ὅταν σέ

ἴδω, διψῶ καὶ χωρὶς νὰ θέλω ἵσταμαι, κρατῶν τὸ ποτήριον. Καὶ αὐτὸ μὲν δὲν τὸ φέρω εἰς τὰ χεῖλη μου, πίνω δὲ σέ !

Πτωχὸς ἐραστής.

Ἐὰν μὲν ἔχης ἀνάγκην χρημάτων, εἶμαι πτωχός, ἂν δὲ θέλῃς φιλίαν καὶ τρόπον καλόν, εἶμαι πλούσιος. Δὲν εἶνε δὲ τόσον κακὸν δι' ἐμέ ἢ πενία, ὅσον εἰς σέ ν' ἀγαπᾷς τὰ χρήματα πρὸς αἰσχύνην σου. Ἴδιον ἑταίρας εἶνε νὰ δέχεται τοὺς λογχοφόρους καὶ τοὺς σπαθοφόρους, διότι δίδουσι χρήματα προθύμως, γυναικὸς δὲ καλῆς ν' ἀποβλέπῃ πάντοτε πρὸς τὸν καλλίτερον καὶ νὰ εὐνοῇ τοὺς χρηστοὺς ἄνδρας. Πρόσταξον, ἂν θέλῃς, καὶ ὑπακούω· διάταξον νὰ πλεύσω, καὶ ἀμέσως ἐμβαίνω εἰς πλοῖον· θέλεις νὰ ὑποφέρω πληγὰς ; ἀντέχω· θέλεις ν' αὐτοκτονήσω ; εἶμαι ἑτοιμος. Νὰ τρέξω θέλεις ἐπὶ τοῦ πυρός ; δὲν καίομαι. Τίς πλούσιος εἶνε ἱκανὸς νὰ κάμῃ πάντα ταῦτα ;

Πολυξένη.

Ἡ ἑταίρα Πολυξένη ἠτένιζε πρὸς τὸν Ἀριστόξενον, θηρεύουσα τὸν ἔρωτά του. Αὐτὸς ὅμως, ἔχων πείραν τῶν ἐταιρικῶν ἐρώτων, ἀπέκρουσεν αὐτήν.

— Οὐδὲν ἀσθενέστερον τῶν ἐταιρικῶν ἡδονῶν, τῇ ἔγραψεν. Εἶνε ἄπιστα τὰ φιλήματα τῶν χειλέων σου, διότι ὁ ἐπιπόλαιος πόθος μαραίνεται ταχύτερον. Ἐγὼ λοιπὸν θὰ προσηλωθῶ μᾶλλον εἰς τὴν σωφροσύνην, ἣτις εἶνε παρὰ μὲν τοῖς πολλοῖς ἀνῆδονος, ἐξασφαλί-

ζει ὅμως τὴν σταθερότητα, καὶ θὰ προτιμήσω γάμον μετὰ προικός. Διότι εἶνε βαρύτερον καὶ δυσκολώτατον ν' ἀγοράσῃ τις τὴν πίστιν ἐταίρας.

Τὸ φίλημα.

Τὸ πρῶτον φίλημα, λέγει ὁ Ἀχιλλεὺς ὁ Τάτιος, εἶνε γλυκὺ τῷ ἔραστῃ· διότι γεννᾶται ἀπὸ τοῦ καλλίστου τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος. Τὸ στόμα εἶνε ὄργανον τῆς φωνῆς, ἡ δὲ φωνὴ σκιὰ τῆς ψυχῆς. Τρία μάλιστα εἶνε τὰ ἐκ τοῦ στόματος ἐξερχόμενα κάλλιστα, ἡ ἀναπνοή, ἡ φωνή καὶ τὸ φίλημα. Τὸ φίλημα εἶνε ἀόριστον καὶ ἀκόρεστον καὶ πάντοτε νέον.

Ἔρως.

Τὸν παλαιὸν ἔρωτα μαραίνει ὁ νέος ἔρως· ἡ δὲ γυνὴ μάλιστα ἀγαπᾷ τὸ παρὸν, ἐνθυμεῖται δὲ τοῦ ἀπόντος, ἐνόσω δὲν εὔρε νέον ἔρωτα. Μόλις δ' εὔρη αὐτόν, ἐξήλειψεν ἐκ τῆς ψυχῆς τῆς τὸν πρότερον ἔραστὴν.

Λαμπιτώ.

Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, ἔρασθεις τῆς Λαμπιτοῦς, ἐταίρας Σαμίας, εὐαρέστως προσηγορεύετο χάριν αὐτῆς καὶ Λαμπιτῶ ἢ Λαμπετῶ.

Χρύσιλλα.

Ἡ Χρύσιλλα ἦν Κορινθία, πολὺ ὠραία. Λέγονται

δὲ ἔρασταί αὐτῆς ὁ ποιητὴς Ἴων καὶ ὁ ἀθάνατος Περικλῆς τῶν Ἀθηνῶν.

Λήμη.

Ὁ ρήτωρ Στρατοκλῆς εἶχεν ἔρωμένην τὴν ἑταίραν Λήμην. Ἐκαλεῖτο δὲ αὕτη Παρόραμα, διότι ἐδίδε τὸν ἔρωτά της καὶ ἀντὶ δραχμῶν δύο μόνον.

Δημ. Κ. Βαρδουνιώτης.

Ο ΑΚΡΟΚΟΡΙΝΘΟΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ Βύρωνος).

Ὁ χρόνος, καὶ ἡ δυσαῆς μανία τῶν ἀνέμων
 Καὶ τῶν χειμῶνων ἡ πνοή, κ' ἡ λύσσα τῶν πολέμων,
 Αἰῶνας ἤδη καὶ καιροὺς τὴν Κόρινθον μαστίζουν
 Πλὴν δὲν τὴν σείουν θύελλαι, σεισμοὶ δὲν τὴν κλονίζουν.
 Ἐλευθερίας προμαχῶν, ἀκράδαντος, ἀρχαῖος
 Εἰς γῆν, ἥτις ἀνέκτησε τὸ παλαιόν της κλέος,
 Ἐγείρει μέχρι νεφελῶν τὸ γαῦρον μέτωπόν της
 Καὶ δύο βρέχουν θάλασσαι τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν της.
 Καὶ φαίνονται τὰ κύματα αὐτῶν, ὡς νὰ ποθῶσι
 Νὰ τρέξωσι πρὸς ἄλληλα καὶ νὰ συνενωθῶσι.
 Καὶ συνωθοῦνται καὶ πολὺν ἀγῶνα πάντα ἔχουν,
 Ἄλλ' εἰς τὴν γῆν θραυόμενα ὀπίσω πάλιν τρέχουν.
 Ἄλλ' ἂν τὸ αἶμα, τὸ χυθὲν ἀπὸ ἀνθρώπων φόνον,
 Ἐδῶ, περὶ τὴν γῆν αὐτήν, ἐκ παλαιτάτων χρόνων,
 Ἀποῦ τοῦ Τιμολέοντος ὁ ἀδελφὸς ἐσφάγη,
 Ἡ ἀποῦ εἶδεν εἰς αὐτὰ ὁ Ξέρξης τὰ πελάγη,
 Νικώμενον, θραυόμενον μυριοναύτην στόλον,
 Ἄν ἐκ τῆς γῆς ἀνέβλυζε τὸ αἶμα τοῦτο ὄλον,
 Ὁ ρύαξ, ὅστις ἔμελλεν ἐντεῦθεν νὰ προκύψῃ,
 Ἡθέλεν ἅπαν τοῦ Ἰσθμοῦ τὸ πρόσωπον καλύψει.
 Ἡ ἂν τῶν ὄσων ἔλαχον ἐδῶ νὰ φονευθῶσιν
 Ἡδύναντο τὰ κόκκαλα ὁμοῦ νὰ σωρευθῶσιν,
 Ἡ πυραμὶς θὰ ἔφθανεν αὐτὴ εἰς τὸν αἰθέρα,
 Ὑψηλοτέρα παρὰ σέ καὶ μετεωροτέρα,
 Πυργοαφῆς Ἀκρόπολις, ἥτις τὰ νέφη σχίζεις,
 Καὶ φαίνεσαι τοῦ οὐρανοῦ τὸν θόλον νὰ ἐγγίζης.

(Ἰω. Δ. Καρασούτσας.)

ΕΙΣ ΑΡΧΑΙΟΝ
ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΝ ΑΓΓΕΙΟΝ

Πλάσμα κλεινοῦ ἐργαστηρίου,
καὶ κόσμος οἴκου Κορινθίου,
ἴσως ἐκρύβης ὑπὸ γῆν,
ὅτε ἐπῆλθ' ἄνθρωπος Ρωμαῖος,
μετὰ στρατεύματος θρασέος
φέροντος φλόγας καὶ σφαγὴν.

Ἴσως ἀγγεῖον, ἐπρωτίμας,
ἐν ὅσῳ ἔμενεν ἡ γῆ μας
δεδουλωμένη ταπεινῇ,
ἐντὸς τοῦ χώματος νὰ μένης
καὶ ἡμέρας ἄλλας προσμένης,
ἵνα τὸ κάλλος σου φανῇ.

Εἰς τὴν ἐστίαν τῶν Καισάρων
πρὸς κόσμον κήπων καὶ μεγάρων
δὲν ἤχθης λάφυρον ποτέ,
οὐδ' ὅτε πλῆθος ἀγαλμάτων
ὁ Ἕλλην εἶδεν ὁ φρυάττων
ν' ἀρπάζουν ἄνδρες νικηταί.

Ὅποτε τόσας ἀλγηδόνας
ὑπέφερεν ὅλους αἰῶνας
ἡ γῆ μας ἡ περικλυτή,
εἰπέ, ἡσθάνεσο ἀσχάλλον
ποῦς Οὐνων, Φράγκων καὶ Βανδάλων
τὴν Κόρινθόν σου νὰ πατῇ ;

Ναί· ἡγανάκτεις καὶ ἐθρήνεις,
καὶ δάκρυ ἔχυνες ὁδύνης,
τὴν περὶ σὲ ἀρδεῦον γῆν,
ἣτις οὐδέποτε ἔσκληρύνθη,
καὶ δι' αὐτὸ ἄνω σου ἦνθαι
ἄρωμα, χύνον τὴν αὐγὴν.

Ἀνθύλλιον χλωρὸν καὶ ὠραῖον
Ἑλληνικὴν χάριτα πνέον,
ὥς ἔπνεές ποτε καὶ σύ,
ὅποτε ἡ Ἑλλάς, εὐδαίμων,
δὲν ἔσυρε τὸ βῆμα τρέμον
καὶ ἦτο ἡ τύχη της χρυσῆ.

Ἄλλ' ἦλθε χρόνος εὐτυχίας
καὶ ἐκ τῆς γῆς τῆς Κορινθίας
ἀνῆλθες πάλιν εἰς τὸ φῶς,
ὅτε σ' ἀνεῦρ' ὑπὸ τὸ χῶμα,
τοξεύων φλογοβόλον ὄμμα,
ἀρχαιοδίφης τις σοφός.

Ἐδῶ εἰς τ' ἄστυ τῆς Παλλάδος,
εἰς τὴν Ἑλλάδα τῆς Ἑλλάδος,
σ' ἔφερεν ἔνθους δωρητῆς,
καὶ σὲ θαυμάζει, ὦ ἀγγεῖτον,
εἰς ἀρχαιοπρεπὲς Μουσεῖον
ὁ τῶν ἀρχαίων ἐραστής.

(Σπυρίδων Π. Λάμπρος.)

ΕΙΣ ΑΡΧΑΙΟΝ
ΚΑΤΟΠΤΡΟΝ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Σοί . . .

ὦ, ποῖον κάτοπτρον, χάρις ποῖα !
Χρυσοῦ καὶ τέχνης τίς ἁρμονία
Εἰς κάλλος θεῖον !
Ἀστράπτ' εἰσέτι ἡ καλλονή του,
ὦς νὰ ἀφῆκε χθές τοῦ τεχνίτου
Χθές τὸ γλυφεῖον.

Σεπτὰ πατρίδος σεπτῆς ἐδάφη
Εἰς σᾶς κοιμῶνται ἔτι κ' οἱ τάφοι
Πλέον μεγάλοι,
Παρά ὁ Μόμμιος καὶ Ἀττίλας . . .
ὦ τάφοι, δότε Ἑλλάδος φίλας
Εἰκόνας, κάλλη !

Ι Ι

Ἄβρός τις στέφανος ἀνθεμίων
Περιελίσσει τὰ ἄκρα, κλείων
 Κοῖλον ὠραῖον
Καὶ τόσον μάγον φῶς διεσώθη,
Ὡς ἐδῶ φέγγον ν' ἀπετυπώθη
 Κλέος ἀρχαῖον.

Πῶς, τόσῃν χάριν ν' ἀπεικονίσω ;
Ἐντὸς εὐσκίου στίλβης, ὀπίσω,
 Ἡ Λήδα κλίνει
Στόμα καὶ βλέφαρα, ὅλη ἔρωσ,
Κ' ἐπὶ τὰ χεῖλη κύκνος εὐπτέρως
 Φίλημα πίνει.

Κάτοπτρον λεῖον, πόσαι καὶ πόσαι
Μορφαὶ χαρίεσσαι καὶ γελῶσαι,
 Ρόδινα χεῖλη,
Ὅφθαλμοὶ μέλανες Ἑλληνίδων,
Κλινάντες ἔνδον, φίλαυτοὶ εἶδον
 Καὶ ἐρωτύλοι !

Πόσαι ἱέριαι τῆς Πανδήμου,
Μετὰ καρδίας ὅλως εὐθύμου
 Καὶ εὐμερίμνως,
Λιγὺ ἐμπρὸς σου ἔστησαν σῶμα
Καὶ ἦτον ὅλον αὐτῶν τὸ στόμα
 Κύπριδος ὕμνος !

Βλέπω τὴν δούλην, ἣτις σ' ἐκράτει·
Ὅρθία στρέφουσα, ὥς προστάττει
 Αὐτὴν κυρία,
Ἦτις τὴν κόμην αὐτῆς κτενίζει
Καὶ εἰς τὸ κάτοπτρον ἀχονίζει
 Κάλλη μυρία.

Τίνος νὰ ᾔσο κάτοπτρον ; Ποίας
Καλῆς παρθένου ; ἢ Κορινθίας
 Δεσποίνης κτῆμα ;
Τίς οἶδεν ! Οἵμοι· παρῆλθον πᾶσαι,
Παρθένοι, δέσποιναι, —καταβᾶσαι,
 Ὅλαι εἰς μνήμα !

III

Καὶ ὥς παρῆλθεν ἐντός σου μία
Μορφή ὠραία, μορφή γλυκεῖα,
 Χορὸς χαρίτων,
Δίχως ν' ἀφήσῃ ἔχνος, ὁμοίως
Παρῆλθε τόσων ἀνθρώπων βίος
 Ὡς νὰ μὴ ἦτον !

Ποῦ εἶνε, Κόρινθος, οἱ θεοί σου ;
Αἱ ἀγοραί σου καὶ οἱ ναοί σου
 Ἔργα εὐδούλων ;
Ποῦ τῶν ἐμπόρων αἱ μυριάδες,
αἱ ἑορταί σου καὶ αἱ χιλιάδες
 Ἱεροδούλων ;

Χρόνος καὶ Μόμμιος μετὰ λύσσης
Ἴσας σ' ἐπήνεγκον τὰς συλήσεις,
Τὰ τραύματά των.

Καὶ τοῦ ἀρότρου νῦν τὸ ὕνιον
Εἰκῇ σ' ἐκθάπτει, ὥς τι μνημεῖον,
Πλήρες θρυμμάτων.

Τῆς καλλονῆς σου τῆς πάλαι πάσης
Καὶ τοῦ χρυσοῦ σου μέχρι θαλάσσης
Καταρρυέντος,

Σῆμα τὸ κάτοπτρον ἴσως τοῦτο
Ἐσώθη μόνον, ἐν τόσῳ πλούτῳ
Κόσμου καέντος !

IV

ὦ, εἰς τὴν πλάκα σου ἂν ἐτήρεις
Τοὺς χαρακτῆρας, κάτοπτρον, πλήρεις
Μορφῆς αἰθρίας

Ἀπὸ ἐκείνας τὰς πάλαι, ὅσαι
Ἐμπρὸς σου ἐκλιναν μειδιῶσαι
Λάτρεις Παφίας !

Ἦθελον ἐνθους νὰ ἀτενίσω
Καὶ μετὰ πάθους νὰ ἀναμνήσω
Ἀρχαῖον κάλλος,
Ὅμμα Γλυκέρας, στόμα Λαΐδος,
Ναννοῦς ὠραίας ὠραῖον εἶδος,
Ἦ ἄλλης ἄλλως . . .

Ποῖται εἰκόνες ! Περᾶ ἔμπρός μου
Χορδὸς ὥραϊος ἀρχαίου κόσμου,
Νυμφῶν δρυάδων,
Σειρὰ εὐπέπλων Ἀμαρυλλίδων,
ὁμιλος νέων καὶ νεανίδων,
Τὸν Βάκχον ἄδων.

Φέρουσιν ὅλοι καῖον τὸ στόμα,
Κινοῦσιν ὅλοι εὐδροστον σῶμα,
Ὡς κύκνων πλήθη·
Εἶν' ἡ μορφὴ των ἡὼς ροδίνη,
Καὶ εἶν' ὁ βίος των εὐφροσύνη,
Τὰ δ' ἄλλα λήθη.

Ὅμως πλανῶμαι ! ὦ θεία κόρη,
Σὲ ἂν παρεῖδα μικρόν, συγχώρει
Ἀλλοφροσύνη . . .
Χριστοῦ ἡ λάτρις, σὺ, κατοπτρίσου
Καὶ ἡ αἰδήμων αὕτη μορφὴ σου
Ἐδῶ ἅς κλίνη !

Μεθ' ὅσα κάλλη νυμφῶν ἀρχαίων,
Μεθ' ἔσον εἶδες πλῆθος ὥραιων,
Χαρίτων πλοῦτον,
Εἰπέ με, κάτοπτρον, εἰάν εἶδος
Τίνος Ρωμαίας ἢ Ἑλληνίδος
Εἶδες τοιοῦτον ;

(Σπυρίδων Ν. Βασιλειάδης)

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ. 43	στίχ. 11	ἀντὶ λογοπαικτοῦ γρ. λογοπαικτοῦσα.
» » »	21	» Κυρήνη » αἱ Κυρήνη.
» 46 »	9	» Ἀθλῖαι » Ἀθλῖαι.
» 55 »	18	» Λευκοπέτραν » Λευκόπετραν.
» 58 »	25	» ἡμεῖς μόναι » εἰμὴ μόναι
» 61 »	2	» φαιρόν » φαιδρόν.
» » »	24	» ἐπὶ φύσει » ἐπεὶ φύσει.
» 64 »	15	» περιοντίας » περιουσίας.
» 74 »	12, 13	καὶ 28 ἀντὶ Θαῖς γρ. Θάϊς.
» » »	19	ἀντὶ Θαῖδος γρ. Θαΐδος.
» 75 »	17	» καθ' ὅσον γρ. καθ' ὅσον.
» 77 »	1	» νύ γρ. νά.
» » »	3	» Θέρπανδρον γρ. Τέρπανδρον.
» » »	22	» φιλόνικον » φιλόνεικον.
» 78 »	10	» Φιλενίδην » Φιλωνίδην.
» 80 »	5	» παρηγορήσης. » κατηγορήσης

διὰ τὴν ὑποψίαν μου. Πλὴν σύγγνωθί μοι.

Μικρά τινα ἄλλα, εὐχερῶς νοούμενα, ἀφίνονται
τῇ ἐπεικειᾷ τοῦ ἀναγνώτου.

XX-1

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΕΡΜΟΥ

35

"Εκαστον τομίδιον
τιμᾶται λεπτά

35

- 1 **Οἱ Πρῶτοι ἐν Ἀθήναις Διεθνεῖς Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες τοῦ 1896** ὑπὸ Α. Ἀργυροῦ.
- 2 **Ἀφνειὸς Κόρινθος** ἦτοι ἡ ἱστορία τῆς ἀρχαίας Κορίνθου πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀπὸ τῶν μυθικῶν χρόνων μέχρι τῆς ἐν ἔτει 145 π. Χ. καταστροφῆς αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων. — **Ποικίλα** ἐκ τῆς Ἀφνειοῦ Κορίνθου καὶ **Ποιήματα** ὑπὸ Δημ. Βηρδουνιώτου.
- 3 **Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν** ἀπὸ τῶν Ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον. Τομίδιον Α'. ὑπὸ Α. Ἀργυροῦ.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκδίδονται

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000020647

Ἀθηνῶν ἀπὸ τῶν Ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον. Τομίδιον Β'.

Επαναστάσεων τῆς Κρή-
1820 μέχρι τῆς σήμερον

ὑπὸ Γ. Β. Γσκοπούλου.